

Univerzita Karlova

Filozofická fakulta

Český egyptologický ústav

Bakalářská práce

Daniel Honeš

Nefertiho proroctví v kontextu

The Prophecy of Neferty in Context

Praha 2016

Vedoucí práce: Mgr. Renata Landgráfová, Ph. D.

Poděkování:

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, že jsem řádně citoval všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze, dne 30. prosince 2016

.....

Daniel Honeš

Klíčová slova (česky)

klasická egyptština, propaganda, prorocství, První přechodné období, Střední říše

Klíčová slova (anglicky):

Middle Egyptian, First Intermediate Period, Middle Kingdom, propaganda, prophecy

Abstrakt (česky)

Předkládaná práce se zabývá egyptským literárním dílem známým pod moderním názvem *Nefertiho proroctví*, jehož úplné znění se dochovalo na papyru Hermitage 1116 B z 18. dynastie. Práce je rozdělena na dvě části. V první části je prezentován vlastní překlad textu včetně egyptologické transliterace. Tento překlad doprovází analýza pomocí interlineárního glosování, která je uvedena v příloze práce. Tímto je text Nefertiho proroctví zpřístupněn širšímu lingvistickému publiku. V druhé, textové části je podána podrobná analýza tohoto literárního díla. Interpretace je provedena z lingvistické a společensko-historické perspektivy s důrazem na První přechodnou dobu a Střední říši a na mezinárodní vztahy Egypta a Syropalestiny v tomto sledovaném období. Při interpretaci se klade důraz na hlavní postavy vystupující v Nefertiho proroctví, vybrané lexikální výrazy, jejichž interpretace ovlivňuje vnímání textu jako celek, a problematické gramatické konstrukce. Práce se také dotýká otázek týkajících se autorství díla a vztahu Nefertiho proroctví k jiným literárním kompozicím. Nefertiho proroctví hraje významnou roli v egyptské literatuře a jeho interpretace ovlivňuje i moderní chápání historických a společenských souvislostí.

Abstract (in English):

This thesis deals with an Egyptian literary piece known under its modern name *The Prophecy of Neferty*, whose full text is preserved on papyrus Hermitage 1116 B from Dynasty 18. The thesis is divided into two parts. In the first part, a proper translation of the text along with its egyptological transliteration is presented. This translation is followed by an analysis using the interlinear glossing system, which is presented in the addendum of the thesis. Herewith, the text of the Prophecy of Neferty is open to a broader linguistic audience. In the second, textual part, a detailed analysis of this literary composition is given. The interpretation is performed from both linguistic and socio-historical perspectives, with an emphasis on the First Intermediate Period and the Middle Kingdom, as well as the international relationships between Egypt and the Syria-Palestine in these observed periods. In the interpretation, an emphasis is placed on on main characters appearing in the Prophecy of Neferty, problematic grammatical constructions as well as selected lexical items, whose interpretation influences the perception of the piece as a whole. In addition, this thesis concerns questions of the authorship of the Prophecy of Neferty and its relation to other literary compositions. The Prophecy of Neferty is relevant to the Egyptian literature and its interpretation affects the modern perception of historical and social contexts.

OBSAH

1	ÚVOD	1
	ČÁST I: TEXT A PŘEKLAD	3
2	SOUČASNÝ STAV BÁDÁNÍ.....	4
2.1	PUBLIKACE, DOSAVADNÍ PŘEKLADY A KOMENTÁŘE	4
2.2	ÚVODNÍ POZNÁMKA K PŘEKLADU	4
3	PŘEKLAD	6
	ČÁST II: NEFERTIHO PROROCTVÍ V KONTEXTU	21
4	NEFERTIHO PROROCTVÍ V LITERÁRNĚ-HISTORICKÉM KONTEXTU	22
4.1	CHARAKTERISTIKA TEXTU	22
4.2	Hlavní postavy	24
4.2.1	<i>Neferti</i>	24
4.2.2	<i>Snofru</i>	25
4.2.3	<i>Ameni</i>	26
4.2.4	<i>Asijci</i>	28
4.3	ŽÁNŘ, ÚČEL A DOBA VZNIKU TEXTU	29
4.4	AUTORSTVÍ NEFERTIHO PROROCTVÍ	32
4.5	NEFERTIHO PROROCTVÍ... ..	34
4.5.1	<i>...v kontextu První přechodné doby</i>	34
4.5.2	<i>...v kontextu přechodu 11. a 12. dynastie</i>	36
4.5.3	<i>...v kontextu klimatických změn</i>	38
4.5.4	<i>...v kontextu mezinárodních vztahů se Syropalestinou</i>	38
4.5.5	<i>...v kontextu literárních kompozic</i>	42
5	GRAMATICKÁ A LEXIKÁLNÍ ANALÝZA NEFERTIHO PROROCTVÍ...48	
5.1	LEXIKON.....	48
5.1.1	<i>„Rada rezidence“</i> <i>ḫnb.t n(j).t ḥnw</i>	48
5.1.2	<i>„Člověk“</i> <i>nds</i>	48

5.1.3	<i>Lidé: r(m)t vs. rh.yt</i>	49
5.1.4	<i>„Srdce“ jb</i>	50
5.1.5	<i>„Vítězný“ m3^c-hrw</i>	51
5.1.6	<i>„Vládcovy zdi“ jnb.w-hk3</i>	52
5.2	GRAMATIKA	52
5.2.1	<i>Částice swt</i>	52
5.2.2	<i>Záměrná archaizace gramatiky?</i>	53
5.2.3	<i>Budoucí konstrukce NP r sdm</i>	55
5.3	NEJISTÁ ČTENÍ A INTERPRETACE	58
5.3.1	<i>Paralelní pseudoverbální konstrukce: jw=f stativ/r + infinitiv</i>	58
5.3.2	<i>Interpretace nominální věty v úvodu třetí části textu</i>	59
5.3.3	<i>„Přestaň s jwh“ gr(.w) m jwh</i>	60
6	ZÁVĚR	62
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY:	65
	INTERNETOVÉ ZDROJE:	74
7	SEZNAM ZKRATEK:	75
	PŘÍLOHA 1.: SEZNAM PRAMENŮ S TEXTEM NEFERTIHI PROROCTVÍ	I
	PŘÍLOHA 2.: ANALÝZA TEXTU POMOCÍ LGL	III

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1: Obvers (vlevo) a revers Narmerovy palety, objevené v tzv. Hlavním depozitu chrámu v Hierakonpoli (podle Wengrow 2006: 42-43)	29
Obr. 2: Tzv. Daressyho fragment (podle Wildung: 1984: 14, obr. 4)	33

SEZNAM TABULEK

Tab. 1: Titulatura Mentuhotepe IV. a Amenemheta I.	37
Tab. 2: Titulatura Pijeho	54
Tab. 3: Srovnání subjunktivní formy <i>sdm=f</i> a pseudoverbální konstrukce s <i>r</i> + infinitiv	57
Tab. 4. Interpretace nominální věty v pasáži /XIIIa/	60

1 Úvod

Tato bakalářská práce se zabývá egyptským literárním dílem moderně nazvaným *Nefertiho proroctví*. Práce si klade za cíl podat aktuální překlad a interpretaci tohoto díla. Práce je členěna do dvou hlavních částí.

První část práce slouží jako výchozí korpus, kde je představen aktuální překlad Nefertiho proroctví v tradiční překladatelské podobě, tj. s uvedením egyptologické transliterace paralelně s vlastním překladem. Překlad vychází z textu na papyru Hermitage 1116 B, jelikož se jedná o nejúplnější dochovanou kopii, ale v určitých případech bylo potřeba přihlédnout k dalším paralelním verzím textu. Vlastní překlad Nefertiho proroctví byl vyhotovený na základě publikované synoptické edice (Helck 1992) s konzultací s hieratickým originálem (Goleniščev 1913). Aby byl překlad zpřístupněn širší lingvistické i filologické veřejnosti, přináší tato práce analýzu textu s využitím interlineárního glosování¹, která je uvedena v příloze č. 2 předkládané práce.

Druhá část práce je zaměřena na interpretaci Nefertiho proroctví v kontextu. Důraz je kladen na historické souvislosti a jazykové problémy. Aby bylo možné Nefertiho proroctví analyzovat z pohledu těchto souvislostí, byla do práce zařazena diskuze nad historicitou hlavních postav, které v Nefertiho proroctví vystupují. Srovnáním souvisejících pramenů lze docílit hlubšího pochopení celé kompozice. V této souvislosti přichází i zamyšlení se nad možným autorstvím tohoto díla, a dobou vzniku textu.

Následně je řešen historický kontext kompozice s přihlédnutím k současným archeologickým výzkumům. Věcný obsah Nefertiho proroctví je porovnávám s archeologickými a epigrafickými prameny, které máme z Prvního přechodného období a počátku 12. dynastie, aby bylo možné dojít k závěru, zda jsou v Nefertiho proroctví popisovány skutečné historické události (byť jen částečně). Tato období byla zvolena z proto, že v současné době v egyptologii převládá názor, že politické události, které se odehrály na konci Staré říše, ovlivnily obsah děl sepsaných během Střední říše, Nefertiho proroctví nevyjímaje. Jelikož nové archeologické výzkumy vrhají nové světlo na povahu klimatických změn ve starověkém Egyptě ve sledovaném období, je zapotřebí je také v kontextu zohlednit. Ústředním motivem Nefertiho proroctví popis ne-řádu (a posléze příchodu řádu) v zemi, který byl způsoben vedle klimatických změn také příchodem Asijců do Egypta, proto se následující část věnuje mezinárodním vztahům Egypta a Syropalestiny

¹ Tzv. Leipzig Glossing Rules (LGL) vytvořených Institutem Maxe Plancka pro evoluční antropologii v Lipsku (dostupné online na <http://www.eva.mpg.de/lingua/resources/glossing-rules.php>); egyptologickou adaptaci pravidel zpracoval projekt Excellence Cluster Topoi pod záštitou Humboldtovy univerzity v Berlíně (dostupné online na http://wikis.hu-berlin.de/interlinear_glossing/Ancient_Egyptian:Glossing_recommendations).

v Prvním přechodném období a Střední říši. Cílem je zjistit, zda je možné, aby Asijci v této době mohli podniknout invazi do Egypta, o které se v textu hovoří. Závěr historické analýzy kontextu tvoří diskuze nad literárními kompozicemi, které jsou tematicky podobné Nefertiho proroctví, neboť je možné, že se v nich skrývají důležité informace pro historický kontext.

U jazykových problémů se práce věnuje zvlášť lexiku a zvlášť gramatice. V rámci lexika se práce zaměřuje na interpretaci frází vybraných tak, aby byl upřesněn jejich význam a tím i význam celkového překladu Nefertiho proroctví. Diskuze nad dalšími dílčími jevy je vedena příležitostně v textu celé práce. Gramatická stránka se věnuje především problematice (relativního) budoucího slovesného času. Tato část si klade za cíl objasnit, proč v Nefertiho proroctví figurují především tři formy, stativ, subjunktiv a pseudoverbální konstrukce, které se obvykle překládají každá odlišným (relativním) časem.

ČÁST I: TEXT A PŘEKLAD

2 Současný stav bádání

2.1 *Publikace, dosavadní překlady a komentáře*

Hlavním pramenem pro práci s téměř kompletním textem Nefertiho proroctví je *recto* papyru Hermitage 1116 B (dříve Leningrad/Petrohrad) z 18. dynastie, který je dnes uložen v Ermitáži v Petrohradě (Goleniščev 1913). Kromě tohoto papyru jsou doloženy další, ale už fragmentární exempláře na ostrakách, několika písarských tabulkách a jednom dosud nepublikovaném papyru. Kompletní přehled pramenů s textem Nefertiho proroctví je představen v příloze č. 1. Dostupné prameny do roku 1970 zpracoval Helck do synoptické edice (nejnověji 1992), kterou opatřil vlastním překladem (bez transliterace) a komentářem.

Kompletní přehled relevantních studií zabývajících se Nefertiho proroctvím do roku 1977 podává Goedicke (1977), proto zde uvádíme pouze ty studie, které významnou měrou přispěly k chápání interpretaci tohoto díla nebo které byly vydány po roce 1977.

Publikace *Littérature et Politique dans l'Égypte de la XIIe dynastie* znamenala přelom v chápání celého díla (Posener 1956). V tomto vlivném díle se autor dívá na různé texty včetně Nefertiho proroctví v kontextu rané 12. dynastie. Podle Posenera byly tyto texty sepsané s politickým záměrem (1956: 14). Parkinson (2002) přístup k textům jako k propagandě kritizuje a studuje Nefertiho proroctví a jiné texty z širšího pohledu literární vědy. Parkinson zdůrazňuje intertextualitu, tj. vztah textu k jiným textům, a používá hermeneutické přístupy (2002: 20, 21).

Většina dostupných překladů Nefertiho proroctví je součástí antologií opatřených poznámkami, z novějších vydání to jsou především Parkinson (1997), Lichtheim (2006) a Tobin (2003). Vybranými problematickými pasážemi se zabýval Barta (1971) a také Posener (1956) v závěru své studie. Blumenthal (1982) publikovala komentovanou studii Nefertiho proroctví, ale bez souvislého uceleného překladu. Samostatné překlady s poznámkami vydali Kammerzell (1986), Quirke (2004), který ale vychází z Helckova překladu (1992). V češtině se Nefertiho proroctví objevuje v překladech Lexy (1923) a Vachaly (1980). Vyjma Quirkeho (2004) se jedná výhradně o publikované překlady bez transliterace.

2.2 *Úvodní poznámka k překladu*

Pro snadnější orientaci čtenáře se v překladu i v jeho analýze zde vycházíme z členění textu v Helckově synoptické edici (Helck 1992), kde jsou jednotlivé pasáže označeny římskými číslicemi v kombinaci s písmeny latinské abecedy.

Ve druhé části Nefertiho proroctví, tedy té, kde Neferti popisuje chaos, patří mezi frekventovaně používané slovesné formy subjunktivní *sḏm=f* a pseudoverbální konstrukce NP + *r* + infinitiv, které se obvykle překládají (relativním) budoucím časem (k jejich chápání viz kapitola Budoucí konstrukce *tw r sḏm* níže). Vedle nich se často vyskytuje

stativ² (zpravidla na začátcích klauzí), který se nejčastěji překládá (relativním) minulým nebo přítomným časem. Jelikož je stativ časově bezpříznaková forma, je pro něj v této práci zvolen překlad do (relativního) budoucího času, a to z několika důvodů. Za prvé, vyskytuje se v syntaktickém okolí výše zmíněných „budoucích“ forem, a za druhé jsou v synoptické edici i případy paralelních verzí dané věty, kdy v jedné verzi je použit stativ a v druhé pseudoverbální konstrukce NP + *r* + infinitiv. Navíc je v textu /XIa/ doložen výskyt zvláštní konstrukce *nn sdm.n=f*, která má pravděpodobně význam silnější negace, než nese běžná forma *sdm.n=f*, místo které se v novějších textech občas objevuje (Malaise – Winand 1999:401).³

Pro konzistentní překlad v českém jazyce je vhodnější držet se (relativního) budoucího času a takto překládat i stativ, než naopak překládat (relativním) přítomným časem, kde bychom takto museli překládat subjunktivní *sdm=f* i pseudoverbální konstrukci. V této práci tedy nechápeme stativ jako budoucí slovesnou formu, pouze je pro ni zvolen překlad do budoucna ve smyslu „(vidím, že) X bude ve stavu, že je Y“.

² V Gardienerově terminologii *Old Perfective* (1957), Winand používá termín *parfait ancien* (1999); další alternativními názvy jsou např. kvalitativ či rezultativ.

³ Pro negativní konstrukci *nn sdm.n=f* viz Malaise-Winand (1999: 401, 403), Allen (2010: 239), Allen (2014: 258), Borghouts (2010: 250).

3 Překlad

(1) *hpr.n swt wnn hm n(j) nswt-bjtj snfr.w m3^c-hrw m nswt mn^h m t3 pn r dr=f*

(Ia) Bylo jednou Veličenstvo krále Horního a Dolního Egypta Snofru, ospravedlněný, vynikajícím králem (Ib) v celé této zemi.

w^c (2) m nn n(j) hrw hpr(.w) ^ck pw jr(.w).n knb.t n(j).t hnw r pr-^c3 [^cnh(.w) wd3(.w)]⁴ snb(.w) r nd hr.t

(Ic) Jednoho dne se stalo, že rada rezidence přišla (Id) pozdravit panovníka (ŽPZ).

(3) *pr.t pw jr(.w).n=sn nd=sn hr.t mj nt(j)-^c.w=sn n(j).t r^c nb*

(Ie) Přišli pozdravit, jak bylo jejich zvykem každý den.

dd.jn hm=f^c.w.s. n htm.w (4) ntj r-gs=f

(If) Načež Jeho Veličenstvo (ŽPZ) řeklo pečovníkovi, který byl vedle něj:

j.zj jn n=j knb.t n(j).t hnw pr.t ^c3 r nd hr.t m [hrw]⁵ pn

(Ig) „Jdi a přiveď mi tu radu rezidence, která sem dnes vyrazila (mě) pozdravit.“

st3.jn.tw Ø <n>=f⁶ (5) hr-^c wn.jn=sn hr h.t=sn m-b3h-^c hm=f^c. w. s. m-w^hhm-^c dd[.jn]⁷ hm=f^c. w. s.

(Ih) Nato byli okamžitě k němu přivedeni. (Ii) Potom si znovu⁸ lehli na svá břicha před Jeho Veličenstvem (ŽPZ), (Ij) načež jim Jeho Veličenstvo (ŽPZ) řeklo:

r(6)h.w mtn rdj.n=j j3 ^cš.tw n=tn r rdj.t d^cr=tn n=j z3=tn m s3 sn=tn m jkr (7)

„Hle, vážení, nechal jsem si vás vskutku zavolat, (Ik) abyste mi mohli najít vašeho syna⁹, který je moudrý, vašeho bratra, který je výtečný,

hnms=tn wd zp nfr dd.tj=f(j) n=j nhj n(j) mdw.(w)t nfr.(w)t t3z.w (8) stp.w

4 Doplněno Helckem (1992: 6).

5 Doplněno podle DeM 1183 (3).

6 Doplněno podle OL (5).

7 Doplněno podle OL (6).

8 Tj. opět, tak jako každý den.

9 Tj. jednoho z vás moudrých.

(II) vašeho přítele, který podnikl krásnou chvíli, který mi poví pár pěkných slov (Im) a vybraných frází,

$\underline{d}3y \text{ } hr \text{ } n(j) [\underline{h}m]=j^{10} \text{ } n \text{ } \underline{s}dm \text{ } st$

jejichž slyšením bude Mé Veličenstvo potěšeno.“

$rd.j.jn=sn \text{ } hr \text{ } \underline{h}.wt=sn \text{ } m-b3\dot{h}-^c \text{ } \underline{h}m=f^c \text{ } w. \text{ } s. \text{ } m-w\dot{h}m-^c \text{ } (9) \text{ } \underline{dd}.jn=sn \text{ } \underline{h}ft \text{ } \underline{h}m=f^c \text{ } w. \text{ } s.$

(In) Načež si znovu lehli na svá břicha před Jeho Veličenstvem (ŽPZ) (IIa) a řekli Jeho Veličenstvu (ŽPZ):

$j[w]^{11} <wn> \text{ } hr.j-h3b.t \text{ } ^c3 \text{ } n(j) \text{ } b3s.t(jt) \text{ } nfr.tj \text{ } (10) \text{ } rn<=f>^{12}$

(IIb) Vládce, náš pane, je tu jeden velký kněz-předčítatel Bastety, jehož jméno je Neferti,

$n\dot{s} pw \text{ } \dot{k}n \text{ } g3b=f \text{ } z\dot{s} \text{ } pw \text{ } j\dot{k}r \text{ } \underline{d}b^c.w=f$

(IIc) je to člověk silný svou paží, je to písař šikovný svými prsty,

$\dot{s}pss \text{ } pw \text{ } ^c3 \text{ } n=f \text{ } j\dot{h}.t \text{ } (11) \text{ } r \text{ } mj.tj=f \text{ } nb$

(IId) je to vznešený muž, který má více majetku než kdokoliv jemu rovný,

$\dot{h}wj \text{ } jn[.tw]=f \text{ } m3\{3\} \text{ } \underline{h}m\{=f\} <=k>^{13}$

(IIe) kéž je přiveden, aby jej Tvé¹⁴ Veličenstvo mohlo spatřit!“

$\underline{dd}.jn \text{ } \underline{h}m=f^c \text{ } w. \text{ } s.$

(IIIf) Načež Jeho Veličenstvo (ŽPZ) pravilo:

$j.zj \text{ } [jn]^{15} \text{ } n=j \text{ } sw$

„Jděte a přiveďte mi ho!“

$st3(12).jn.tw=f \text{ } n=f \text{ } hr-^c.wj$

¹⁰ Doplněno Helckem (1992: 9).

¹¹ Doplněno podle Helcka (1992: 12).

¹² Doplněno podle BM 5647 (2).

¹³ Upraveno podle Gardinera (1914: 102).

¹⁴ Podle Gardinera (1914: 102).

¹⁵ Doplněno Helckem (1992: 13) podle DeM 1407 (4).

(IIg) Nato byl k němu okamžitě přiveden,

wn.jn=f hr h.t=f m-b3h-^c hm=f^c. w. s.

(IIh) načež si lehl na břicho před Jeho Veličenstvem.

dd.jn hm=f^c. w. s.

(Iii) A tak Jeho Veličenstvo (ŽPZ) řeklo:

mj m nfr.tj (13) hnms=j

„Tak přístup, Neferti, můj příteli,

dd=k n=j nhj n(j) mdw.(w)t nfr.(w)t t3z.w stp.w

(IIj) a pověz mi pár pěkných slov a vybraných frází,

d3y hr n(j) hm=j n sdm (14) st

(IIk) jejichž slyšením bude potěšeno Mé Veličenstvo!“

dd.jn hr(.j)-h3b.t nfr.tj

(III) Nato kněz-předčítatel Neferti prohlásil:

jn-jw Ø m hpr.t jn-jw Ø m hpr.tj={f}<s>j jty^c. w. s. nb[=j]¹⁶

„Něco, co se stalo, nebo co se má stát, vládce (ŽPZ), můj pane?“

(15) *dd.jn hm=f^c. w. s.*

(IIIn) Načež Jeho Veličenstvo (ŽPZ) řeklo:

Ø m hpr.tj=sj swt mjn js hpr(.w) sw3 [hr]¹⁷ n=j

„Přeci něco, co se má stát! Dnešek už nastal, tak (ho) pro mě přeskoč.“

h^c.n dwn.n=f r hnw n(j) (16) hr.t-^c

(IIo) Potom sáhlo rukou po truhle s písářským náčiním

h^c.n sd.n=f n=f šfd.w hn^c gstj

(IIp) a vzalo si svitek s písářskou paletou.

wn.jn=<n>f hr jr.t m sš dd.t.n hr(.j)-h[3b.t]¹⁸ (17) nfr.tj

¹⁶ Doplněno Helckem (1992: 14).

¹⁷ Doplněno podle zlomku Tur (3).

(IIq) A tak zaznamenávalo to, co vykládal kněz-předčítatel Neferti.

*rh(.w)-jh.wt pw n(j) j3b.t n(.j)-sw b[3]s.t(jt)*¹⁹ *m wbn=s*

(IIr) Byl to mudrc z východu, jenž patřil Bastetě při jejím procesí²⁰,

ms.w pw n(j) hk3-nd.w

(IIs) byl to rodák z Heka-andžu.

*[jw]=f*²¹ (18) *mḥ.j=f hr hpr.tj m t3 jw=f sh3=f knj(.w) n(j) j3b.tjt*

(IIIa) Dělal si starosti o to, co se stane na zemi (IIIb) a vybavoval si tíživou situaci na východě,

*hp*²² *3m.w m hpš.wt=sn* (19)

(IIIc) když Asijci putovali se svými meči²³,

*sh=sn jb.w [n(j)]*²⁴ *ntj.w hr šm.w*

(IIId) aby utiskovali srdce těch, kteří byli na žnících,

nḥm=sn htr.w hr sk3

(IIIe) a aby brali spřežení na orbě.

(20) *dd=f*

(IIIf) Pravidl:

*hws jb=j rmw=k*²⁵ *t3 pn š3^c.n=k Ø jm=f*

Tluč, mé srdce, oplakávej tuto zemi, na níž jsi začalo (tlouct),

¹⁸ Doplněno podle Tur (4).

¹⁹ Doplněno Helckem (1992: 15).

²⁰ Dosl. vystavování (sochy).

²¹ Doplněno podle DeM 1186 (3)

²² V hieratickém originále není doloženo .w, které v synoptické edici uvádí Helck (1992: 18).

²³ Na základě klasifikátoru (determinativu) je zřejmé, že se jedná typově o asijské zakřivené meče.

²⁴ Doplněno podle DeM 1187 (2).

²⁵ Morfologická alternace *y > w* (Peust 1999: 137-138, Allen 2013: 37-38).

gr(.w) m jwh

(IIIg) mlč a nedělej *jwh*//ustaň s děláním *jwh*²⁶!

mk wn dd.tj r=f m (21) stry.t

(IIIh) Hle, je něco, co by se o tom mělo říct s vážností.

*mk rf wr m pth <t3> š3^c.n=k Ø jm {t3}*²⁷

(IIIi) Hle, však i úředník ničí zemi, na které jsi začalo (tlouct).

m wrd mk st hft-hr=k

(IVa) Neumdlévej! Hle, máš to před sebou,²⁸

(22) *h^c=k r ntj.t m-b3h=k*

mělo by ses tedy postavit tomu, co je před tebou.²⁹

mk rf <nn>³⁰ wn wr.w m shr n(j).w t3

(IVb) Hle, však úředníci již nejsou ve správě země.

jry.t m tm.t jr

(IVc) To, co bylo vykonáno, je jakoby to nebylo uděláno

š3^c r^c m grg Ø

a Re tedy bude muset začít se (znovu)založením (země),

(23) *t3 3k.w r-3w n hpr d3.t*

(IVd) protože země byla zcela zničena beze zbytku³¹.

nn zp km n(j) n.t m š3w.t=f

(IVe) ani černo z nehtu³² nezůstalo z jejího osudu.

²⁶ Doslova “zalévat (vodou)” (Wb 1, 57.1-8). Přesný význam konstrukce není zatím neznám.

²⁷ Upraveno podle Helcka (1992: 20).

²⁸ Tj. dávej pozor.

²⁹ Tj. buď ve střehu.

³⁰ Upraveno podle DeM 1188 (2).

³¹ Dosl. a nevznikl ani zbytek.

(24) *hd(.w) t3 pn nn mh hr=f nn dd nn jr rm.w*

(Va) Tato země bude zničena, aniž by na ni někdo myslel, mluvil (o ní) nebo (pro ni) plakal.

wnn t3 pn mj m

(Vb) A co tedy bude s touto zemí?

jtn hbs.w (25) nn psd=f m33 rh.yt

(Vc) Slunce bude zakryté a nebude svítit, aby lidé mohli vidět.

nn nh.tw hbs(.w) sn

(Vd) Lidé nebudou moci žít zakryti mrakem.

wn{j}n <j>s hr-nb jd(.w) (26) {m} <n>³³ g3.w=f

(Ve) Všichni však budou přehlížet její nouzi.

jw=j r dd ntj hf[t]³⁴-hr=j n<n> sr{.n}=j³⁵ ntj.t jy<.t>

(Vf) Budu ti vykládat, co je přede mnou,³⁶ nechci předvídat, co se ještě nestalo.

jtr[.w]³⁷ šw(.w) n(j).w km.t d3(27).tw mw hr rd.wj

(VIa) Řeka Egypta³⁸ vyschne, vodu bude možno přejít pěšky.

tw r [hh] mw n h^c.w r skd=f

(VIb) Lidé budou hledat vodu pro (své) lodě, aby se dala splavit,

w3.t=f[hpr].tj³⁹ m wdb

³² Tj. ani co se za nehet vejde.

³³ Nahrazeno *m* za *n* podle DeM 1074 (3).

³⁴ Doplněno podle DeM 1074 (3).

³⁵ Upraveno podle M 9 (6).

³⁶ Tj. co vidím.

³⁷ Doplněno podle následujícího *n(j).w*.

³⁸ Výraz *jtr.w* „řeka“ se gramaticky může chovat jako plurál i jako singulár, podobně jako *mw* „voda“ (Gardiner 1964: 61).

(VIc) protože její tok bude břehem;

jw wdb (28) r n.t s.t mw r ntj m s.t {mw} wdb

souš se stane vodou (VIId) a místo vody se stane tím, co je místem břehu.

jw rs.w r hsf[m] mh.yt

(VIe) Jižní vítr se utká se severním větrem,

nn p.t m (29) t3.w w^c

nebude nebe o jednom větru.

jw 3pd drdr{.t} r ms.t m h3.t n(j).t t3-mh.w

(VIIf) Cizí ptactvo se rozmnoží v mokřadech delty

jr.n=f zš.w hr gs.wj r(m)t

(VIg) poté, co si udělá hnízda vedle lidí,

(30) stkn sw r(m)t n g3.w

protože ho lidé nechali přiblížit se kvůli nedostatku.⁴⁰

hd(.w) nhm(.w) nf3 n(j) bw-nfr n3 n(j) š.w k^ch.w

(VIIa) Zničené a zabrané bude to krásné z oněch rybníků,

wn(31)y.w hr wgs.w wbn.w hr rm.w 3pd.w

(VIIb) v nichž se lovalo⁴¹ a které se hemžily rybami a ptáky.

bw-nfr nb rwj.w pth.w (32) m t3 n ksn.t

(VIIc) Všechno krásné bude pryč, vyhnanáno ze země kvůli potížím

m-^c nf3 n(j) df3.w st.tjw ht.jw t3

(VIId) a kvůli obživě Asijců, kteří jsou napříč zemí.

jw hrw.w (33) hpr(.w) hr j3b.t jw 3m.w h3.w r km.t

³⁹ Doplněno podle DeM 1074 (4).

⁴⁰ Text je v tomto místě vágní, není zřejmé, zda se míní nedostatek zdrojů v domovině Asijců, nebo zdrojů Egyptanů.

⁴¹ Dosl. která byla pod porážkou.

(VIIe) Nepřátelé se objeví na východě a Asijci sestoupí do Egypta,

g3w.tw hnrt?⁴² ky r-gs

(VIIIf) jedna pevnost bude ztracena, přestože druhá bude blízko,

nn sdm.w mwnf<=>⁴³

nikdo však neuslyší (její) hlídku (volat o pomoc),

(34) *tw r jsḳ m3ḳ.t m grḥ*

(VIIg) protože lidé⁴⁴ musejí v noci bránit (vztyčení) žebříku,

tw r ḳ hnṛ.t tw r sbn.t ḳdd m jr.tj{=j}

(VIIh) a protože (nepřátelé) vtrhnou do pevnosti a naruší spánek v očích,

(35) *sdr{.kwj} ḥr <dd> jw=j rs.kwj*

(VIIi) takže ten, který by měl spát, bude říkat: „Jsem vzhůru!“⁴⁵

ḳw.wt h3s.t r swr mw ḥr jtr.w (36) n(j).w km.t

(VIIIa) Cizí stáda budou pít vodu z řeky Egypta,

skbb=sn ḥr wdb=sn n g3.w str.w (37) s{t}<n>⁴⁶

(VIIIb) aby se osvěžili na jejich březích kvůli nedostatku těch, kteří by je zahnali.

jw t3 pn <r>⁴⁷ jt<.t>⁴⁸ jn.t nn rḥ bs.w

⁴² Lexém je mužského rodu a jeho význam se liší v závislosti na kontextu užití, zde se zdá nejvhodnější překlad „pevnost“. Rovněž nejisté je samotné čtení lexému (podrobněji Quirke 1988).

⁴³ Doplněno podle P 38 (6).

⁴⁴ Myšleno lidé bránící druhou pevnost, která byla poblíž první pevnosti.

⁴⁵ Tj. bude v pohotovosti.

⁴⁶ Upraveno pole Vand (3).

⁴⁷ Doplněno podle DeM 1074 (12).

⁴⁸ Doplněno podle Vand (3).

(VIIIc) Tato země se bude potácet odnikud nikam,⁴⁹ nikdo nebude znát výsledek,⁵⁰

*hpr.t(j)=fj jmn m dd[.w?]*⁵¹

to, co se má stát, je skryto v úsloví:

(38) *ptr sdm(.w) hr jd jw gr(.w) hft-hr Ø*

(VIIIId) „Pohled, když ten, který by měl naslouchat, je hluchý, ticho všude převládá.“

dj=j n=k t3 pn m znj-mn(.t)

(VIIIe) Vyličím ti tuto zemi v žalostném stavu,

(39) *tm hpr hpr(.w)*

když se stalo to, co se nemělo stát,

tw r šzp h^c.w n(j).w h3 nh t3 m s(40)h3

(VIIIIf) a když se lidé chopí válečné výbroje a země bude žít ve zmatku.

jw=tw r jr.t h3.w m hm.t dbh.tw t m (41) znf

(IXa) Lidé budou vyrábět zbraně z mědi a budou krvavě lačnit po chlebu,

sbt.tw m s(b)t n(j) mr nn rm.tw n m(w)t

(IXb) budou se hystericky smát a nebudou plakat kvůli mrtvému,

nn (42) sdr.tw hkr(.w) n m(w)t jb z.j m-s3=f ds=f

(IXc) kvůli mrtvému nebudou ani trávit noc o hladu, protože každý se bude starat sám o sebe⁵²

nn jr.tw sm3.t (43) mjn jb stn(.w){.n} hr=s r-3w

(IXd) Lidé dnes⁵³ nebudou truchlit, protože srdce se od toho zcela oprostí.

⁴⁹ Zmítat se v boji, kdy jednou vede, jednou prohrává, dosl. bude brát a přinášet.

⁵⁰ Tj. neví se, jak to dopadne.

⁵¹ V místě poškození hieratického originálu jsou patrné známky po použití inkoustu, přestože Helck (1992: 33) považuje pasáž za kompletně dochovanou; rekonstrukce provedena na základě Vand. (4).

⁵² Dosl. srdce muže bude za ním samým.

hms z.j r r^ch {=f} (44) s3=f ky hr sm3 ky

(IXe) Člověk se bude krčit, aby se uhnul, když jeden bude vraždit druhého.

dj=j n=k z3 m hrw.y sn m hft z.j (45) hr sm3 jt.j

(IXf) Vyličím ti syna jako nepřítele, bratra jako soupeře a muže, jak zabíjí svého otce.

r3 nb mh(.w) m mr={w}j bw-nfr nb rw.w

(Xa) Všechna ústa budou plná (výroků) „Já bych chtěl,“ protože vše dobré bude pryč.

3k.w (46) t3 š3[.t]⁵⁴ rf hp.w

(Xb) Země bude zničená, navzdory tomu, že byly vydány zákony.

hdd<.t> m jry.t šm.tw m gm.y[t]

(Xc) Už v dělání bude ničení a v nalézání rozpad,⁵⁵

[jr]y.t⁵⁶ (47) m tmm.t jr{.tw}

(Xd) protože to, co se udělá, bude tím, co se udělat nemělo.⁵⁷

nhm h.t z.j r=f rd.w n ntj m rw.tj

(Xe) Majetek muže mu bude odebrán a bude předán cizinci.

dj=j n=k nb m nh[p]⁵⁸ rw.tj ht(48)p(.w)

(Xf) Vyličím ti pána v žalu a spokojeného cizince.

tm jr mh(.w) n=f Ø

(Xg) pro toho, který nepracoval, bude plno,

⁵³ Tj. daný den, o kterém Neferti mluví ve své předpovědi.

⁵⁴ Doplněno podle C 25224 (4). V originálním zápisu je koncovka .t vypsána v grafické variantě, jedná se o úzus v hieraitckém písmu, který se objevuje dále v pasži (Xd).

⁵⁵ Přeloženo podle Helcka (1992: 43).

⁵⁶ Doplněno podle C25224 (4).

⁵⁷ Upraveno podle Kammerzella (1986: 108)

⁵⁸ Doplněno podle GČ 90 (4).

jr šw(.w)

a ten, který pracoval, bude mít prázdno.

tw [r]⁵⁹ r[dj.t]⁶⁰ h[.t]⁶¹ m msd{d} r sgr<.t> r3 mdw

(Xh) Lidé budou majetek vydávat s nevolí, aby umlčeli mluvící ústa,

wšb=tw (49) t3z ʕ pr.w hr ht mdw=tw m sm3 sw

(Xi) na výroky budou odpovídat vztyčenou rukou s holí a budou říkat: „zabijte ho!“

hn md.wt hr jb mj h.t (50) nn whd.n.tw pr(.w)-n-r3

(XIa) Řeči budou hořet na srdci jako plamen, výroky⁶² už nebude možno přetrpět,

ʕnd t3 ʕš3 hrp.w=f

(XIb) země bude omezená, ale bude mít mnoho úředníků,

wš=<f> ʕ3 b3k.w=f

(země) bude prázdna, ale daně budou vysoké,

ktt jt (51) wr jp.t

(XIc) obilí bude málo, ale měrice bude veliká,

h3.tw=s m wbn

a ještě bude měřena vrchovatě.

[jw]⁶³ rʕ jwd=f sw r(m)t

(XIId) Re se bude odvracet od lidí,

wbn=f wn wnw.t

(XIe) bude zářit, když nastane (jeho) hodina,

nn (52) rh.tw hpr mtr.t

⁵⁹ Doplněno podle C25224 (5).

⁶⁰ Doplněno podle C25224 (6).

⁶¹ Doplněno podle GČ 90 (5).

⁶² Kompozitum, viz Wb. I, 526.11-12.

⁶³ Doplněno podle X252244 (8).

ale lidé nebudou vědět, že nastalo poledne,

nn tn.tw šw.t=f

(XI^f) lidé nebudou schopni rozeznat svůj stín,

nn b3k hr dg3=tw Ø

nebude ozářený obličej, když se (na něj) zadívají.

nn jbh (53) jr.tj{=j} m mwF

(XI^g) Oči se nezalijí vodou,

wnn=f m p.t mj j^ch

protože bude (tj. Re) na nebi jako měsíc.⁶⁴

nn th nw=f n(j){.w} šs3<.t>

(XI^h) Jeho období noci nepřejde.⁶⁵

wnn js st(54)w.t=f m hr m zp.w jm.jw-h3.t

(XIⁱ) Budou kdy jeho paprsky na tváři jako za časů předků?⁶⁶

dj=j n=k t3 m znj-mn(.t)

(XI^{ia}) Vylíčím ti zemi v žalostném stavu

s3^c m nb^c

(XI^{ib}) a slabocha jako pána paže.

tw <r> (55) nd hr.t nd(.w) hr.t

Lidé budou zdravít toho, kdo (sám dříve) zdravil.

dj=j n=k [hr.j]⁶⁷ r hr.j

(XI^{ic}) Vylíčím ti podřízeného, jak se stane nadřízeným:

p_hr.tj m-s3 p_hr h.t

⁶⁴ Tj. bude vybledlý.

⁶⁵ Tj. bude stále tma.

⁶⁶ Podle Kammerzella (1986: 109).

⁶⁷ Doplněno podle C25224 (12).

jak to, co bude otočené na zádech, bude otočené na břiše,⁶⁸

ḥnh.tw m hr.t-ntr

(XIIId) a jak lidé budou muset žít na pohřebišti.

jw (56) ḥwrrw r jr.t ḥ3.w wr tw r [...] r ḥpr

(XIIe) Chudák si opatří velké jmění a lidé budou [...], aby mohli (vůbec) existovat.

jn sw3w.w wnm(57)=sn t b3k.w bh k3(.w)

(XIIf) Jen chudáci budou jíst chléb a robotníci budou vysoko,⁶⁹

nn wn ḥk3-ḥnd.w r t3 mshn.t n(j) ntr nb

(XIIg) Heka-andžu už nebude na zemi, (tedy nebude) rodištěm žádného boha⁷⁰.

nswt (58) pw r jy.t n(j) rs.j jmn.y m3ḥ-ḥrw rn=f

(XIIIa) Avšak⁷¹ z jihu přijde král, jehož jméno bude Amení, vítězný.

z3 ḥm.t pw n(j) t3-ztj (59) ms.w pw n(j) hn-[nhn]⁷²

(XIIIb) Bude to syn ženy z *Ta-seti*, bude to rodák z *Chen-nechen*.

jw=f r šzp ḥd.t jw=f r wtz dsr.t

(XIIIc) Ujme se Bílé koruny a uchopí Červenou,

(60) jw=f<r> sm3 shm.tj jw=f r shtp nb.wj m mrr.t=sn

(XIIIId) sjednotí Obě mocné a usmíří Oba pány (XIIIe) tím, co si oni přejí.

pḥr-jhj m (61) ḥfḥ wsr m nwd.t

(XIIIIf) Předmět *pḥr-jhj* bude v pevném stisku, pádlo bude v pohybu.

⁶⁸ Nejasný význam pasáže (snad „když se změnila situace“). Kammerzell navrhuje překlad „*Und wie der (früher) Folgsame zum Führenden wird.*“ (1986: 109). Toto chápání je zřejmě nejvhodnější, ovšem interpretace je založena pouze na determinativu a není podložena slovníkovým heslem.

⁶⁹ Podle Staudera (2013: 405), který vychází z Quack (1993: 78-79).

⁷⁰ Posener navrhuje, že se bohem v tomto smyslu míní panovník (1956: 38, n. 6).

⁷¹ Dosl. je to tak, že (...).

⁷² Doplněno podle C24223 (3).

$r\check{s}.y\ r(m)\underline{t}\ n(j).t\ h3w=f\ z3\ n(j)\ z.j\ (62)\ r\ jr.t\ rn=f\ r\ nh\h\ \underline{d}.t$

(XIVa) Lidé z jeho doby se budou radovat, protože urozený si udělá jméno (XIVb) na věky věků.

$w3.yw\ r\ \underline{d}w.t\ k3.yw\ sbj.w$

(XIVc) Ti, kteří budou mít zlé úmysly, a ti, kteří budou plánovat se vzepřít,

$s(63)hr.n=sn\ r3=sn\ n\ snd.w=f$

(XIVd) své výroky přemohou kvůli strachu z něj.

$w\ \epsilon3m.w\ r\ hr\ n\ \check{s}\epsilon.t=f$

(XIVe) Asijci podlehnou hrůze z něj.

$\underline{tm}(64)h.w\ r\ hr\ n\ nsw.t=f$

(XIVf) Libyjci podlehnou jeho zápalu/rozhořčení.

$jw\ sbj.w\ <r\ hr>\ n\{(j).w\}\ \{ndnd\}<dndn>=f^{73}\ h3k.w-jb\ n\{(j).w\}$

(XIVg) (Ostatní) nepřátelé <podlehnou> jeho zlobě a povstalci

(65) $\check{s}\check{f}\check{s}\check{f}.[y]t=f^{74}$

jeho respektu.

$jw\ \epsilon.t\ jm.jt\ (m)hnt=f\ hr\ shr.t\ n=f\ h3k.w-jb$

(XIVh) Uraeus, který bude na jeho čele, upokojí pro něj povstalce.

(66) $\underline{tw}\ r\ kd\ jnb.w-hk3\ \epsilon.\ w.\ s.$

(XVa) Budou postaveny Vládcovy (ŽPZ) zdi,

$nn\ rdj.t(w)\ h3.y\ \epsilon3m.w\ (67)\ r\ km.t$

(XVb) a nebude tak umožněno Asijcům sestoupit do Egypta,

$dbh=sn\ mw\ mj\ shr.w\ s\check{s}3.w$

(XVc) budou muset škemrat o vodu po vzoru prosebníků,

(68) $r\ rdj.t\ swr\ \epsilon w.t=sn$

⁷³ Podle C25224 (7) čtení *dndn*.

⁷⁴ Doplněno podle C25224 (8).

(XVd) aby dali svým stádům napít.

jw m3^c.t r jy.t r s.t=s (69) j[sf.t]⁷⁵ dr.tj r-rw.t

(XVe) Řád *maat* přijde na své místo a ne-řád bude zahnán pryč,

rš.y gmh.t(70) (j)[=ff wn]n.t(j)=ff⁷⁶ hr šms nswt

(XVf) ten, který se bude dívat a který bude následovat krále, se bude radovat.

jw rh(.w) jh.wt r st.t (71) [n=j mw m33=f dd.t.n=j]⁷⁷ hpr(.w)

(XVg) Moudrý muž pro mne ulije vodu, protože uvidí, že se stalo to, co jsem řekl.

⁷⁵ Doplněno podle C25224 (10).

⁷⁶ Doplněno podle C25224 (11).

⁷⁷ Doplněno podle C25224 (12).

ČÁST II: NEFERTIHO PROROCTVÍ V KONTEXTU

4 Nefertiho proroctví v literárně-historickém kontextu

4.1 Charakteristika textu

Dílo je rozděleno do tří částí – úvod, proroctví ne-řádu *isfet*, a proroctví příchodu nového krále, který navrátí řád *maat*.

Úvod kompozice /Ia-IIIe/ má narativní charakter a slouží k uvedení historického rámce, dílo je tak fiktivně datováno do doby vlády krále Snofrua ze 4. dynastie. Takto byl textu dodán „historický“ nádech (Morenz 2003: 107). Literární kompozice postrádá v této části nadpis a je uvedena pouze vyprávěcí formulí „bylo jednou Veličenstvo...“⁷⁸.

Krále přišla z rezidence navštívit rada, kterou Snofru po skončení celé audience pověřil vyhledáním mudrce, který mu poví „pár pěkných slov a vybraných frází“ /II-Im/. Rada Snofruovi doporučila Bastetina kněze-předčitatele Nefertiho z kraje *Heka-andžu* ve 13. dolnoegyptském kraji, jehož hlavním městem bylo Iunu (Heliopolis). Pro Nefertiho si nechal panovník rovnou poslat. Když se k němu Neferti dostavil, začal mu na jeho žádost vyprávět, co sám v budoucnosti „zažil“. Jeho vyprávění zaznamenával sám král. „*Jelikož činnost psaní není zásadním tématem Nefertiho [proroctví], není důvod, proč by měl být takový detail zahrnutý, pokud by byl nepravděpodobný*“ (Baines 2007: 79). Je velmi pravděpodobné, že (alespoň někteří) králové byli gramotní, doklady o tom máme už v 5. dynastii (Baines 2007: 78).

Aby skutečnost, proč se sám panovník namáhá vše zapisovat, byla nějakým způsobem ospravedlněna, použil autor Nefertiho proroctví malou vložku. Toto intermezzo /IIr-IIIe/ je uvedeno nominální větou typu *A-pw* (podobně jako je později uveden příchod nového krále /XIIIa/), která upřesňuje původ a význam Nefertiho a stručně seznamuje posluchače s obsahem následujícího proroctví ne-řádu formou *post eventum*, tedy (relativním) minulým časem.

Následující část /od IIIf-XVg/ obsahuje už přímou řeč kněze Nefertiho, kterou Snofru zapisuje na papyrus. Přímá řeč začíná úvodem /IIIf-IVe/, ve kterém Neferti oslovuje své srdce. „*[T]ímto se posune diskurz do subjektivního osobního světa, protože fiktivní i skutečné publikum je ztotožněno se srdcem mudrce*“ (Parkinson 2002: 195).

Neferti konstatuje, že země je kompletně zničená a nespravují ji žádní úředníci, je tedy nutné zemi znovu založit a nastolit řád *maat*. V egyptské ideologii o královském úřadu představuje *maat* klíčový pojem zahrnující právní i morální pravdu a spravedlnost (Trigger – Kemp – O’Connor – Lloyd 2004: 72), jedná se o všeobjímající řád, jenž udržuje stvořený svět při životě a určuje charakter tohoto světa (Janák 2012: 155).

⁷⁸ Srov. anglické „Once upon a time“, francouzské „Il était une fois“ či německé „Es war einmal“.

Proroctví pokračuje líčením konkrétních „budoucích“ událostí, které přivedly Egypt do zuboženého stavu /Va-XIIg/. Slunce nebude svítit, egyptská řeka vyschne a lidé nebudou mít vodu, nebude foukat chladivý severní vítr, dále se v Egyptě rozmnoží „cizí ptactvo“⁷⁹, rybníky už nebudou plné ryb.⁸⁰ Jako příčina celé zkázy jsou explicitně uvedeni Asijci /VIIc-d/, kteří se usadili v Egyptě spolu se svým dobytkem. Text naznačuje, že jejich vpádu nezabrání ani pevnostní systémy.

Následuje výčet pěti refrénů, které uvádí fráze „vylíčím ti“. Můžeme je přirovnat k moderní metodě tvůrčího psaní *show-don't-tell*, tedy „ukaz to, ale neříkej“ (Warren 2011). Nejprve je nastíněna společenská revoluce, kdy v zemi propukne hladomor a lidé se budou navzájem chladnokrevně vraždit, uklidnění situace nepomůže ani vydání zákonů. Pro třetí, čtvrtý a pátý refrén je typický popis záměny společenských rolí⁸¹, kdy se zjednodušeně řečeno bohatí stali chudými, podřízení nadřízenými (a naopak) atp. Lidé budou muset platit veliké daně, protože zemi bude spravovat mnoho úředníků, ale nebude bohatá úroda. Od všeho se odvrátí stvořitelský bůh Re a lidé pak nerozeznají den od noci.

Závěr popisu ne-řádu tvoří sloka /XVg/, která shrnuje celý žalozpěv jako ztrátu *Heka-andžu* jakožto rodiště Nefertiho, kde se již nenarodí žádný bůh (Parkinson 2002: 196).

Konečné rozuzlení přichází ve třetí části /XIIIa-XVf/. Nový král Ameni přijde z *Chennechen*.⁸² Ameni usedne na trůn, vyžene Asijci a nechá vystavět Vládcovy zdi, nový pevnostní systém, aby zabránil případným dalším vpádům cizinců.

Graficky lze osnovu textu sestavit následovně:

1. **Ia-IIIe** Úvod – historický rámec (fiktivní datování textu)
 - a. **IIr-IIIe** Intermezzo (proč píše král)
2. **IIIf-XVg** Přímá řeč kněze Nefertiho, kterou král zapisuje
 - a. **IIIf-IVe** Oslovení srdce
 - b. **Va-XIIg** Popis ne-řádu
 - i. **Va-Vf** Zatmění slunce
 - ii. **VIa-VId** Vyschnutí vody
 - iii. **VIe** Změna povětrnostních podmínek
 - iv. **VI f-VI g** Usazení „cizího ptactva“ v deltě
 - v. **VIIa-VIIb** Zmizení vegetace
 - vi. **VIIc-VIIId** Vpád Asijců
 - vii. **VIIIe-Xd** Společenské nepokoje

⁷⁹ Metafora pro asijské skupiny obyvatelstva.

⁸⁰ Narážka na radovánky a lov v močálech, které jsou typickým námětem výzdoby v hrobkách Staré říše (Málek 1999: 125-129).

⁸¹ Tzv. *social role-reversal* v pojetí Parkinsona (2002: 195).

⁸² Označení pro část Horního Egypta (srov. s Heka-Andžu v Dolním Egyptě), o tom podrobněji níže.

- viii. **Xe-Xi** Majetkové problémy
- ix. **XIa-XIc** Daňové problémy
- x. **XId-XIi** Zatmění slunce
- xi. **XIIa-XIIg** Záměna společenských rolí
- c. **XIIIa-XVf** Závěr – příchod Ameniho, návrat řádu *maat*
 - i. **XIIIa-XIVh** – Uchopení vlády a potlačení nepřátel
 - ii. **XVa-XVf** Vybudování Vládcových zdí – vyhnání ne-řádu
 - iii. **XVg** Závěrečná sloka

4.2 Hlavní postavy

4.2.1 Neferti

Neferti je jméno hlavního protagonisty. Dříve panovala nejednoznačnost ve čtení jeho jména,⁸³ nicméně dnes se uplatňuje Posenerovo čtení *Neferti*, které je navíc podpořeno nálezem fragmentu nepravých dveří jistého Nefertiho z 6. dynastie (Hornung 1959: 158).

Nejprve si uvedme fakta, která jsou o Nefertim z textu zřejmá. Nefertiho hlavní titul se dozvídáme z pasáže /IIb/, kdy rada rezidence představuje Nefertiho jako *hr.j-ḥ3b.t n(j) b3s.t(jt)* „kněz-předčítatel (bohyně) Bastety“. Takový kněz měl obecně za úkol předčítat (potežmo recitovat) rituální texty během ceremonií.

Následující pasáž obsahuje další důležité informace o hlavní postavě:

rh(.w)-jh.wt pw n(j) j3b.t n(.j)-sw b3s.t(jt) m wbn=s

(IIr) Byl to mudrc z východu, jenž patřil Bastetě při jejím procesí,

ms.w pw n(j) ḥk3-ḥnd.w

(IIIs) byl to rodák z Heka-andžu.

Neferti se účastnil kultu bohyně Bastet, konkrétně *m wbn=s* „při jejím vystavování (tj. procesí)“ /IIr/. Tímto vystavováním se pravděpodobně myslí rituální vynášení sochy bohyně na střežbu chrámu nebo před chrám. Neferti je uveden jako rodák z *ḥk3-ḥnd.w* /IIIs/, což byl 13. dolnoegyptský nomos, jehož hlavním městem bylo Iunu (Heliopolis), kde měla kult také bohyně Bastet (Vandier 1966: 80). K této specifikaci je v závěru textu dáván do kontrastu Ameni, který je rodákem z *hn-nhn*, tj. z nějaké části Horního Egypta/XIIIb/.

S počátkem Střední říše vyvstal nový způsob „sebe-prezentace“ úředníků jako výsledek politické situace v První přechodné době. Tato sebe-prezentace se projevovala zpravidla v životopisných textech zaznamenávaných na stélách za účelem zvětšení jména dobré reputace majitele textu. Při sebe-prezentaci se úředníci opírali o vyšší autoritu, kterou

⁸³ Neferḥir (Goleniščev 1876), Neferrehu (Gardiner 1914, Erman 1923), Neferrohu (Erman 1927), Neferti (Posener 1951), Neferyt (Goedicke 1977)

býval nejčastěji král či bůh města, odkud dotyčný pocházel (Landgráfová 2017b, v tisku). Tuto strategii můžeme vypořádat v literárních kompozicích, které vznikly v době Střední říše, včetně Nefertiho prorocství. Výše uvedenou pasáž, která tvoří prolog k Nefertiho řeči, lze chápat jako prezentaci Nefertiho osobnosti. Jedná se o vsuvku ve funkci „poznámky pod čarou“, kterou je Neferti znovu představován, než zahájí svou řeč. Tato vsuvka totiž vysvětluje, proč je sám panovník ochoten vzít písařské náčiní a zapisovat, co předvolaný kněz bude vykládat, a zároveň podporuje věrohodnost Nefertiho věšteckého umění. Sebe-prezentace souvisela s dodržováním řádu *maat* a stejnou ideu nese i pasáž /XIVa/ v závěrečné části Nefertiho prorocství, ve které se prorokuje nastolení řádu:

rš.y r(m)t n(j).t h3w=f z3 n(j) z.j (62) r jr.t rn=f r nhḥ d.t

(XIVa) Lidé z jeho doby se budou radovat, protože urozený si udělá jméno (XIVb) na věky věků.

4.2.2 Snofru

V Nefertiho prorocství panovník Snofru vystupuje jako postava, která se objevuje na pozadí, aby legitimizovala celé prorocství, podobně jako Nebkaure v povídce o Venkovanovi, s níž má společné i některé další rysy (Morenz 2003: 107). V literární tradici je Snofru považován za vynikajícího krále (*nswt mnḥ*) a jako takový se objevuje v Nefertiho prorocství nebo v Kagemniho naučení. Tento panovník si udržel svou prestiž i během Střední říše, což potvrzuje kult *Hora Snofrua* na Sinaji (Graefe 1990: 258) nebo dodatečné stavební úpravy na jeho Lomené pyramidě v Dahšúru provedené během Střední říše (Verner 2008: 133). Po Snofruově vzoru si nechali v Dahšúru postavit svou pyramidu někteří panovníci Střední říše, konkrétně Amenemhet II., Amenemhet III. a Senusret III. (Verner 2008). Otázkou zůstává, proč se právě Snofruovi dostalo takového uznání. Pro kontrast zmiňme Chufua, jehož Hérodotos popisuje jako krutovládce, který přivedl svou zemi do bída (Hérodotos, II, 124; přel. Šonka 2003).

Palermská deska a její přináležející fragment⁸⁴ zaznamenávají důležité historické události z doby vlády Snofrua. Dovídáme se z ní o vojenské aktivitě vůči Núbii, odkud Snofru přivedl do Egypta tribut v podobě 7000 zajatců a 200 000 kusů malého dobytka (*ʿw.t*), a výstavbě pevnostního systému na severu i jihu země (Wilkinson 2000: 141-241). Dále se zde hovoří o přivedení 1100 zajatců a 23 000 kusů malého dobytka (*ʿw.t*) z Libye (Wilkinson 2000: 235-236). Za jeho vlády a z vlády Džosera je na Palermské desce také doložena nejvyšší výška záplav (Bárta 2008: 218). To vše spolu se sémantikou jeho jmen – Snofru⁸⁵, „Ten, který koná dobro“ a Nebmaat⁸⁶, „Pán řádu *maat*“ – nepochybně později přispělo k jeho vynikající pověsti.⁸⁷

⁸⁴ Evidován v Egyptském muzeu v Káhiře pod číslem JdE 44859.

⁸⁵ Rodné jméno/nomen (*nswt-bjtj*). Později se za nomen považoval titul *z3-rʿ*, který byl do titulatury zaveden až Radžedefem, titul *nswt-bjtj* byl pak považován za trůnní jméno (prenomen).

Snofruova vláda zaznamenala rozmach slunečního kultu boha Rea. U jeho Lomené pyramid v Médúmu je zřetelná architektonická změna, která způsobila změnu orientace pyramidového komplexu ze severo-jihní osy na východo-západní tím, že byl přistavěn zárušní chrám na východním úpatí pyramidy a nikoliv na severním (Verner 2008: 122). Dále první východo-západní orientace pohřební komory, znázorňující pohyb slunce po obloze, je doložena u Snofruovy Červené pyramidy (Verner 2008: 138). Podle Bárty (2016: 208) odkaz k symbolice slunečního kultu můžeme hledat i v dalších aspektech: v zavedení jehlanovitého tvaru pyramidy (poprvé u Červené pyramidy); v názvech Snofruových pyramidových komplexů v Dahšúru, ve kterých se objevuje sloveso *ḥꜥj*, tj. „vycházet“; i v ikonografii, protože od Snofruovy vlády se v královské titulatuře začíná používat kartuše, jejíž tvar symbolizuje opakující se sluneční cyklus. Ze Snofruovy vlády pocházejí nejstarší písemné zmínky o tzv. svatyni *meret*, ve které byla uctívána triáda Hathor – Re – panovník a která se pojí se slunečním kultem (Verner 2014: 227-232).

Součástí popisu ne-řádu v Nefertiho proroctví jsou nářky na slunce, které nikdo neuvidí, a na Rea, jenž se odvrátí od lidí. Závěr popisu ne-řádu představuje stat' zmiňující ztrátu rodiště Nefertiho a bohů:

nn wn ḥꜥ3-ḥnd.w r t3 mshn.t n(j) ntr nb

(**XIIg**) Heka-andžu už nebude na zemi, (tedy nebude) rodištěm žádného boha.

To může naznačovat úpadek slunečního kultu. Oproti tomu přichází jako spasitel nový král, Ameni, jenž je pojmenován po bohu Amonovi. Za vlády 11. dynastie se ve Vasetu (Thébach) rozvíjel Moncuův kult, jemuž byla přisuzována zásluha za (znovu)sjednocení Egypta v polovině 11. dynastie, nicméně s nástupem 12. dynastie se prosazuje nový kult boha Amona (Onderka 2007: 62).

4.2.3 Ameni

V závěru proroctví (XIIIa) prorokuje Neferti příchod jistého Ameniho ve funkci „spasitele“, který vyžene ne-řád *isfet*⁸⁸ a znovu nastolí řád *maat* (XIIIa). Amenim je

K titulatuře Snofrua viz von Beckerath (1984: 178). K sémantice výrazů *mꜥ3.t* a *nfr* viz Wilkinson (1992: 36-37, 78-79).

⁸⁶ Jméno Obou paní a Horovo jméno.

⁸⁷ Podrobně viz Graefe (1990).

⁸⁸ Jedná se o protiklad k řádu *maat*. Tento ne-řád se nacházel v neuspořádaném prostoru za hranicemi řádu *maat*, pro starověké Egypťany představoval všudypřítomný chaos (Janák 2012: 156).

s největší pravděpodobností míněn Amenemhet I.⁸⁹ Jedná se o zkrácenou podobu jména Amenemhet (v Nové říši Amenhotep), která v překladu znamená „(ten) skrytý“, a není vyhrazena pouze pro jednoho panovníka (Posener 1956: 23). Toto jméno spojuje jeho nositele s bohem Amonem, „Skrytým“, popř. legendárním sjednotitelem Egypta Menim (Parkinson 2002: 197, n. 6).

Z Nefertiho proroctví se o Amenim dozvídáme několik „historických“ skutečností týkajících se jeho původu:

z3 hm.t pw n(j) t3-ztj (59) ms.w pw n(j) hn-[nhn]

(XIIIb) Bude to syn ženy z *Ta-seti*, bude to rodák z *Chen-nechen*.

Pokud jde o kompozitum *hn-nhn*, používá se pro označení nejvzdálenější části Horního Egypta, tj. Thébaidy⁹⁰ (Gauthier 1927: 197-198). Aby nedošlo k nedorozumění, toto toponymum nepřekládáme a používáme vokalizovanou podobu *hn-nhn*. Amenim totiž nepochází obecně z Horního Egypta v geografickém chápání, nýbrž z jeho specifické části. Podobnou ideu sdílí i Gardiner (1914: 105).⁹¹ *Chen-nechen* v Nefertiho proroctví je dán do kontrastu s *Heka-andžu* v 13. dolnoegyptském kraji, odkud pochází Neferti.

Jeho matka je v textu vágně zmíněna jako žena z *t3-ztj*. Toto toponymum se používalo pro označení 1. hornoegyptského nomu,⁹² pak by bylo zahrnuto pod oblast *hn-nhn*, nebo pro oblast Dolní Núbie (Posener 1956: 47). Toponymum má ve dvou dochovaných verzích determinativ luku , který vede ke vztažení *t3-ztj* na oblast Núbie. Musíme mít však na paměti, že dochované verze jsou pouze opisy původního díla a vnímání tohoto toponyma se mohlo významově posunout v době opisu. Ameniho otec v Nefertiho proroctví vůbec nevstupuje.

Pokud ztotožníme Ameniho s panovníkem Amenemhetem I., pak se může vést diskuze o rodičích tohoto panovníka. Jeho otec byl jistý „boží otec“ Sensusret, který je vyobrazený v kapli Amenhotepa I. v Karnaku (Dodson – Hilton 2010: 92). Amenemhetova matka byla

⁸⁹ Dříve se badatelé domnívali, že se jedná o Amenemheta II (srov. Struve 1925). Tento názor je dnes již překonaný.

⁹⁰ Ve Střední říši značení pro nejjihnějších 7 nomů Horního Egypta (Grajetzki 2006: 78)

⁹¹ Standardní překlad „Horní Egypt“ sleduje Helck (1992: 53), Lichtheim (2006: 143), (Parkinson 1997: 138), Kammezzrell (1986: 109), (Blumenthal 1982: 10) aj. Tobin překládá „královského domu Nechenu“ s důrazem na posílení nároku Amenemheta I. na trůn skrze spojení s nejstarším královským úřadem v Nechenu (2003: 219, n. 11).

⁹² Dnes oblast Elefantiny a Kóm-Omba (Grajetzki 2006: 80).

pravděpodobně Nefret (I.)⁹³, jejíž obětní stůl byl nalezený v králově pyramidovém komplexu v Lištu v sekundární poloze v jednom z domů z pozdějšího osídlení z Druhé přechodné doby nebo Nové říše (Jánosi 2010: 201). Na stole je nápis s obětní formulí *ḥtp-dj-nswt*, kterou doprovází Nefretiny tituly *jr.jt p^c.t* „šlechtična“ a *mw.t-nswt* „královská matka“ (Jánosi 2010: 203-206), což svědčí o Amenemhetově nekrálovském původu (Dodson – Hilton 2010: 93).

4.2.4 Asijci

Asijci jsou v Nefertiho proroctví zmiňováni dvojím způsobem, jednak doslovně jako *ʿ3m.w* /IIIc, VIIe, XIVE, XVb/ či *st.tjw* /VIId, lemma *st.tjw*/, jednak metaforicky jako *3pd drdr.t* „cizí ptactvo“ /VIIf/. Podle Posenera se v Nefertiho proroctví nepopisuje organizovaná invaze Asijců, ale razie v kombinaci s neorganizovaným tažením stád do hor na pastvu (1956: 40).

Lexém *ʿ3m.w* není egyptského původu, ale spíše západosemitskou výpůjčkou z amoritského dialektu (Saretta 2016: 11). Thomas Shneider odvozuje výraz etymologicky od jihokanaánského *dərōmî* „obyvatel jižní Palestiny/Negevu“ (Schneider 2003: 5).

Saretta rovněž překlad „Asijci“ považuje za zavádějící a příliš obecný. Charakteristiky *ʿ3m.w* „Asijců“ v egyptských literárních textech Staré a Střední říše souvisí s popisy Amoritů (Amurru) v soudobých klínopisných textech z Mezopotámie, které je označují za bojovný, barbarský lid, nomády nebo chovatele skotu (Saretta 2016: 41-42).

Z pasáže /IIIc/ je evidentní, že původci celého ne-řádu, o kterém se v Nefertiho proroctví mluví, jsou Asijci. Je potřeba si shrnout, jak Egyptané pohlíželi na tento národ:

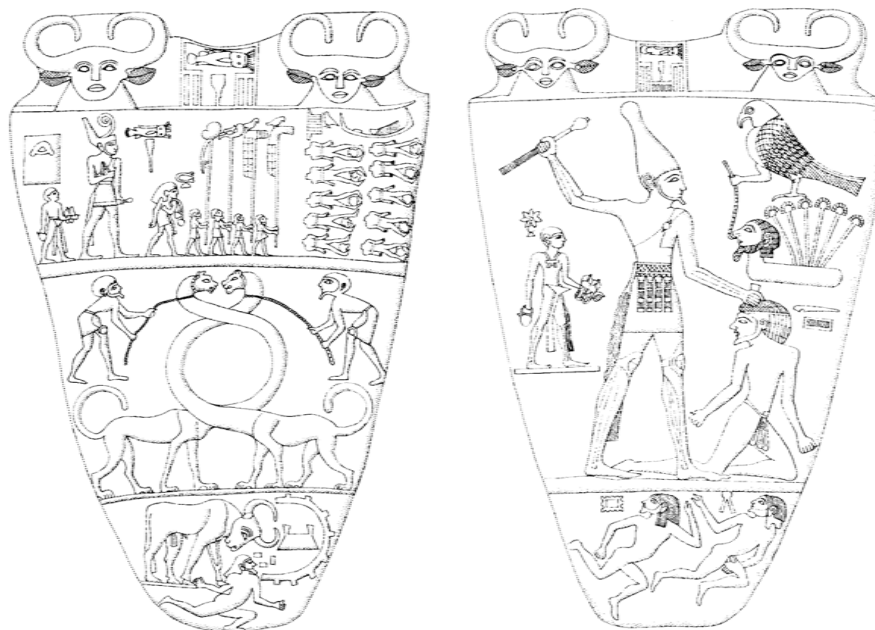
„Základní postoj Egyptanů k cizincům prezentovaný v oficiálních dokumentech byl odmítavý, vedený pocitem nadřazenosti vlastního národa nad ostatními. Tento negativní vztah však musíme chápat v rámci egyptského náboženství, pojetí světa, a především státem kontrolovaného kultu a královské propagandy.“ (Janák 2009: 60).

Ve skutečnosti ale vztahy Egyptanů a Asijců nebyly vždy vyhrocené a jsou doložené přátelské styky na obchodní bázi z různých období. Vpád nepřátel do Egypta můžeme chápat jako opěrný bod pro vyobrazení nově přichozího panovníka-„spasitele“, který cizince přemůže. Panovník měl za úkol udržovat řád maat a zneškodnit ne-řa isfet a v této funkci je velmi často vyobrazován také ikonograficky, jedním z nejstarších dokladů je motiv na Narmerově paletě, viz obr. 1 níže. Na obversu je znázorněn panovník s dolnoegyptskou Červenou korunou, jak vychází z paláce a před ním je družina nosičů

⁹³ V literatuře panuje nejednotné označování. Někdy se objevuje Nofret (I.) jako dcera Amenemheta I. (např. Verner 2008: 313), pak se však nejedná o touž osobu, ale míněna je Neferu III.

standart, před panovníkem jsou vyobrazena těla poražených zajatců; na reversu je znázorněn panovník v hornoegyptské Bílé koruně, jak pobíjí zajatce v houštině, snad Deltě. Paleta nejspíše znázorňuje panovníka a jeho úlohu v urdžování řádu *maat* a porážení ne-řádu *isfet* v podobě zajatců (Baines 2007: 122).

Otázkou je, proč jsou v Nefertiho proroctví zmíněni právě Asijci, a ne Libyjci nebo Núbijci. Je to možná proto, že Snofru podle záznamů na Palermské desce vedl vojenská tažení do těchto dvou zemí. Ameni, který ideologicky navazuje podle textu na Snofruovu vládu, pak potřebuje přemoci zbylého třetího nepřítele – Asijce.

Obr. 1: Obvers (vlevo) a revers Narmerovy palety, objevené v tzv. Hlavním depozitu chrámu v Hierakonpoli (podle Wengrow 2006: 42-43).

4.3 Žánr, účel a doba vzniku textu

Definovat žánry egyptské literatury obecně není vůbec jednoduché a navíc nepřevládá jednotná terminologie (srov. Parkinson 1996a). Parkinson navrhuje vytvořit jakési schéma vztahů různých textů, než přímo definovat jednotlivé žánry (2002: 109). Staroegyptská díla se klasifikují na základě nadpisu, ale ten není vždy doložený nebo dochován. Navíc staroegyptské publikum mohlo pojmenovávat skladby podle úvodních slov (ibid.). U Nefertiho proroctví nadpis chybí a celkově dílo je na pomezí několika žánrů. Jeho úvod můžeme klasifikovat jako příběh, který posléze přechází do kategorie „rozjímavého diskursu“ (v anglické terminologii *reflective discourse*), což je v Parkinsonově pojetí

podtřída naučných textů a má pesimistický nádech, byť samotné proroctví jako komplexní dílo má pozitivní povahu⁹⁴ (Parkinson 2002: 110).

V úvodní narativní části Nefertiho proroctví se dozvídáme, že Snofru po Nefertim chtěl, aby mu pověděl *nhj n(f) mdw.(w)t nfr.(w)t t3z.w stp.w* „pár pěkných slov a vybraných frází /Il-m, Ilj/. To naznačuje, že starověcí Egypťané vnímali toto dílo jako tzv. *belles lettres*⁹⁵ (*mdw.w(t) nfr.(w)t* „krásná slova“), což je žánr, který se v ústní lidové slovesnosti objevuje již ve Staré říši, ale písemně jej máme doložený až od Střední říše (Morenz 2003: 101).

Lichtheim, která se zabírala didaktickou literaturou, užívá jinou klasifikaci a Nefertiho proroctví vnímá jako nářky,⁹⁶ byť s narativním úvodem a závěrečným chvalozpěvem na Amenemheta I., které jsou poddruhem didaktické literatury (Lichtheim 1996).

Jelikož je Nefertiho proroctví „proroctvím“, je potřeba se na něj zaměřit také v kontextu starověkých věšteckých a prorockých textů (Vítek – Starý – Antalík (eds.) 2006).

Vítek a Starý se věnují terminologické klasifikaci věštění a prorokování, opírají se o výchozí pojem mantika, což je „*zastřešující označení těžko definovaného komplexu představ, hodnot a rituálů, které se pojí s odhalováním a výkladem věcí, které za normálních okolností zůstávají člověku skryty.*“ (Vítek – Starý 2006: 9). Ve své klasifikaci rozlišují několik druhů mantik, přičemž pouze mantika intuitivní je pro nás klíčová. Tato mantika představuje takový způsob výpovědi, která postrádá kontakt s numinózní realitou jako jsou božstva, mrtví, démoni apod. (ibid.). Proroctví přednášené Nefertim můžeme označit za tento druh mantiky, neboť při něm k takovému kontaktu nedochází a prorokování vychází pouze ze samotného nadání Nefertiho. V kontextu prorokování ve starověkých kulturách není ani propojení funkce kněze a věštce, jako je tomu v případě Nefertiho, ojedinělé. Obdobné případy jsou doloženy např. i v mayské nebo aztécké kultuře, navíc kněz mohl být i válečníkem (Vítek – Starý 2006: 22-23). Proroctví, byť v egyptské literatuře nepředstavuje samostatný žánr, mohlo být součástí politické propagandy, jako tomu je v případě Nefertiho proroctví nebo povídek na papyru Westcar (Landgráfová 2006: 32, 33).

Dříve se na egyptskou literaturu pohlíželo jako na zdroj informací o historických událostech⁹⁷ (Parkinson 2002: 12), dnes však již víme, že tomu tak není. Posener ve své přelomové studii (1956) chápe texty v širším politickém kontextu 12. dynastie. V souvislosti s jeho přístupem se vžil termín „propaganda“ v egyptské literatuře, ale sám

⁹⁴ Pozitivní povaha díla je zřejmá ze závěru Nefertiho proroctví, kde je vylíčen příchod nového krále, který nastolí řád v celé zemi.

⁹⁵ Diskuzi nad vztahem *belles lettres* a propagandou vede Simpson (1996).

⁹⁶ Proti tomu má výhrady Parkinson (2002: 110).

⁹⁷ Např. Wilson interpretuje První přechodné období na základě literárních pramenů (1951).

jej nepoužívá. Parkinson na egyptskou literaturu nepohlíží jako na propagandu, spíše ji považuje za součást kultury královského dvora, který měl určitý vliv na tvorbu literárních děl (2002: 86).

V každém případě je pravděpodobné, že se jedná o tendenční dílo sepsané za nějakým účelem, kterým mohla být legitimizace nástupu nové 12. dynastie, kterou založil Amenemhet I., jelikož sám byl nekrálovského původu. Jedním z účelů textu pak bylo předat idealizovanou vládu Snofrua Amenimu, totiž Amenemhetovi I. (Parkinson 2002: 194).

Pokud jde o dobu vzniku textu Nefertiho proroctví, ta je stále předmětem vědecké diskuse. Jazyková stránka textu nám pouze říká, že je Nefertiho proroctví psáno v klasické egyptštině typické pro Střední říši, což bývá jeden z argumentů pro jeho datování do tohoto období (Stauder 2013: 354).⁹⁸ Pro datování díla do 12. dynastie Střední říše, ať už do vlády Amenemheta I. nebo až po jeho smrti, svědčí několik argumentů. Dílo zmiňuje vybudování Vládcových zdí *jnb.w ḥk3 /XVa/*, o kterých se hovoří dále jen v Povídce o Sinuhetovi. V Ramessovské době (19.-20. dynastie) byl Neferti považován za mudrce a autora literárního díla, jak se dozvídáme z textu Chvály mudrců a knih, kde je Neferti dáván do spojitosti s Chetim ze Střední říše (viz Daressyho fragment). Dalším nepřímým datačním kritériem je samotný děj Nefertiho proroctví, jehož pesimistická prorocká část zahrnuje obdobné motivy, jako mají jiná díla, zejména Nářky Ipuvera, Nářky Chacheperreseneba či Naučení pro krále Merikarea. Nesmíme ovšem zapomenout, že se jedná o nepřímá datační kritéria a navíc jsou doloženy pouze opisy Nefertiho proroctví z pozdější doby než je Střední říše.

Objevily se i jiné návrhy. Např. Morenz se domnívá, že Nefertiho proroctví vzniklo během Druhé přechodné doby, jelikož vidí podobnost mezi úvodní částí textu a textem na papyru Westcar (1996: 109-110). Ovšem vznik povídek zapsaných na papyru Westcar je rovněž předmětem diskuse (podrobněji Parkinson 2002: 295).

Parkinson datuje Nefertiho proroctví do posledních deseti let vlády Amenemheta I. (2002: 49), Goedicke naopak do počátku jeho vlády (1977: 12). Podle Ryholta vzniklo Nefertiho proroctví na počátku 13. dynastie (1990: 109).

Amenemhet I. v průběhu své vlády změnil svou královskou titulaturu a přesunul rezidenci z Théb na sever do nově založeného Ictaeje. Obě tyto události spolu mohou, ale i nemusí souviset. Lze předpokládat, že Amenemhet I. měl k takovému razantnímu rozhodnutí pro nás zatím nejasné důvody. Text Nefertiho proroctví tedy mohl vzniknout v souvislosti s těmito historickými skutečnostmi a jeho účelem nemuselo nutně být legitimizování nové 12. dynastie (a tím i vlády nového krále Amenemheta I.), ale (znovu)legitimizování či

⁹⁸ Stauder analyzoval gramatickou a lexikální strukturu textu a došel k závěru, že text byl sepsán v období od poloviny 13. dynastie do počátku 18. dynastie (2013: 418-419).

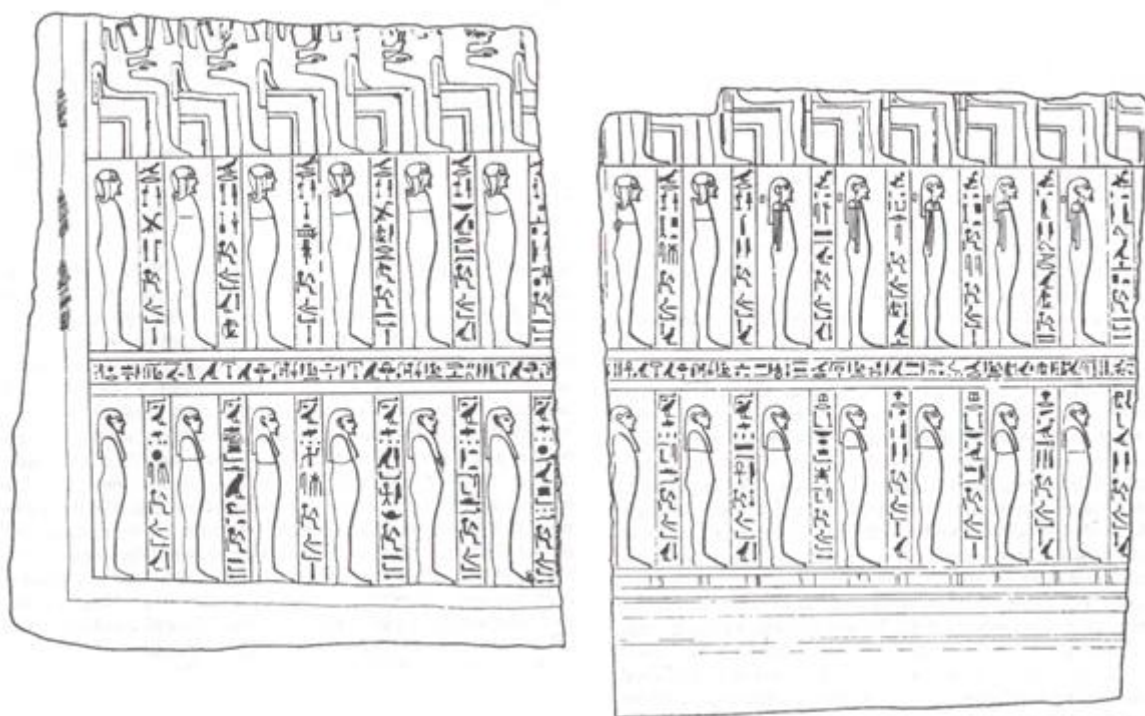
podpoření jeho nároku na trůn, které bylo zapotřebí až v průběhu vlády krále. Jinými slovy přesun královské rezidence, vybudování nové hrobky poblíž této rezidence a změna královské titulatury, mohlo jít ruku v ruce se sepsáním tendenčního spisu. S Amenemhetem I. se pojí jiné významné dílo Naučení Amenemheta I. synovi., které se zmiňuje o harémovém spiknutí proti Amenemhetovi I. Toto dílo můžeme také považovat za tendenční spis.

4.4 ***Autorství Nefertiho proroctví***

V moderní civilizaci je koncept autora nesmírně důležitý. Pokud vezmeme do ruky nějaký výtisk, máme na něm vyhrazená pole pro autora, editora, vydavatele atp. (Quirke 2004: 32). V egyptském vnímání nemusel být autor tolik důležitý, protože byl znám z ústní lidové tradice nebo z pramenů, které se nám nedochovaly (Quirke 2004: 35).

Autory většiny staroegyptských děl, ať už se jedná o literaturu nebo hmotnou kulturu, neznáme. Jistou výjimkou jsou autoři staroegyptské mudroslovné literatury, tzv. naučení, kteří jsou zmíněni na jejich počátku, ale existují i naučení, která jsou z nějakého důvodu anonymní (Quack 1992: 121). Quack ještě rozlišuje mezi pojmy *Lehrautorität*, tedy osoba, která svému synovi naučení sepsala, a *Lehrprotokollanten*, který označuje osobu, která naučení sepsala během ústního vyprávění jiné osoby (ibid.). Toto členění je důležité, protože v druhém případě lze mít autory dva – toho, který skutečně píše, a toho, který naučení říká.

Parkinson se domnívá, že všichni domnělí autoři naučení a mudroslovných diskursů jsou fiktivní stejně jako samotní protagonisté, byť někteří byli v pozdějších dobách považováni za skutečné historické postavy, viz například zobrazení mudrců na Daressyho fragmentu, viz obr. 2 (2022: 31-32).

Obr. 2: Tzv. Daressyho fragment (podle Wildung: 1984: 14, obr. 4)

Je třeba si uvědomit, že Neferti není autorem proroctví, jak by se mohlo z moderního názvu díla *Nefertiho proroctví* zdát, ale pouze literární postavou, jejíž skutečná existence nebyla (zatím) doložena nebo potvrzena. Nepřímo na existenci Nefertiho poukazuje papyrus Chester Beatty IV⁹⁹ z 19. dynastie (Gardiner 1935, Vachala 1992), kde je Neferti uveden vedle dalších autorů jiných známých literárních děl.¹⁰⁰ Text opěvuje mudrce z dřívějších dob.¹⁰¹ Mezi mudrci je zmíněný „nejpřednější ze všech“ Cheti. Tento mudrc byl s největší pravděpodobností autorem Naučení Amenemheta I. synovi (Helck 1969, Vachala 1992), přestože je v tomto textu zmíněný jako autor sám Amenemhet I., a Satiry na povolání (Helck 1970, Vachala 1992, Parkinson 1997), díla pravděpodobně sepsaného také ve Střední říši. Obě tato díla prokazatelně pocházejí z počátku 12. dynastie, z čehož můžeme usoudit, že i autor těchto děl, Cheti, žil v této době. A jelikož je Neferti zmíněný v páru s Chetím, je možné, že i Neferti mohl žít na počátku 12. dynastie. V tomto dokumentu je totiž uvedeno několik mudrců vždy po párech na základě chronologické blízkosti.

⁹⁹ BM EA 10684, tzv. Chvála mudrců a knih (*Eulogy of Dead Writers*).

¹⁰⁰ Lze předpokládat, že Neferti byl uveden mezi slavnými mudrci, protože si jej Egypťané pamatovali jako muže, jenž celé proroctví vyprávěl.

¹⁰¹ Nefertiho proroctví se tak zařadilo mezi naučení a jako takové sloužilo v Ramessovské době k výuce písma (Posener 2002: 31).

Nejspíš se už nepodaří zjistit, kdo je autorem spisu Nefertiho proroctví (*Lehrprotokollanten*), ani autora díla jako takového (*Lehrautorität*), proto se podívejme alespoň na historické doklady Nefertiho jména v egyptských pramenech. Již jsme zmínili nález fragmentu nepravých dveří se jménem jistého Nefertiho ze Staré říše. Tento Neferti ovšem nemusí být autorem onoho proroctví, jelikož mezi tituly Nefertiho doloženého na nepravých dveřích nejsou uvedeny ty tituly, kterými se honosí Neferti v proroctví.¹⁰² Na druhou stranu je možné, že tento muž mohl být v pozdější době idealizován do podoby kněze-předčitatele, aby mohl vystupovat v Nefertiho proroctví.

TLA ve svém korpusu uvádí ještě další doklady jména Neferti. V časovém horizontu do počátku 18. dynastie, odkud pochází i papyrus Hermitage 1116B, jsou doklady tohoto jména pouze dva. Jistý Neferti je zmíněn v popisku náležícím majiteli hrobky a jeho družině v Mehuově hrobce z 6. dynastie na Venisově pohřebišti v Sakkáře (Altenmüller 1998) a v Nefereově mastabě rovněž z 6. dynastie na Západním pohřebišti v Gíze, konkrétně na architrávu s obětní formulí (Martin 1978). Zatím nelze s jistotou určit, zda můžeme autory uvedené u literárních děl považovat za skutečné historické postavy, popřípadě zda je můžeme vůbec ztotožnit s historicky doloženou osobou téhož jména, a to platí i o knězi Nefertim, který vůbec nikdy nemusel existovat (Sikora 2015).

4.5 Nefertiho proroctví...

4.5.1 ...v kontextu První přechodné doby

Egyptské dějiny členěné na říše a mezidobí, tzv. přechodné doby, jsou moderním konstruktem. Pro historiky není jednoduché určit ani počátek a konec První přechodné doby,¹⁰³ ani jeho příčinu.

Domněnkami ohledně kolapsu státu Staré říše a různými klišé, která panují v egyptologické literatuře, se zabývá Gee (2015: 61-64). Jako hlavní příčiny se uvádí vpád cizího obyvatelstva do prostoru Egypta a klimatické změny. Obě témata jsou diskutována v různých egyptských literárních dílech, Nefertiho proroctví nevyjímaje. Archeologických a historických pramenů z tohoto období je minimum a mimo jiné také z tohoto důvodu se dané období označuje za „přechodné“.

Dalšími často navrhovanými příčinami jsou vládní problémy, související s dlouhou vládou některých panovníků a nárůstem byrokratického aparátu, a ekonomické vyčerpání státu.

Björkman přistupuje k interpretaci První přechodné doby na základě literárních pramenů (zejm. Naučení pro Merikarea) s opatrností a shrnuje, že „psát dějiny na základě písemných dokumentů pochybné platnosti je nepřijatelné“ (1964: 33).

¹⁰² Horní část nepravých dveří s dalším textem chybí. Podle Hornunga by se na ní mohla nacházet typická obětní formule, tzv. formule *ḥtp-dj-nswt* (1959: 158).

¹⁰³ Podrobněji k dějinám První přechodné doby viz Franke (1990).

Gee celou problematiku s egyptskou literaturou Střední říše shrnuje výstižně:

„[K]dyž není ekonomický úpadek v První přechodné době, pak není ani ekonomický kolaps na konci Staré říše. Je to pouze výplod fantazie propagandy Střední říše. Bez obrázku chaosu podaného literárními prameny Střední říše nemáme vůbec žádný kolaps.“ (Gee 2015: 67).

Zároveň ale připouští, že První přechodnou dobu i jemu mu předcházející Starou říši je potřeba historicky i kulturně odlišit. Nesnaží se ale interpretovat kolaps Staré říše, spíše podává vysvětlení, proč byla První přechodná doba více prosperující dobou, než se doposud myslelo. Soudí tak na základě nárůstu „dobročinného dávání“, kterou prosperita státu umožňovala (Gee 2015: 67-72). To se projevuje v podobě ustálených formulí týkající se poskytování potravin, zejména chleba, potřebným. Těmito formulemi se projevovala sebe-prezentace úředníků v (auto)biografických nápisech (Landgráfová 2017b, v tisku), kdy dotyčný popisuje aktivity, které vykonával v souladu s řádem *maat* a etiky. Místní vládci totiž byli zodpovědní za celý svůj nom, kterému vládli, a museli zabezpečit své vlastní lidi, neboť se již nemohli spoléhat na centrální správu a jednotný přerozdělovací systém. Také proto se v životopisných textech zdůrazňuje role ochránce, jako např. v Hatnúbských graffitech (Landgráfová 2017a, v tisku, n. 34).

Odhlédněme ale od písemných pramenů nepochybně z pozdější doby než je První přechodná doba, a podívejme se na pramenný přímo z této doby. Ze stél Džariho máme informace o tom, že bojoval v Abydu za vlády Antefa II., ale hlavně že byl tím, kdo zabezpečoval zásobování 1. až 10. hornoegyptského nomu a kdo obstarával potravu pro dům „v roce hladu“ (Landgráfová 2011: 7-9). Podle Bárty „Džari zde jasně hovoří o roce, ve kterém nastal hlad, kdy se musel postarat o obyvatelstvo ve svém městě či kraji.“ (Bárta 2016: 308). Na hospodářskou krizi a hladomor naráží také Anchtiří ve svém životopisném nápisu, který nám zanechal ve své hrobce v Mo’alle (Lichtheim 2006: 85-86).

Na závěr ještě zmiňme, že v Asjútu byly objeveny hrobky z První přechodné doby, které poskytují svědectví z „druhé strany“, neboť během tohoto období Asjút stál v bojích na straně hérakleopolských vládců. Důležitý v tomto období je Itefibi, který byl nomarchou ve 13. hornoegyptském nomu (Asjút) a byl v koalici s 9./10. dynastií z Hérakleopole, která vedla boje s vládcí 11. dynastie z Théb (Trigger – Kemp – O’Connor – Lloyd 2004: 106). V jeho hrobce byl objeven životopisný nápis, který podává svědectví o válce mezi těmito dynastiemi (Griffith 1889).

Nyní je důležité poznamenat, že v roce 2005 byla v Asjútu objevena hrobka N13.1, která patřila jistému Itiibiikerovi (Kahl – El-Khadragy – Verhoeven 2007). Jedinečné je na ní to, že její stěny a sloupy byly v Nové říši popsány návštěvníckými graffity a úryvky z literárních děl včetně Nefertiho proroctví. Graffiti zde pravděpodobně zanechali učitelé a žáci, kteří do těchto míst podnikali výpravy, při odpočinku si texty opakovali a zapisovaly úryvky v podobě graffit na zdi hrobky (Kahl 2006).

4.5.2 ...v kontextu přechodu 11. a 12. dynastie

Za posledního panovníka 11. dynastie je považován Mentuhotep IV., jehož jméno se neobjevuje v žádném z královských seznamů, ale známe ho z několika skalních nápisů ve Vádí Hammámát, Vádí el-Húdí a v Ajn Suchně (Grajetzki 2006: 25). V Turínském královském seznamu je na konci 11. dynastie uvedeno sedm let bezvládní (Baker 2008: 230).

Tři panovníci – Ijibchentre Antef, Kakare An(tef?) a Segerseni – jsou doloženi pouze ze skalních nápisů v Dolní Núbii¹⁰⁴ a zařazují se na konec 11. dynastie, ačkoliv tato jejich chronologická pozice není úplně jistá (Grajetzki 2006: 27). Součástí titulatury těchto panovníků je nomen *nswt-bjtj*, což nasvědčuje tomu, že se považovali za krále Egypta. Segerseniho jeden skalní nápis se nachází v Umbarakab (Baker 2008: 357), Kakare An(tef?) po sobě zanechal 16 skalních nápisů (Baker 2008: 140) a Ijibchentre tři (Baker 2008: 158-159). Jelikož závěr 11. dynastie je v egyptologii poněkud temným obdobím, můžeme je chronologicky zařadit právě sem, ovšem bez dalších důkazů (Grajetzki 2006: 27). Grajetzki navrhuje dvě hypotézy – buď se jedná o poslední krátce vládnoucí panovníky 11. dynastie, nebo tito vládci v Núbii pouze vytvořili na Egyptu nezávislé království (ibid.).

Přijmeme-li hypotézu, že tito panovníci vládli krátce na konci 11. dynastie, je možné, že činili Amenemhetovi I. problémy v nástupu na trůn. Možná také z tohoto důvodu podnikal panovník vojenské aktivity do Núbie, o kterých hovoří skalní nápisy (Grajetzki 2006: 31). Nefertiho proroctví jakožto tendenční spis by pak mohlo být sepsáno za účelem legitimizování nároku Amenemheta I. na trůn. Na druhou stranu ale toto dílo mlčí o Núbijcích a zmiňuje problémy pouze s Asijci.

Amenemhet I. svým nástupem na trůn založil 12. dynastii. Je pravděpodobně totožný se stejnojmenným vezírem Mentuhotepa IV., posledního panovníka 11. dynastie, jehož jméno je doloženo na skalních nápisech ve Vádí Hammámát, kam vedl výpravu (Vandersleyen 1995: 37). V průběhu vlády Amenemheta I. došlo ke změně jeho titulatury, konkrétně u Horova jména a jména Obou paní. Jejich původní podoba *Sehetepibtauej* byla změněna na *Vehemmesut*. Na tuto variantu bylo změněno i jméno Zlatého sokola *Sema*. Tato změna jména je patrná ze skalního nápisu v Ajn Suchně datovaného do 7. roku vlády Amenemheta I. Výraz *Vehemmesut*, „Opakovaného zrození“ (tedy „renesance“), naznačuje, že se král považoval za zakladatele nového období.¹⁰⁵

Arnold (1991: 18) poukazuje na podobnost titulatury Mentuhotepa IV. a Amenemheta I., jejichž společným prvkem je výraz *t3.wj* („Obě země“, tj. Horní a Dolní Egypt). Plné

¹⁰⁴ Ke skalním nápisům podrobněji Žába (1974).

¹⁰⁵ Srov. období Vehemmesut „renesance“ na konci 20. dynastie.

titulatury obou panovníků¹⁰⁶ jsou uvedeny v následující tabulce (podle von Beckerath 1984: 195, 197):

Jméno	Mentuhotep IV.	Amenemhet I.
Horovo jméno (<i>hr.w</i>)	<i>mnt.w-ḥtp.w</i>	<i>šḥtp-jb-t3.wj</i> později: <i>wḥm-msw.t</i>
Jméno Obou paní (<i>nb.tj</i>)	<i>nb-t3.wj</i>	<i>šḥtp-jb-t3.wj</i> později: <i>wḥm-msw.t</i>
Jméno Zlatého sokola (<i>bjk-nbw</i>)	<i>ntr.w</i>	<i>sm3</i> později: <i>wḥm-msw.t</i>
Trůnní jméno/prenomen (<i>nswt-bjtj</i>)	<i>nb-t3.wj-r^c</i>	<i>šḥtp-jb-r^c</i>
Rodné jméno/nomen (<i>z3 r^c</i>)	<i>mnt.w-ḥtp.w</i>	<i>jmn-m-ḥ3.t</i>

Tab. 1: Titulatura Mentuhotepa IV. a Amenemheta I.

Na nepokoje v době vlády Amenemheta I. nepřímě poukazuje Kajova stěla z Kumuly, která nás informuje o přivedení uprchlíků ze západních oáz (Quack 1992: 122). Možným nepokojům nasvědčuje pozdější koncentrace Amenemheta I. na Dolní Egypt, kde nechal vybudovat nové hlavní město (*Amenemhet-)**Ictaej* poblíž dnešního Lištu, které zatím nebylo lokalizováno. Název města – *Ictaej*, tedy „*Zmocnil se Obou zemí*“ – naznačuje, že na počátku jeho vlády se mohly odehrát nějaké nepokoje, možná právě ty, o kterých byla řeč výše. Otázkou zůstává, kdy přesně došlo k přesunu z Théb do nové rezidence. Arnold se však domnívá, že tomu bylo okolo 20. roku vlády, kdy také mělo dojít k zavedení spoluvlády¹⁰⁷, která měla zabezpečit přechod vlády na nového panovníka (1991: 15-16).

Amenhotep I. byl pravděpodobně zavražděn při harémovém spiknutí. O této události hovoří jiné literární dílo s názvem *Naučení Amenemheta I. synovi* (Helck 1969). V této

¹⁰⁶ Arnold si dále všimá, že Amenemhetovo jméno Zlatého sokola *Sema* se podobá jménu Obou paní Mentuhotepa II, tedy *Sematauej*.

¹⁰⁷ Spoluvládami ve starověkém Egyptě se zabývá Murnane (1977).

literární kompozici vystupuje již zesnulý Amenemhet I. a dává rady svému synovi Senusretovi I. Z tohoto textu je zřejmé, že se král stal obětí harémového spiknutí. I vznik tohoto naučení může naznačovat, že vláda Amenemheta I. nebyla zcela poklidná.

4.5.3 ...v kontextu klimatických změn

První téma v popisu ne-řádu se týká přírodních pohrom, které postihly Egypt. Konkrétně se v textu zmiňuje zatmění Slunce, vyschnutí vody a zmizení vegetace.

jtn ḥbs.w (25) nn psd=f m33 rh.yt

(Vc) Slunce bude zakryté a nebude svítit, aby lidé mohli vidět.

V případě zatmění Slunce se můžeme pouze domnívat, co autor proroctví myslel. Erman se domníval, že popisovaná situace představuje písečnou bouři (1927: 113, n. 1). Naopak Posener popisovanému zatmění přikládá nadpřirozenou povahu a z jeho pohledu se o písečnou bouři nejedná, tvrdí, že „*ztráta náklonnosti slunce k lidem má zvláštní dopad na obyvatele kraje Heliopole*“ (1956: 41). Z našeho pohledu není Ermanova myšlenka o písečné bouři zcela bez opodstatnění, neboť z náboženského hlediska můžeme vycházet z osoby boha Sutecha, jenž byl zosobněním zmatku, ne-řádu a bouře (Janák 2005: 164-168).

Vyschnutí řečiště může být přírodním úkazem a nemusí být nadpřirozeného původu (Posener 1956: 42). Egyptská kultura prosperovala hlavně díky Nilu a nilským záplavám, které se pravidelně sledovaly a od kterých se odvíjela prosperita hospodářství a růst vegetace. Významným pramenem pro pozorování výšky nilských záplav ve Staré říši je Palermská deska, poslední údaje máme z 5. dynastie. Data vztahující se ke klimatickým změnám v Egyptě zhodnotila Moeller (2005). Z výzkumů osídlení na ostrově Elefantina vyplývá, že záplavy v 6. dynastii dosahovaly nižší úrovně než dříve. Na konci Staré říše byla na Elefantině vybudovaná kamenná zeď s funkcí platformy, která zvyšovala úroveň aktuální podlahy, což zase naznačuje, že výška záplav byla vyšší (Moeller 2005: 156). Rovněž české výzkumy sedimentů z Abúsírského rybníku, tedy měkkýšů, brouků aj. z Abúsíru ukazují, že na konci Staré říše bylo podnebí v Egyptě sušší, tato změna ale nebyla náhlá, jednalo se spíše o dlouhodobý proces (Bárta 2013).

4.5.4 ...v kontextu mezinárodních vztahů se Syropalestinou

Přechodná doba bronzová (IBA) v Syropalestině, někdy též označovaná jako Střední doba bronzová (MBA) I,¹⁰⁸ je současná s egyptským prvním Přechodným obdobím a datuje se přibližně do období 2200-2000 př. n. l.¹⁰⁹ IBA trvala zhruba 250-400 let, délka trvání je ale

¹⁰⁸ K terminologickým problémům viz Sharon (2014 :52-54).

¹⁰⁹ K levantské chronologii, historii i archeologii aktuálně viz Steiner – Killebrew (eds.) 2014, k egyptské chronologii viz Hornung – Krauss – Warburton 2006.

nejasná, její konec se stanovuje okolo roku 2000 př. n. l. Jednalo se o období de-urbanizace (Gophna 1992: 126),¹¹⁰ jejíž příčinou mohlo být vyčerpání společnosti a kolaps politického systému v Egyptě (Bárta 1996: 142). Urbanizovaná společnost, která se v jižní Syropalestině utvořila během Rané doby bronzové, přešla na nomadický a polo-nomadický způsob života (Mynářová 2015: 29). Obživou polokočovných nomádů bylo zemědělství a obchod s mědí, která se těžila v okolí Vádí Feinánu, obchodníci pak putovali do Egypta přes Negevskou poušť a Sinaj za účelem obchodu (Bárta 1996: 147). Jednou z hlavních příčin tohoto procesu byla změna klimatu a nedostatek srážek, což vedlo k vysychání oblastí (Mynářová 2015: 30).

MBA II se člení do tří chronologických stupňů A, B a C, přičemž stupeň A je přibližně současný se Střední říší v Egyptě (Sharon 2014: 54). Toto období se vyznačuje nástupem městské civilizace, o kterém svědčí mimo jiné epigrafické prameny z Egypta.¹¹¹ Především se jedná o výjev¹¹² ve skalní hrobce Chnumhotepa II. v Bení Hasanu (hrobka č. BH 3) z doby Senusreta II. (Newberry 1893: 39-71), kde je znázorněn příchod asijské družiny do Egypta v čele s náčelníkem Abišou a doprovází jej následující přípisek:

jy.t hr jn.t msdm.t jnn=f 3m 37

„Příchod s přinesením galenitu¹¹³, přičemž (náčelník Abiša) přivádí 37 Asijců.“

Náčelník družiny Abiša je ve vyobrazení označen jako *ḥk3-ḥ3s.wt*, tedy „vládce cizích zemí“, což bylo později ve Druhé přechodné době označení pro hyksóského vládce. Interpretace výjevu není jednoznačná a pravděpodobně se jedná o příchod asijské rodiny, která se miní v Egyptě usadit (Bárta 1999: 152). Podle Cohen je na malbě znázorněná skupina lidí přicházející snad z oblasti Východní pouště nebo jižní Levanty, kteří žili na počátku Střední říše (2015: 23-24), což by odpovídalo závěru IBA a počátku MBA II (2015 31-32). Podle ní tato družina přišla do Egypta, aby se podílela na těžbě surovin (Cohen 2015: 28).

Dalším důležitým pramenem jsou tzv. proklínací texty, které se zapisovaly na nádoby nebo hliněné sošky zajatců. Předměty s těmito texty se rituálně rozbíjely, aby byli nepřátelé Egypta zneškodněni (Ben-Tor 2006: 80). Syropalestinského regionu se týkají dvě skupiny

¹¹⁰ Tato charakteristika platí především pro území Palestiny, jelikož na území Sýrie urbanizace přerušena nebyla.

¹¹¹ Nicméně egyptské epigrafické prameny měly často propagandistickou povahu, proto je lze chápat pouze jako doprovodný materiál.

¹¹² Různé teorie týkající se malby nově zhodnocuje Cohen (2015).

¹¹³ Ve starověkém Egyptě se prášek z galenitu v kombinaci vodou používal jako líčidlo na oči a dále z něj bylo možné získat olovo (Nicholson — Shaw 2000: 44, 168).

textů z 12. a 13. dynastie, tzv. berlínská skupina (Sethe 1926) a bruselská skupina (Posener 1940), které obsahují syropalestinská toponyma.

Starší skupina textů, berlínská, zachycuje toponyma z pobřežních oblastí a jejich náčelníků, zatímco v mladší skupině textů, bruselské, jsou uvedena toponyma i zajordánská, tj. z levantského vnitrozemí (Mynářová 2015: 44). To by vypovídalo o postupném usazování obyvatelstva na území jižní Levanty (Bárta 1996: 159). Nedávná studie Ben-Tora (2006) však ukázala, že se Egypt během období MBA IIA, ze kterého proklínací texty pocházejí, nemusel obávat žádné konfrontace. Podle jeho zjištění v této době na syropalestinském území nevznikala žádná politická ani vojenská mocnost a toponyma na proklínacích textech tak neodrážejí skutečnou hustotu osídlení Syropalestiny (Ben-Tor 2006: 79).

Z dalších literárních pramenů, které nám poskytují určitý vhled do situace v jižní Levantě v období egyptské Střední říše, je Povídka o Sinuhetovi (Baines 1982, Bárta 1996). Vedle fiktivního literárního díla jsou doložené i historické prameny vypovídající o vztazích Egypta a jižní Levanty. Nesmoncuova stéla (Louvre C1) z doby spoluvlády Amenemheta I. a Senusreta I. uvádí, že za vlády Amenemheta I. byly nutné defenzivní výpravy proti kočovným beduínům:

(20) *zzh.n(=j) jwn.tjw mnt.w [st].tjw* (21) *hr.jw-šꜥy*

„Zneškodnil jsem lučištníky (kmene) Mencu, Asijce a beduíny;

shn.n(=j) hnr.wt ht3.w (22) *=j mj wn[d.wt] m* (23) *ꜥd*

bojoval jsem s pevnostmi, ke kterým jsem se připlížil jako [stádo] na kraj (pouště).

pr[.n](=j) h3n(=j) ht (24) *mr.wt=sn*

Vyšel jsem a prošel jsem jejich ulicemi.“

(upraveno podle Landgráfová 2011: 110-111)

Tato stéla však explicitně nezmiňuje tažení do Syropalestiny, pouze vojenské zakročení proti beduínům. Ze stejného období pochází také biografický nápis Chnumhotepa II., nomarchy z Bení Hasanu (Newberry 1893: 57-66). Text je sice fragmentární, ale nezdá se, že by vypovídal vedle výprav do Sýrie také o vojenském tažení do Palestiny. Nelze proto potvrdit, že by Amenemhet I. vedl vojenské výpravy do jižní Levanty (Ward 1961: 37). Na několika syropalestinských lokalitách byli nalezeni skarabi se jménem Senusreta I. Jejich datace je problematická, protože se nenacházejí ve vrstvách MBA IIA (období současné se Střední říší) a jejich produkce se odehrávala i po vládě tohoto panovníka. Z tohoto důvodu není průkazné, že by Senusret I. udržoval vztahy s Palestinou (Ward 1961: 38-39).

Vliv Egypta na přístavní město Byblos v severní Levantě dokazují místní skalní hrobky, které obsahovaly předměty v egyptském stylu, sarkofágy a hieroglyfické texty (Montet 1998).

Chusobkova stéla (Manchester 3306) dokládá jediné vojenské tažení do Levanty za vlády Senusreta III.:

(16) *wd3 hm=f m-hd r shr mn.tjw st.t*

„Jeho Veličenstvo postoupilo severně porazit (kmen) Mencu z Asie;

spr m=f r h3s.t skmm rn=s

Jeho veličenstvo dorazilo do cizí země, jejíž jméno bylo Sekemem¹¹⁴;

(17) *rdj.t hm=f tp-nfr m wd3 r hn.w n(j) ʕ. w. s.*

Kterak Jeho Veličenstvo dalo dobrý začátek k postoupení (zpět) do rezidence toho, jenž je Ž. P. Z.¹¹⁵:

ʕhʕ.n skmm hr=s hnʕ rtn.w hz.t (18) jw=j hr jr.t ph(.wj) n(j) [mšʕ]

Pak (jej) Sekemem napadl¹¹⁶ spolu s bídnou (zemí) Recenu, když jsem sloužil v zadním (tj krycím) voji armády;

[ʕhʕ.n] 3bh.n(=j) ʕnh.w n(j).w mšʕ r ʕh3 hnʕ ʕ3m.w

potom jsem shromáždil vojáky z armády, abychom bojovali s Asijci;

ʕh .n (19) shn=j ʕ3m

a nato jsem udeřil Asijce,

ʕhʕ.n rdj.n(=j) jt.tw hʕ.w=fjn ʕnh 2 n(j) mšʕ

pak jsem dovolil, aby mu byly dvěma vojáky z armády odebrány zbraně,

nn tš.t(=j) hr ʕh3 hr=j hz(.w) n rdj=j s3=j n ʕ3m

aniž bych v boji chyběl s odvráceným pohledem;

n rdj=j s3=j n ʕ3m

nepostavil jsem se k (žádnému) Asijci zády.“

(upraveno podle Landgráfová 2011: 212)

K archeologické situaci na lokalitě Šekem Tell Baláta) se přehledně vyjadřuje Magen (1992: 1345-1359). Šekem se nacházel na důležité obchodní cestě. Počátky osídlení lokality jsou doloženy ze 4. tis. př. n. l. z chalkolitu. Během období EBA I byl Šekem

¹¹⁴ Etymologie výrazu je nejasná, pravděpodobně se jedná o Šekem (Tell Baláta).

¹¹⁵ Tj. panovníka.

¹¹⁶ Pro diskusi ohledně interpretace pasáže viz Peet (1914: 8). Tato interpretace je logická v tom smyslu, že byl napaden právě zadní voj celé panovníkovy armády.

opuštěn a další osídlení je doloženo až v době MBA IIA. Z archeologického hlediska je zajímavá vrstva XX z následujícího období MBA IIB, kdy je na lokalitě doložena první hradba, která byla záhy několikrát přestavěna na komplexní opevnění (vrstva XIX-XV), přičemž celé město bylo rozšiřováno. Nejstarší chrám (typu *migdol*) je v Šekemu doložený z období MBA IIC. Záhy byla lokalita znovu opuštěna a její další osídlení pochází až z Pozdní doby bronzové, kteří v této práci již není předmětem diskuze. O kontaktech Egypta a Syropalestiny nás dále informují královské anály (tzv. *genut*) Amenemheta II. nalezené v Mennoferu (Altenmüller – Moussa 1991, Altenmüller 2015), které se zmiňují o výpravách na Sinaj, do Libanonu a Asie, kde byla rozvrácena dvě opevněná města. Anály také zahrnují seznam kořisti. Z doby jeho vlády pochází nález tzv. Pokladu z Todu (Bisson de la Roque – Contenau – Chapouthier 1953), který zahrnoval různé poháry, misky, amulety či korále ze zlata, stříbra nebo lapisu lazuli. Poklad byl nalezený ve čtyřech skříňkách ukrytých v základech chrámu boha Moncuu ze Střední říše. Zajímavé na něm je, že předměty nejsou egyptského, nýbrž pravděpodobně minojského (Davis 1977: 69-79, Warren – Hankey 1989: 131-134) či anatolského původu (Watrous 1994: 749).

Z výše uvedeného lze proto konstatovat, že v období První přechodné obdoby a Střední říše máme doloženou možnost přístupu Asijců do Egypta. Jejich zmínka v Nefertiho proroctví se tedy může zakládat na skutečné události, avšak nemáme ani písemné, ani archeologické doklady pro jejich násilný vpád skrze východní deltu.

4.5.5 ...v kontextu literárních kompozic

Nefertiho proroctví svým obsahem i formou má mnoho společného s více egyptskými díly. Konkrétně máme na mysli Nářky Chacheperreseneba, Rozhovor muže se svou duší, Povídka o venkovanovi a Napomenutí egyptského mudrce. Pro všechna tato díla platí, že neodráží historické události (Junge 1977: 280).

4.5.5.1 Nářky Chacheperresenebovy

*Nářky Chacheperresenebovy*¹¹⁷ představují další dílo ze žánru diskurzu a pojednává se v něm o trápeních protagonisty. Chacheperreseneb se trápí a nařiká ustálenými frázemi a klišé nad svým srdcem, které mu neodpovídá, a nad neklidnou situací v zemi.

Hlavním společným prvkem Nefertiho proroctví a Nářků Chacheperresenebových je oslovení srdce mudrce, jelikož právě tam sídlil podle egyptského smýšlení rozum, cit, paměť a povaha (Meskell 1999: 118):

mj jb=j mdw=j n=k wšb=k n=k tz.w=j

„Přijď, mé srdce, abych k tobě mohl promluvit, mělo bys mi odpovědět na mé věty.“

¹¹⁷ Dílem se detailně zabývali např. Gardiner (1909), nově s vlastní analýzou včetně aktuálnějšího přehledu překladů také Štubňová (2012).

(verso 1, upraveno podle Štubňová 2012: 65)

Zatímco v Nefertiho proroctví je srdce oslovováno, ale neočekává se od něj, že by Nefertimu odpovědělo (Parkinson 2002: 204), Chacheperreseneb naopak své srdce, které ho ignoruje, na samotném (dochovaném) konci skladby¹¹⁸ explicitně vybízí, aby mu odpovědělo:

dd=j n=k jb=j wšb=k n=j n gr.n jb ph(.w)

„Mluvím k tobě, mé srdce, mělo bys mi tedy odpovídat. Dosažené srdce nesmí mlčet.“

(verso 5-6, upraveno podle Štubňová 2012: 69-70)

„Dosaženým“ srdcem můžeme chápat šťastný konec v kontrastu s frází v nadpisu skladby *hḥ.j n(j) jb* „hledání srdce“ (Štubňová 2012: 46). Takový šťastný konec se nachází i v Nefertiho proroctví, konkrétně ve třetí části, ve které se předpovídá navrácení řádu Maat králem „spasitelem“ Amenim.

Vedle nemluvného srdce trápí Chacheperreseneba také společenský stav egyptské země:

jnk pw ḥr nk3.j=j m ḥpr.wt šḥr.w ḥpr(.w) ḥt t3

„Jen já přemýšlím o tom, co se stalo, a o záležitostech, které nastaly na zemi.“

(recto 10, upraveno podle Štubňová: 2012: 60)

Po této pasáži pak následuje výčet konkrétních věcí, které Chacheperreseneba znepokojují. Stejný motiv, kdy se protagonista trápí nad stavem země, se objevuje i v Nefertiho proroctví:

[jw]=f (18) mḥ.j=f ḥr ḥpr.tj m t3

(IIIa) Dělal si starosti o to, co se stane na zemi

V obou případech je egyptská země *m znj-mn.t* „v žalostném stavu“ (VIIIe, XIIa/ v Nefertiho proroctví, recto 11-12 v Nářeích Chacheperreseneba).

Dále je zajímavé, že Chacheperreseneb je zmíněn jako kněz *wʿb* z Iunu (recto 1), což bylo hlavní město kraje Heka-andžu, které je uvedeno jako rodiště protagonisty v Nefertiho proroctví. Iunu můžeme považovat za centrum vzdělanosti, odkud pocházeli mudrci. Vzdělanost byla spojována s chrámy, kde se mohly literární texty sepisovat.

¹¹⁸ Komplettnost díla je některými zpochybňována (srov. Kadish 1973: 84).

4.5.5.2 Napomenutí egyptského mudrce (Ipuverovy nářky)

*Napomenutí egyptského mudrce*¹¹⁹ (Papyrus Leiden I 3334 recto) je dalším z literárních děl, které má obsahově něco společného s Nefertiho proroctvím. Kompozice se nám bohužel nedochovala celá (Enmarch 2008: 3). Enmarch rozděluje text do dvou literárních formátů – strofy (poetické sloky), které zaujímají větší část textu, a dialog formou diskursu (Enmarch 2008: 3).

Nejprve si Ipuver stěžuje nad nešťastnou situací v zemi, další část textu se týká královského úřadu, kdy byl král sesazen z trůnu. Následuje dialog s Pánem Veškerenstva (*nb-r-dr*), jemuž Ipuver přičítá vinu za žalostný stav v zemi.

Lze vypožorovat několik velmi podobných rysů s Nefertiho proroctvím. Setkáváme se zde s výměnou sociálních rolí (*social role-reversal*), kdy chudí, kteří si dříve nemohli dovolit hrob, si již mohou dovolit důstojný pohřeb, mohou si již dovolit postavit dům, kdo neměl majetek, je bohatý a naopak bohatí nemají, co jíst ani co si obléct. Jednotlivé nářky v *Napomenutí egyptského mudrce* jsou však mnohem delší než v Nefertiho proroctví (Enmarch 2008: 34).

Pokud jde o sloh, v obou dílech jsou určité pasáže zahajovány identickými výrazy. V Nefertiho proroctví je refrén několikrát uveden frází „ukážu ti“ (*dj=j n=k*), v *Napomenutí egyptského mudrce* jsou zase sloky jednotlivých úseků uvedeny shodnými výrazy, nejprve částicemi *jw-ms* „vskutku“ (oddíl 1,1-1,14) a *mtn* „hleděte“ (oddíl 7,1-9,8), poté slovesy *ḥd* „zničit“ (oddíl 9,8-10,12) a *sh3* „pamatovat“ (oddíl 10,12-11,10) v určitých gramatických tvarech. Narozdíl od Nefertiho proroctví má *Napomenutí egyptského mudrce* atemporální povahu (Enmarch 2008: 35). Podle Enmarche dílu nemůžeme přisuzovat prorocký charakter, neboť postrádá slovesné formy vyjadřující (relativní) budoucí čas, byť se takové názory objevily ve spojitosti s pasážemi 1.7 a 1.10¹²⁰ (2008: 41).

I v případě *Napomenutí egyptského mudrce* panuje nejednotný názor na dobu sepsání díla. Enmarch (2008: 19) shrnuje hlavní názory s odkazy na relevantní literaturu – buď byla skladba složena na konci Staré říše, ve Střední říši, v pozdní Střední říši/Druhé přechodné době nebo až v 19. dynastii. Sám se přiklání k datování do pozdní Střední říše/Druhé přechodné doby na základě lexikografie (Enmarch 2008: 24).

¹¹⁹ Komentované překlady vydali např. Gardiner (1909) a Enmarch (2008), Vachala (1992).

¹²⁰ Značení pasáží v *Napomenutí egyptského mudrce* se drží Enmarche (2008).

4.5.5.3 Naučení pro Merikarea

*Naučení pro Merikarea*¹²¹ je tendenční spis sepsaný pravděpodobně ve 12. dynastii (snad za vlády Senusreta I.) a odráží egyptskou První přechodnou dobu (Quack 1992).

Autor naučení se nám nedochoval, z úvodu textu ale vyplývá, že jím je již zesnulý otec krále Merikarea (Quack 1992: 89, 90). To může nasvědčovat tomu, že Merikare si dává naučení sám sobě pod záštitou svého (možná dokonce fiktivního) otce.¹²² Dílo můžeme rozdělit do několika tematických okruhů.¹²³

Naučení pro krále Merikarea se nejprve zabývá společenskou situací v Egyptě. Z textu vyplývá, že zesnulý otec varuje svého syna Merikarea před společenskou krizí, kterou mohou vyvolat jeho poddaní. Merikare by tedy měl úměrně zakročit a trestat spravedlivě jen ty, kteří jsou vinni. Merikareův otec se tak zpovídá ze svých chyb a přiznává, že se radami sám neřídil, a proto je předává formou naučení svému synovi. Jinými slovy Merikare je nabádán, aby se staral o svůj lid a předcházel nepokojům, panice a chaosu v zemi, tj. aby zachovával řád *maat*:

jrj m3^c.t w3h=k tp t3

(46-47) Konej *maat*, když jsi na zemi!

(upraveno podle Quack 1992: 34, 35)

Stejný motiv se vyskytuje i v Nefertiho proroctví, kde se prorokuje příchod nového krále a nastolení řádu *maat*:

jw m3^c.t r jy.t r s.t=s (69) j[sf.t] dr.tj r-rw.t

(XVe) Řád *maat* přijde na své místo a ne-řád bude zahnán pryč.

Další tematický celek se týká zahraniční politiky. Závěr textu se věnuje náboženské otázce – stavba chrámů, hymnus na blíže neurčeného boha.

Z výše uvedených srovnání vyplývá, že Nefertiho proroctví využívá zaběhlá témata vyskytující se v Naučení krále Merikarea (a jiných diskutovaných dílech), která kopíruje formou proroctví. Zatímco Naučení krále Merikarea je v duchu „zabraň tomu, aby se něco špatného nestalo“, tak Nefertiho proroctví představuje již neutěšenou situaci, kterou teprve má vyřešit příchod nového krále.

¹²¹ Texty se zabývali např. Gardiner (1914), Helck (1977), Quack (1992), Vachala (1992).

¹²² Z textu lze pouze odvodit, že oním otcem je míněn Cheti, nicméně tento fakt není potvrzený. Nadpis textu se jménem autora v roli Merikareova otce se nám nedochoval kompletní.

¹²³ Číslování pasáží podle Quack (1992), pomyslné členění pasáží je vlastní.

mk {hr} t3š=k t3s mnn.w=k 3h t3s.t n nb(.w)=s

(62-63) Ochraňuj své hranice, postav svou pevnost! Oddíl je prospěšný pro svého pána. (upraveno podle Quack 1992: 38, 39)

V Naučení pro Merikarea je pevnostní systém označen obecným *mnn.w*, v Nefertiho proroctví bylo použito jméno pevnosti – Vládcovy zdi /XVa/ – namísto obecného pojmenování. Stavební činnost – vybudování pevností, chrámů aj. – byla ideologickou součástí udržování řádu *maat*.

Stejně jako v Nefertiho proroctví, také zde se objevuje motiv královy gramotnosti. V následujících pasážích se pravděpodobně naráží na Merikareho schopnost číst:

(36) *mk mdw.wt=sn mn(.w) m zh3.w pg3 šd=k*

Hle, jejich slova byla se dochovala na svitcích, tak (je) rozevři a přečti. (upraveno podle Quack 1992: 24, 25)

(51) *m sm3(.w) zj jw= th.tj 3h.w=f p3.n=k hs.t zh3.w hn^c=f*

Nezabíjej nikoho, jehož prospěšnost znáš, poté, co jsi s ním recitoval svitky. (upraveno podle Quack 1992: 32, 33)

Z toho vyplývá, že král se měl texty naučit z paměti, aby je mohl recitovat nebo zpívat ve skupině elitní společnosti, ale na druhou stranu text explicitně nezmiňuje, že by sám král měl texty číst (Baines 2007: 79).

4.5.5.4 Ostatní literární kompozice

V *Povídce o Venkovanovi*¹²⁴ je líčen příběh venkovana Chuanupa, který se vydá na cestu do údolí Nilu, aby směnil své zemědělské produkty. Po cestě narazí na Istivého Nemtinachta, který venkovana okrade. Venkovana se tedy rozhodne obrátit na místního správce Rensiho, kterému líčí svůj příběh barvitě devíti řečnickými proslovy. Rensi se s venkovanovou záležitostí obrací na panovníka Nebkaurea Chetiho a tlumočí mu venkovanovu řeč. Panovníkovi se proslov zalíbí a pověřuje Rensiho, aby sjednal nápravu. Právě to, že panovník je ochoten naslouchat (byť zprostředkovaně skrze Rensiho) nářkům Venkovana a jeho dožadování se nápravy (v souladu s principem *maat*), je společným rysem této povídky a Nefertiho proroctví. Nebkaure Cheti ve *Povídce o venkovanovi* figuruje jako legitimizující postava, podobně jako Snofru v Nefertiho proroctví (Morenz 2003: 107).

Série pěti povídek s označením *Chufu a divotvorci*¹²⁵, zaznamenaných na papyru Westcar¹²⁶, má také několik společných rysů s Nefertiho proroctvím. Jedna z těchto

¹²⁴ Vogelsang — Gardiner (1908), Gardiner (1923), Vachala (1992).

¹²⁵ Překlady vydali např. Erman (1890), Lichtheim (2006), Altenmüller (2010).

povídek představuje příběh prince Baufrea, jehož děj je zasazený na dvůr krále Snofrua, stejně jako je tomu v Nefertiho proroctví. I zde se Snofru chce pobavit a nechá si předvolat kouzelníka Džadžaemancha, aby panovníka potěšil. Na Džadžaemanchovu radu se Snofru kochá spoře oděnými dívkami plavícími se na loďce. Jedné z nich spadne do vody prstýnek. Džadžaemanch tedy nechá vodu jezera rozestoupit, aby mohl dosáhnout pro prstýnek a předat jej dotyčné. V jiné povídce zase vystupuje jistý kouzelník Džedi, který je stejně jako Neferti označen jako *nds*, „(prostý) muž“.

Poslední z pěti povídek vypráví příběh o příchodu nové 5. dynastie a zrození tří bratrů – Veserkarea, Sahurea a Neferirkarea, kteří se mají stát jejími prvními panovníky. Jedná se také pravděpodobně o tendenční spis, alespoň pokud jde o tuto povídku. Nefertiho proroctví a tato povídka mají společný prorocký aspekt o příchodu nového krále, potažmo králů.

¹²⁶ Dnes Papyrus Berlin 3033.

5 Gramatická a lexikální analýza Nefertiho proroctví

5.1 Lexikon

5.1.1 „Rada rezidence“ *ḳnb.t n(j).t ḥnw*

Výraz *ḥnw* se interpretuje různými způsoby ve vztahu k jiným institucím. Například Andrassy považuje *ḥnw* za rezidenci ve smyslu sídla vlády v kontrastu s *pr-nswt* jakožto sídlem samotného panovníka (1993: 27). Goelet zkoumal *ḥnw* v písemných pramenech ze Staré říše a uznává, že je tento výraz polysémní, může odkazovat na samotnou budovu, komplex budov, nebo dokonce i na celé město (1982: 154). Spojení *ḳnb.t n(j).t ḥnw* „rada rezidence“ /Ic, Ig/ naznačuje, že členové rady vyšli z místa sídla vlády, u kterého můžeme předpokládat, že se skládalo z komplexu budov.

Mohlo samozřejmě dojít i k posunu významu a chápání *ḥnw* od dob vlády Snofrua po dobu sepsání Nefertiho proroctví. Je otázkou, z jaké dobové perspektivy máme na *ḥnw* nahlížet.

5.1.2 „Člověk“ *nds*

V textech z Prvního přechodného období a Střední říše se objevují lidé s označením *nds* „prostý člověk“ (Franke 1998: 46). Tento pojem však nemůžeme chápat jako kastovní titul, protože máme toto označení doložené jak pro farmáře, tak i bohaté jedince (Parkinson 1996b: 142). Přesný význam tohoto titulu proto není jasný a obvykle jej překládáme jako „(prostý) člověk“. Pravděpodobně se jedná o svobodného člověka s (zatím) nejasným sociálním postavením (Doxey 1998: 196).

Dříve převládal názor, že *nds ḳn* je označení pro člena značné skupiny kněží, menších úředníků a písařů, obchodníků a dokonce zemědělců, kteří představují střední vrstvu obyvatelstva, oproti tomu *nds* označovalo chudého vlastníka půdy (Avdiev 1955: 204-205). Žába tento názor přehodnocuje a na základě objevu skalního nápisu zmiňující titul *nds ḳn* interpretuje jednotlivé významy *nds*: I) „malý“ – osoba malá velikostí – dítě, člověk malý vzrůstem; II) „malý“ – mladý člověk, nebo dospělý či postarší muž, který je jinými považovaný za stále mladého muže plné síly – pouze tento význam se může doplnit o adjektivum *ḳn* „silný, statečný, odvážný“; III) „malý“ – osoba malá sociálním postavením – člověk nižšího postavení před někým vyššího postavení (ʕ, *wr*), nebo člen určité společenské skupiny lidí, malých vlastníků půdy, kteří mohou být osvobození od daní v naturáliích (Žába 1974: 101-102).

Nověji se pojmem *nds* zabýval Franke, který argumentuje proti různým interpretacím tohoto označení (Franke 1998). Franke ve své studii shrnul různá chápání *nds* a zdůrazňuje, že je třeba brát ohled na kontext, kde se toto označení vyskytuje. Z tohoto důvodu podle něj neexistuje jednoznačný překlad aplikovatelný na všechna užití. Je třeba vymezit označení mluvčího/spisovatele (auto)biografického nápisu a popis osoby nebo sociální skupiny v (auto)biografickém nápisu (Franke 1998: 41). Navíc *nds* můžeme vnímat jako vojensko-fyzický aspekt (Franke 1998: 45). To by mohlo vysvětlovat, proč je Neferti *ḳn g3b=f* „silný svou paží“ /Ilc/. Titul *nds ḳn* se totiž často objevuje v textech

z První přechodné doby (Anthes 1964), které pocházejí z oblastí Horního Egypta, kde se musí soupeřit o moc nad územními celky. Toto epiteton pak vyzdvihuje sílu, statečnost a schopnost k boji.

V případě Nefertiho proroctví je obecný překlad „člověk“ zřejmě nejvhodnější, popř. lze *nds kn g3b=f* chápat celé jako „silák“, resp. někdo, kdo se dokáže postarat o svůj lid.

Ve staroegyptské literatuře se setkáváme i s jinými mudrci, než je Neferti, kteří jsou označeni jako *nds*. Zmiňme například Džediho z jedné povídky papyru Westcar (Erman 1890a, 1890b):

(7,1) *jw wn nds ddj rn=f hmz=f m dd-snfr.w m3^c.hrw*

Je jeden člověk, který se jmenuje Džedi, který sídlí v Džed-Snofru (ospravedlněný).

jw=f m (7,2) nds n(j) rnp.t 110 jw=f hr wnm t 500 rmn n(j) jh m (7,3) jwf

je to člověk, jemuž je 110 let, sní 500 bochníků chleba a plecko vola

hn^c swr h(n)k.t dz 100 r-mn-m hrw (7,4) pn

a vypije 100 džbánů piva až do dneška.

(upraveno podle Parkinson 1997: 112)

Součástí Džediho aspektů moudrosti a důstojnosti jsou všechny výše popsané informace, tedy to, kolik toho sní a vypije s důrazem na jeho věk.

5.1.3 Lidé: *r(m)t* vs. *rh.yt*

V celém textu se vyskytují dva lexémy, které označují koncept „lidé“, jedná se o *r(m)t* a *rh.yt*.¹²⁷ Přesný význam lexému *rh.yt* je nejasný, z náboženského hlediska se dává do kontrastu s dalšími lexémy *p^c.t* a *hnmm.t* označujícími další dvě „kategorie“ lidí (Janák 2012: 20). Je zřejmé, že se jedná o označení „poddaných“ lidí, ovšem už není zcela jasné, na jaké úrovni. Zatím nejschůdnější se zdá být „hierarchické“ řešení, tedy že ve vztahu k bohům a panovníkovi jsou všichni lidé *rh.yt*, z perspektivy vysokého hodnostáře jsou *rh.yt* lidé jemu poddaní, ale nikoliv už všichni obyvatelé Egypta (Janák 2012: 24). V celém textu je lexém *rh.yt* použit pouze jednou:

jtn hbs.w (25) nn psd=f m33 rh.yt

(Vc) Slunce bude zakryté a nebude svítit, aby lidé mohli vidět.

¹²⁷ Lexém *tw* gramaticky funguje jako neutrální subjekt pseudoverbální konstrukce (ekvivalentní k německému *mann* nebo anglickému *one*). V textu jej překládáme deagentivní konstrukcí, pokud to celkový význam dané věty umožňuje. V opačném případě je zvolen volný překlad „lidé“.

Ve všech dalších případech se o lidech hovoří jako o $r(m)t$:

$jw \ 3pd \ drdr\{.t\} \ r \ ms.t \ m \ h3.t \ n(j).t \ t3-mh.w$

(VI f) Cizí ptactvo se rozmnoží v mokřadech delty

$jr.n=f \ zš.w \ hr \ gs.wj \ r(m)t$

(VI g) poté, co si udělá hnízda vedle lidí,

(30) $stkn \ sw \ r(m)t \ n \ g3.w$

protože ho lidé nechali přiblížit se kvůli nedostatku.

Nicméně jak Janák poznamenává, „při současném stavu bádání nedokážeme na otázku po přesném významu pojmu odpovědět“ (2012: 24). Je zřejmé, že ve větném kontextu panovníka nebo božstva nebylo použití výrazu $rh.yt$ v textu obligatorní. Na následujících dvou pasážích byl totiž použit lexém $r(m)t$:

$[jw] \ r^c \ jwd=f \ sw \ r(m)t$

(XI d) Re se bude odvracet od lidí.

$rš.y \ r(m)t \ n(j).t \ h3w=f \ z3 \ n(j) \ z.j \ (62) \ r \ jr.t \ rn=f \ r \ nhḥ \ d.t$

(XIV a) Lidé z jeho (= Ameniho) doby se budou radovat, protože urozený si udělá jméno (XIV b) na věky věků.

5.1.4 „Srdce“ jb

Z náboženského hlediska je srdce považováno za jednu ze „složek“¹²⁸ bytosti vedle těla, jména, srdce, stínu, ka , ba a ach (Janák 2012: 64-65). Vedle konceptu srdce $h3.tj$ měli Egypťané ještě pojem jb . Oba mohly být ekvivalenty „srdce“, ale také v určitých kontextech měly jiné nuance (Janák 2012: 95). Z náboženského hlediska bylo srdce jb považováno za „nitro“ a spojovalo se s fyzickými i emocionálními projevy člověka, bylo zdrojem emocí, myšlení a sídlem vědomí (Janák 2012: 96).

(20) $dd=f \ hws \ jb=j \ rmw=k \ t3 \ pn \ š3^c.n=k \ Ø \ jm=f$

(III f) Pravit: „Tluč, mé srdce, oplakávej tuto zemi, na níž jsi začalo (tlouct),“

Když Neferti oslovuje v této pasáži své srdce, oslovuje tak své nitro – sebe samého. Celé proroctví je tedy pro krále externalizovaný „vnitřní“ monolog¹²⁹, který je určen králi na

¹²⁸ Janák sám poznamenává, že tento výraz není adekvátní, neboť se člověk neskládal z těchto pojmů, které neměly funkci komponentů lidské bytosti (2012: 65).

¹²⁹ Byť samo o sobě se o vnitřní monolog nejedná, neboť Neferti mluví nahlas.

jeho vyžádání. Goedicke navíc zastává názor, že Neferti kárá Snofrua a frází $dj=j\ n=k$ „vyličím ti“ /VIIIe, IXf, Xf, XIIa, XIIc/ oslovuje Snofrua, nikoliv své srdce (1977: 74-75). Podle Parkinsona se ale jedná o oslovení právě Nefertiho srdce (2002: 196). Parkinson naráží tak na reliéfní vyobrazení, na kterých božstva dávají králům život a moc, s přípisem $dj.n(=j)\ n=k\ nḥ\ dd\ w3s\ nb$ „tímto ti dávám všechn život, stabilitu a moc“ (v různých obměnách). Zde tak vidí podobnost s refrénem $dj=j\ n=k$ „vyličím ti“, který se několikrát objevuje v Nefertiho proroctví. Tento poznatek se zdá být klíčovým pro porozumění textu, proto se Parkinsonova názoru držíme i v této práci.

5.1.5 „Vítězný“ $m3^c-hrw$

nswt.(58) pw r jy.t n(j) rs.j jmn.y m3^c-hrw rn=f

(XIIIa) Avšak z jihu přijde král, jehož jméno bude Amení, vítězný.

Ameniho jméno nese v textu epiteton $m3^c-hrw$ „vítězný“ /XIIIa/. Přesný význam tohoto epiteta není znám,¹³⁰ ale patrně odráží úspěšný přechod do posmrtného života (Doxey 1998: 91). Titulem se mytologicky odkazuje na zesnulého boha Usira (Janák 2012: 210) a na Hora jakožto mstitele svého otce Usira (Anthes 1954: 21). Již v *Textech rakví* se s tímto titulem setkáváme jako s označením pro zesnulého, který byl uznán hodným vstoupit mezi blažené zesnulé (Janák 2012: 210). Pokud tento epiteton doprovází jméno živého, volí se v egyptologické tradici alternativní překlad „vítězný“. Prakticky jde o jedno – nositel jména byl buď „vítězný“ u posmrtného soudu (tj. „ospravedlněný“), nebo „vítězný“ v boji s nepřáteli. Pokud jde o Ameniho z Nefertiho proroctví, naskytá se nám hned několik možností interpretace.

1. Titul $m3^c-hrw$ byl součástí původního spisu Nefertiho proroctví. Pokud by tento spis byl sepsán za života Amenemheta I., pak by znamenal „vítězný“, ¹³¹ pokud by byl sepsán až po jeho smrti, vhodnější překlad by byl „ospravedlněný“.

2. Titul ale také mohl být dopsán dodatečně v pozdějších opisech původního spisu, pak je jednoznačná interpretace „ospravedlněný“, přičemž by titul z úcty odkazoval na dávnou vzpomínku na Amenemheta I., tedy stejně, jako je tomu u jména Snofrua v úvodu Nefertiho proroctví.

Je na místě zmínit, že ačkoliv se v češtině jedná o zdánlivě dva odlišné překlady, v egyptštině je význam z mytologického hlediska stejný – epiteton vyjadřuje, že nositel jména „zvítězil“ nad posmrtným soudem, potažmo v bitvě. V našem případě se jedná o vítězství nad ne-řádem.

¹³⁰ Titulem, jeho chápáním a původem, se podrobněji zabývá Anthes (1954).

¹³¹ Tuto variantu připouští také Posener (1956: 47, n. 3).

5.1.6 „Vládcovy zdi“ *jnb.w-ḥk3*

Dalším faktem, o kterém text hovoří v souvislosti s Amenim, je vybudování pevnostního systému *jnb.w-ḥk3* „Vládcovy zdi“ /XVa/. Pokud jde o písemné prameny, vedle Nefertiho proroctví jsou Vládcovy zdi /Va/ zmíněny pouze v Povídce o Sinuhetovi (Hoffmeier 2006: 7-8):

... *dmj.n=j* (17) *jnb.w-ḥk3 jr.y* (R43) *r ḥsf st.tjw r ptpt nmj.w-š*^c

Došel jsem k Vládcovým zdem, které byly vybudovány k odražení Asijců a k pošlapání nomádů.

Je možné, že třetí písemný, byť nepřímý doklad o Vládcových zdech podává papyrus Anastasi V, 20, 2 (Gardiner 1937).

Přechod přes hranice Egypta byl kontrolován pevnostními systémy a jedním z nich byly právě Vládcovy zdi, jejichž existence nebyla zatím přesvědčivě archeologicky prokázána (Hoffmeier 2006: 8). Pokud se ve starověké literatuře nejedná pouze o fiktivní označení, můžeme předpokládat, že stály v oblasti, kde byla v Nové říši vybudována pevnost Caru. Tato pevnost byla lokalizovaná předběžně v Tell el-Hebúa (Kemp 2006: 25). Je možné, že Vládcovy zdi byly vybudovány v Tell el-Retábí ve Wádí Tumílát (Grajetzki 2006: 31). Z hmotné kultury Střední říše zde byly objeveny zárubně dveří s titulem *jm.j-r3 ḥtm* „správce pečeti“, jehož nositel mohl kontrolovat přechod přes egyptské hranice, dále pečetní váleček Senusreta II. a keramika z 12. dynastie, ovšem nebyly zde vůbec prokázány obranné zdi (Hoffmeier 2006: 9).

Za zmínku stojí, že také z doby vlády Snofrua je na Palermské desce zmínka o *ḥd jnb.w rsj t3-mḥ.whw.wt snfr.w* „vybudování (pevnostní) zdi jihu a delty, (zvané) Příbytky Snofrua“ (VI.2, recto). Vybudováním zdi jihu se pravděpodobně míní založení opevněného osídlení v Búhénu, ale lokace zdi delty je nejistá (Wilkinson 2000: 141, 142).

5.2 Gramatika

5.2.1 Částice *swt*

Na počátku Nefertiho proroctví se objevuje částice *swt*. Jelikož se tato částice užívá pro vyjádření kontrastu, je její užití v úvodu textu neobvyklé. Důkladnou analýzu sémantických a pragmatických významů této částice podává Oréal (2011: 395-428) a poukazuje na její nepřesné, respektive neúplné pochopení ze strany autorů gramatik klasické egyptštiny, kteří se omezují obecně na její kontrastivní nebo restriktivní význam, popř. tvrdí, že „*se swt dále nachází na začátku vyprávění, vždy s odstínem velmi malého kontrastu a spíše (s významem) „avšak“, „ale“*“ (Malaise – Winand 1999: 186).

Ve funkci uvedení nové části (tzv. *swt d'épisode* v terminologii Oréal) byl odporovací či kontrastivní význam částice na sémantické úrovni oslaben. Částice se v tomto užití

objevuje na začátku vyprávění (nebo nezávislé klauze), v případě Nefertiho proroctví se jedná o pasáž /Ia/. V kombinaci se slovesem *hpr* „stát se“¹³² je posílena její pragmatická funkce a celá konstrukce má ustálený význam ekvivalentní moderní frázi „bylo nebylo/bylo jednou jedno (království)“ (Oréal 2011: 399-401):

(1) *hpr.n swt wnn hm n(j) nswt-bjtj snfr.w m3^c-hrw m nswt mnḥ m t3 pn r dr=f*

(Ia) Bylo jednou Veličenstvo krále Horního a Dolního Egypta Snofru, ospravedlněný, vynikajícím králem (Ib) v celé této zemi.

Částice se v textu objevuje ještě jednou v (II_n), kde je už její ryzí kontrastivní význam zachován:

Ø *m hpr.tj=sj swt mjn js hpr(.w) sw3 [hr] n=j*

(II_n) „Přeci něco, co se má stát! Dnešek už nastal, tak (ho) pro mě přeskoč.“

5.2.2 Záměrná archaizace gramatiky?

Je zvláštní, že si autoři rukopisů zvolili delší formu zápisu předložek, přestože jejich kratší forma, tj. bez koncového *ajnu* (°), nese stejný význam (Malaise-Winand 1999: 164-165, Gardiner 1964: 132). Možnou motivací pro zápis delších variant předložek může být úmyslná archaizace, neboť předložky s rozšířením o morfém -^c nebo -^c.*wj* jsou doložené již v nejstarší egyptštině (Edel 1964: 397-409). Předložka *m-b3ḥ-^c* (Ij, In, IIh) se v této podobě objevuje na stéle Nesmoncua (Louvre C1, A16) a na tzv. Pijeho vítězné stéle (Cairo JE 48862, Rs 107)¹³³. V delší formě, tj. s koncovým *ajnem* (°), se v textu vyskytuje i adverbium *m-wḥm-^c* „znovu, ještě jednou“ (Ij, In) a předložka *m-^c*¹³⁴ (VIIId).

V textu Pijeho stély je archaizace zřejmá i z titulatury. Jeho tři trůnní jména jsou přejata od Thutmose III. (prenomen *mn-hpr-r-^c*), Ramesse II. (prenomen *wsr-m3^c.t-r-^c*) a Snofrua (nomen *snfr.w*) (podle von Beckerath 1984: 269-271):

¹³² K významům *hpr* viz Buchberger 1993.

¹³³ Gardiner (1964: 178) jako další doklady uvádí stélu Antefovu z Abydu Cairo CG 20542 (vláda Sensusreta I.) a seznam fauny a flory Thutmose III. (Urk. iv. 776: 14).

¹³⁴ K významům Winand (1999: 164), Gardiner (1964: 132).

Jméno	Pije (dříve Pianchi¹³⁵)
Horovo jméno (<i>hr.w</i>)	<i>sm3-t3.wj</i> <i>sh̄tp-t3.wj=fj</i> <i>k3-t3.wj=fj</i> <i>k3-nht-h^c-m-w3s.t</i>
Jméno Obou paní (<i>nb.tj</i>)	<i>ms-ḥm.wt</i> <i>ḥk3-km-t</i>
Jméno Zlatého sokola (<i>bjk-nbw</i>)	<i>s^cš3-ḳn.w</i>
Trůnní jméno/prenomen (<i>nswt-bjtj</i>)	<i>mn-ḥpr-r^c</i> <i>wsr-m3^c.t-r^c</i> <i>snfr.w-r^c</i>
Rodné jméno/nomen (<i>z3 r^c</i>)	<i>py</i> <i>py mr.y-jmn</i> <i>py mr-y-jmn z3-b3s.tjt</i> <i>pr-^c3 p.y z3-3s.t mr.y-jmn</i>

Tab. 2: Titulatura Pijeho.

Ve Třetím přechodném období bylo přejímání jmen po panovnících hlavně z Nové říše běžné. Setkáváme se ale i s napodobováním jmen panovníků Staré říše. Například jedno z trůnních jmen krále Šabaky (25. dynastie) je *nfr-k3-r^c*, které napodobuje trůnní jméno Neferirkarea z 5. dynastie. Dále trůnní jméno Šebitky (25. dynastie) *dd-k3-r^c* je stejné jako trůnní jméno Džedkarea rovněž z 5. dynastie. Navíc záměrná archaizace se objevuje i v hrobové architektuře, panovník Pije si nechal v el Kurru (Núbie) postavit hrobku ve tvaru pyramidy (Kitchen 1996: 369), a to patrně proto, že na něj egyptské pyramidy v oblasti menoferské nekropole, kam vedl tažení proti Tefnachtovi, udělaly obrovský dojem. Ve třetím přechodném období (a i v Pozdní době) se obnovovaly koncepty z dřívějších dob, a to z umění, náboženství i jazyka včetně titulatury (Török 1997: 198-196).

¹³⁵ Novým čtením Pijeho/Pianchiho jména se zabývá Rilly (2001).

Přejímání nebo napodobování titulatury je tedy argumentem pro záměrnou archaizaci. Delší tvary složených předložek mohly být považovány za archaické a to může být důvod, proč se vyskytují i na Pijeho stéle a v Nefertiho proroctví, jehož úvod je záměrně antedatován do vlády Snofrua.

Složená předložka *m-b3h-^c* je také zajímavá další souvislostí. Nejen, že je tento tvar méně frekventovaný, ale na Pijeho vítězné stéle a v Nefertiho proroctví se objevuje v podobném kontextu:

wn.jn jr.^c-p^c.t p3-dj-3s.t rdj.t sw hr h.t=f m-b3h-^c hm=f dd=f

A pak se dědičný šlechtic Padiaset položil na své břicho před Jeho Veličenstvem (Pijem) a řekl: ... (Cairo JE 48862, Rs 107-108)

wn.jn=f hr h.t=f m-b3h-^c hm=f^c. w. s.

(IIIh) načež si lehl na břicho před Jeho Veličenstvem.

Dále v Pijeho vítězné stéle i v Nefertiho proroctví se objevuje výraz *hn-nhn*, který je málo frekventovaný. O něm byla řeč výše.

5.2.3 Budoucí konstrukce NP *r sdm*

V Nefertiho proroctví se pseudoverbální konstrukce „NP + *r* + infinitiv“ objevuje velmi často (Malaise – Winand 1999: 479-481). Konstrukce je časově bezpříznaková a užívá se pro popis děje, „*který se má stát v momentu promluvy nebo s ohledem na jiný děj*“ (Allen 2010: 180) a tento děj „*se musí odehrát, je plánovaný, nevyhnutelný: může vyjadřovat povinnost, záměr nebo žádost*“ (Borghouts 2010: 358). Asi nejpřesnější základní překlad této konstrukce se nabízí v angličtině pomocí vazby „to be/have to do something“ (např. *I am to open the window*). V češtině se ekvivalenty této konstrukce hledají velmi obtížně, nabízí se výraz „mít (povinnost)“, nicméně pro překlad Nefertiho proroctví není vždy vhodný. Mimo jiné z tohoto důvodu je dílo přeloženo přímo do budoucího času.

V zásadě konstrukce vyjadřuje deontickou budoucnost, kdy „*souvztažnost mezi dějem a jeho [syntaktickým] podmětem nepramení ze záměru nebo očekávání mluvčího/pisatele*“, nýbrž „*[syntaktický] podmět je vázaný na splnění děje skrze nevyhnutelnou nutnost*“, a proto se vyskytuje v proroctvích a předpovědích (Vernus 1990: 9). Deontickou budoucnost zde proto chápeme jako koncept, který zachycuje pevně daný, nevyhnutelný děj, který se stane a mluvčí (resp. syntaktický podmět konstrukce) jej má podstoupit s tím, že nad ním nemá kontrolu.

Naproti tomu subjunktivní forma *sdm=f* se používá ve významu modální budoucnosti, kterou mluvčí (resp. syntaktický podmět konstrukce) může ovlivnit, kterou nějakým způsobem zamýšlí (srov. Allen 2010: 252, Malaise – Winand 1999: 482). I tato forma je v Nefertiho proroctví častá. Rozdíl mezi pseudoverbální konstrukcí a subjunktivním *sDm=f* může být obecně shrnut následovně (upraveno podle Vernus 1990: 25, 27):

Subjunktivní <i>s_{dm}=f</i>	Pseudoverbální konstrukce (<i>r</i> + infinitiv)
Blízký kontakt	Nepřímý kontakt
Druhá mluvnická osoba	Třetí mluvnická osoba
Zdvořilý příkaz	Budoucí povinnost
Modální budoucnost	Deontická budoucnost
Blízká budoucnost	Vzdálená budoucnost

Tab. 3: Srovnání subjunktivní formy *s_{dm}=f* a pseudoverbální konstrukce s *r* + infinitiv.

Toto srovnání obou slovesných konstrukcí lze demonstrovat na následujícím příkladu:

dj=j n=k t3 m znj mn(.t) s3 ʕ m nb ʕ

(**XIIa**) Vylíčím ti zemi v žalostném stavu (**XIIb**) a slabocha jako pána paže.

tw <r> (55) nd hr.t nd(.w) hr.t

Lidé budou zdravit toho, kdo (sám dříve) zdravil.

Zatímco subjunktivní forma *dj=j n=k* „ukážu ti“ („hodlám ti ukázat/chci ti ukázat“ atp.) označuje záměr mluvčího vykonat děj, nad kterým sám má kontrolu, pseudoverbální konstrukce vyjadřuje děj nutný, nevyhnutelný (deontický), který mluvčí nemůže ovlivnit.

Podmětem popisované gramatické konstrukce také může být neosobní zájmeno *tw*. Konstrukce *tw r s_{dm}* se původně vyvinula z pasivní konstrukce (X).*tw r s_{dm}* (Stauder – Kammerzell – Moers – Widmaier 2014: 358), kde za X stojí sloveso. Stauder (ibid.) uvádí, že se tato konstrukce do konce Střední říše objevuje vedle jistého vlastního jména pouze v Nefertiho proroctví. Konstrukci lze interpretovat na základě kontextu, ve kterém se vyskytuje, neboť její holé postavení (tj. bez kopuly *jw*) je neobvyklé. Pokud se objevuje syntakticky spolu s konstrukcemi vyjadřujícími budoucnost, NP *r s_{dm}* kontrastuje s nějakou formou *s_{Dm}=f* a vyjadřuje hlavní události v textu, např. v pasážích /VIIIa-b, VIIIf-IXa/ (Stauder 2013: 365). Dále se konstrukce NP *r s_{Dm}* vyskytuje syntakticky s toutéž samou konstrukcí, ale uvedenou kopulou *jw*, v takovém případě se konstrukce uvedená kopulou vztahuje k té předchozí, např. pasáže /XIVa-e, XVa-e, VIIIf-IXa/ (Stauder 2013: 366).

Dále Stauder navrhuje novou konstrukci *tw s_{dm}* (2013: 376-377, 380), která se objevuje pouze v literárních dílech a i tak zřídka. V Nefertiho proroctví je podle něj doložena dvakrát, a to v pasážích /Xe/ a /XIIb/. Stauder ji chápe gramaticky jako pasivní protějšek k pseudoverbální konstrukci: „*tw nhm ht s r=f drw n nty m rwty* „majetek muže je mu odebírán, aby byl dán tomu, kdo je venku“ /Xe/, „*tw nd-hrt nd-hrt* „ten, kdo zdravil, je zdraven“ /XIIb/ (ibid.).

Jelikož tato konstrukce nemá oporu v žádné gramatice klasické egyptštiny, nebereme na ni v překladu ohled. Navíc, pokud jde o první výskyt, tj. v /Xe/, na papyru Hermitage se sice předložka *r* nevyskytuje, ale v paralelní verzi na ostraku GČ 90, 3 už doložena je. Proto se zde v překladu přihlíží k (možná chybnému?) vynechání předložky písařem.

5.3 *Nejistá čtení a interpretace*

5.3.1 Paralelní pseudoverbální konstrukce: *jw=f stativ/r + infinitiv*

Starověkým písařům se mohlo při opisování svitků stát, že plně nepochopili obsah opisovaného textu nebo jeho gramatickou strukturu. V Nefertiho proroctví je doložen minimálně jeden takový případ. Jedná se o pasáž /VIIe/, kde se projevuje nepochopení úseku z hlediska (relativního) času. Její první část je doložena ve dvou gramatických konstrukcích. Jednou z nich je pseudoverbální konstrukce s predikátem v podobě stativu:

jw hrw.w (33) hr(.w) hr j3b.t jw 3m.w h3.w r km.t

(VIIe) Nepřátelé se objeví na východě a Asiati sestoupí do Egypta,

Paralelně k ní je doložena pseudoverbální konstrukce s přísudkem v podobě *r* + infinitiv, tedy *jw hrw.w r hr[.t]* (DeM 1074). Zatímco první konstrukce popisuje stav dosažený v (relativní) budoucnosti, druhá označuje prostý děj, který (nevyhnutelně) nastane.

Podobně jsou na tom i některé další pasáže. Jako druhý případ, který je ale problematický, můžeme uvést klauzi v /VIIIc/:

jw t3 pn <r> jt<.t> jn.t nn rh bs.w

(VIIIc) Tato země se bude potácet odnikud nikam, nikdo nebude znát výsledek.

Jako nejlepší možná interpretace této pasáže se zdá být doplnění předložky *r* a infinitivní koncovky *t* pro nepravidelná slovesa. Stejně tak ale můžeme konstrukci chápat jako pseudoverbání se stativem, tedy *jw t3 pn jt(.w) jn.t*. Je možná pravděpodobnější, že žádná předložka nechybí, a nevypisování slabých radikálů (v tomto případě *w*) bylo v egyptském písemnictví běžnou praxí. V tomto případě bychom ale očekávali sloveso *jn* také ve tvaru stativu, tedy *jn* (tj. bez morfologického příznaku), a nikoliv infinitivu. Pokud jde o význam spojení *jtj-jnj* „brát a přinášet“, jedná se o idiom, který v tomto případě znamená „zmítat se (v nepokojích)“ či volně řečeno „neustále měnit skóre“, podobně jako dnešní anglické *chop and change* (Gardiner 1938).

Podobné je to v pasáži /XIVe/, kde je v paralelní variantě (C 25224) použita pseudoverbální konstrukce s infinitivem: *jw 3m.w hr(.w) n=f šc.t=f* „Asijci padnou kvůli němu a strachu z něj“. V této práci se však držíme standardního dokladu na papyru Hermitage.

Další případ je pouze hypotetický. V pasáži /XVe/ jsou doloženy tři verze textu, ve kterých je použita konstrukce NP + *r* + infinitiv:

jw m³ᶜ.t r jy.t r s.t=s (69) j[sf.t] dr.tj r-rw.t

(XVe) Řád *maat* přijde na své místo a ne-řád bude zahnán pryč,

Paralelní verze (G 331) dokládá pouze subjektivou část této konstrukce, nicméně následující první znak je podle šrafování, představující tvar nedochovaného znaku, typově vysoký a úzký. Můžeme tedy na tomto místě očekávat znak , který tvoří první ze série znaků slovesa *jy* „přijít“. Není zřejmé, že by následoval nízký široký znak, který by odpovídal tvarově předložku *r* tvořící pseudoverbální konstrukci s infinitivem. Proto se můžeme pouze domnívat, že v nedochované části textu následoval tvar stativu od daného slovesa. Celá konstrukce by tedy byla pseudoverbální, a to s predikátem ve tvaru stativu: **jw m³ᶜ.t jy.t(j)*.

Další problém při interpretaci se vyskytuje ve dvou pasážích, které jsou doloženy paralelně v afirmativní i v negativní konstrukci. Není tak zřejmé, která z variant je původní. První případ je následující:

mk rf<nn> wn wr.w m šhr n(j).w t3

(IVb) Hle, však úředníci již nejsou ve správě země.

Doplnění negace se zakládá na paralelní verzi. Na základě kontextu se v tomto případě zdá, že zde větší smysl má negativní existenční věta, tedy doslova „nebudou však (existovat) úředníci ve správě země“. Zde se nemůže jednat o negativní adverbialní větu, jelikož je podmět *wr.w* „úředníci“ neurčité substantivum, a je-li podmětem neurčité substantivum, pak se jedná o negaci existenční věty a nikoliv adverbialní věty (Malaise – Winand 1999: 329).

Druhý případ je již méně srozumitelný:

jw rs.w r hsf[m] mh.yt nn p.t m (29) ʔ.w wᶜ

(VIe) Jižní vítr se utká se severním větrem, nebude nebe o jednom větru.

Zde věta dává smysl jako afirmativní adverbialní věta i jako negativní existenční věta. Jsou možné tedy dvě interpretace: „nebe je jako jeden vítr“, tedy nepříznivě teplý jižní vítr přemůže příjemnější a chladnější severní vítr (Goedicke 1977: 84), nebo „nebude (existovat) nebe o jednom větru“, tj. nebude foukat vítr plynule jedním směrem, ale bude směr neustále střídát, povětrnostní podmínky nebudou v harmonii.

5.3.2 Interpretace nominální věty v úvodu třetí části textu

Třetí část Nefertiho proroctví, která se tematicky věnuje příchodu nového krále, je uvedena nominální větou:

nswt (58) pw r jy.t n rs.j jmn.y m³ᶜ-hrw rn=f

(XIIIa) Avšak z jihu přijde král, jehož jméno bude Ameni, vítězný.

Jedná se o nominální větu typu A-*pw* a celá konstrukce má obecný význam „je to A“, potažmo „je to (tak, že) A“ (Malaise – Winand 1999: 279). Gramaticky bychom tedy očekávali danou větu ve tvaru *nswt pw jw=f r jy.t n rs.j**¹³⁶. Pokud ale (bezpříznaková) relativní klauze následuje bezprostředně po antecedentu (zde *nswt* „král“), jako je tomu v tomto případě, anaforické *jw=f* lze vynechat (Allen 2010: 184).

Nominální věta:			
[nswt] _A pw <jw=f> r jy.t n rs.j jmn.y m3 ^c -hrw rn=f			
A ₁	pw	A ₂	
nswt	pw	r jy.t n rs.j	jmn.y m3 ^c -hrw rn=f
král	je/bude to	který přijde z jihu	jehož jméno bude Ameni, vítězný
predikát konstrukce	pseudoverbální kopula	predikát pseudoverbální konstrukce: bezpříznakové („virtuální“) relativní věty	
Avšak z jihu přijde král, jehož jméno bude Ameni, vítězný.			

Tab. 4. Interpretace nominální věty v pasáži /XIIIa/.

V doslovném překladu „je to král, který...“ se anaforickým „to“ nemíní celá druhá část Nefertiho proroctví, která popisuje chaos v celé zemi. Pokud bychom měli text interpretovat tímto způsobem, znamenalo by to, že chaos je předzvěstí příchodu krále, neboli že král je původcem chaosu. A tak tomu ani nemůže být. Nýbrž, volně řečeno, konstrukce znamená „situace je ale taková, že přijde král“, tj. v zemi vládne chaos, ale přijde král a vše bude v pořádku“. Z tohoto důvodu volíme atypický pomocí „avšak“ překlad, který vystihuje funkci uvolené konstrukce, tedy prosté zdůraznění.

5.3.3 „Přestaň s *jwh*“ *gr(.w) m jwh*

Přesný význam konstrukce /IIIg/ není známý, proto zde ponecháváme interpretaci otevřenou. Ockinga a Guerry (2008) se zabývali překlady této pasáže od jiných překladatelů a sami interpretují konstrukci jako negativní imperativ „nebuď nekontrolované“. Výraz *jwh* chápou s významem „rozrušený“ jako antitezi k předcházející konstrukci.

Výraz je nadřazený lexému *jwh* „bědovat, lkát“ (Wb 1, 57.13), ten se ale zapisuje s odlišným klasifikátorem, navíc překlad „přestaň lkát“ (dosl. „se lkaním“) nedával smysl

¹³⁶ Hypotetické rekonstrukce jsou označeny hvězdičkou (*) vždy na konci dané konstrukce.

s předchozí pasáží /III f/, kde Neferti vybízí své srdce k pláči. Gramaticky konstrukci *m jwḥ* neinterpretujeme v této práci jako negativní imperativ, ale jako předmětnou konstrukci k imperativu *gr(.w)* „přestaň (s)“, přičemž význam této konstrukce ponecháváme otevřený.

6 Závěr

Nefertiho proroctví je jedno z nejvýznamnějších děl egyptské literatury. Cílem této bakalářské práce bylo představit ho jako komplexní dílo v literárním, historickém a lingvistickém kontextu. V první části práce byl představen vlastní překlad textu, na který v druhé části navazuje analýza jednotlivých problémů.

Klíčovou otázkou Nefertiho proroctví je, zda a do jaké míry popisuje, nebo alespoň naráží na historické události. Nutností bylo zaměřením se na historickou existenci literárních postav představených v tomto díle. Na základě analýzy v předkládané práci lze konstatovat, že historicitu kněze Nefertiho zatím nelze potvrdit ani vyvrátit. Na základě dostupných pramenů se autor přiklání k názoru, že se s největší pravděpodobností jedná pouze o smyšlené jméno, jehož nositelé ovšem v Egyptě žili, ale s literárním Nefertim nemají nic společného. Jméno hlavního protagonisty však nebylo vybráno náhodou, ale na základě etymologie a významu slova *nfr*, které je obsaženo jak v Nefertiho jméně, tak ve jméně panovníka Snofrua. Zároveň díky etymologii byl zvolen jako postava vystupující na pozadí, aby legitimizovala proroctví, právě Snofru, což zapříčinilo i jeho popularitu ve Střední říši. Za další historicky doloženou postavu můžeme považovat Ameniho, který s největší pravděpodobností představuje Amenemheta I.

V Nefertiho proroctví můžeme také vypožorovat souvislost mezi Amenim a Menim, legendárním sjednotitelem Horního a Dolního Egypta a tím i zakladatelem první jednotné egyptské říše. Meniho jméno (v překladu „ten, který založil [zemi]“) je podobné jménu Ameniho, jenž má v textu úlohu (znovu)ustanovitele řádu *maat*. Dále, král Meni údajně nechal vybudovat opevněné město *jnb.w-ḥd* „Bílá zeď“ (Bárta 2016: 164). Amení tedy musí vybudovat rovněž nějaké opevnění, aby bylo i fyzicky zabráněno příchodu ne-řádu, v Nefertiho proroctví se proto hovoří o vybudování Vládcových zdí (*jnb.w-ḥk3*).

Dalším z diskutovaných problémů je samotná datace spisu. Je evidentní, že ústředním tématem textu je popis ne-řádu *isfet* a návrat řádu *maat*. Pokud lze Nefertiho proroctví datovat do Střední říše, pak se nabízí dvě možné odpovědi. Jednak se může jednat o popis chaosu během Prvního přechodného období, ať už se jednalo o realitu nebo pouze výraz kulturního vnímání tohoto období. Taktéž se může jednat o politicky nepříznivou dobu na přechodu 11. a 12. dynastie, která je z historického hlediska nejasná. Jelikož v tomto období figurovali efemérní vládci z Dolní Núbie a Nefertiho proroctví o Núbijcích nepojednává, není tato interpretace plně podpořena. Případně dále může jít popis imaginárního chaosu, který ovládl zemi po smrti jednoho panovníka, než byl korunován nový – konkrétně Amení, potažmo Amenemhet I.

Nefertiho proroctví můžeme interpretovat jako tendenční spis. Je prokázáno, že v průběhu vlády Amenemheta I. došlo k politickému zlomu. Archeologicky je doloženo, že opustil stavbu své hrobky v západních Thébách a přesunul centrum svého zájmu na sever do Dolního Egypta, kde vybudoval nové hlavní město Amenemhet Ictaej a poblíž něj v Lištu si nechal vystavět pyramidu. Zároveň máme epigrafické důkazy o tom, že během jeho

vlády došlo ke změně jmen v královské titulatuře. Právě Amenemhetovo nové jméno – *Vehemmesut* („Renezance“) – naznačuje, že svou vládu vnímal jako přelomovou. Není jisté, zda ke změně titulatury došlo v souvislosti s přesunem do Dolního Egypta. Do tohoto zlomového období bychom mohli datovat Nefertiho proroctví jakožto tendenční spis. Otázka datace spisu ale zůstává stále otevřená. Autor se domnívá, že sepsání Nefertiho proroctví souvisí s obdobím vlády Amenemheta I. označovaném jako *Vehemmesut*.

Důležité bylo také zamyšlení se nad autorstvím textu. Je zřejmé, že Neferti figuruje v díle pouze jako hlavní literární postava, ale nemůžeme ho považovat za autora spisu. Autoři staroegyptských děl Střední říše navíc zůstávají často úmyslně v anonymitě, pokud u děl máme doložena jména autorů, pak se pravděpodobně nejedná o skutečné historické osobnosti. Z výsledků práce je patrné, že není nutné pátrat po autorství Nefertiho proroctví, ačkoliv zodpovězení této otázky je velmi lákavé.

Během studia textu bylo zjištěno, že součástí komplexního významu díla jsou náboženská témata, kterých si můžeme všimnout „mezi řádky“. První velký rozvoj slunečního kultu byl zřetelný za vlády Snofrua (Bárta 2016: 207-208). Tato změna se projevovala v architektuře pyramidových komplexů. Ve výčtu popisu ne-řádu v Nefertiho proroctví se naráží na zakryté slunce a na Rea, který se odvrací od lidí. Kontrast mezi původem Nefertiho z dolnoegyptského *Heka-andžu* a Ameniho z *Chen-nechen* v Horním Egyptě tak symbolizuje úpadek slunečního kultu a rozmach Amonova kultu v Thébách. Mimoto ne-řád byl ve starověkém Egyptě personifikován bohem Sutechem, který obecně zosobňoval zmatek, ne-řád a nepokoj.

Nefertiho proroctví a jiná diskutovaná díla s podobnou tematikou byla dříve považována za historický pramen k dějinám První přechodné doby. V textu proroctví se hovoří především o klimatických změnách a vpádu Asijců do Egypta. Z nových výzkumů vyplývá, že První přechodné období nebylo tak bouřlivé, jak je literární texty ze Střední říše líčí. Z analýzy biografických textů z Prvního přechodného období je zřejmé, že Egypt do určité míry trpěl hospodářskou nestabilitou. Není už pravděpodobné, že by v zemi proběhla společenská revoluce a povstání, spíše se boje týkaly mocenské politiky a snahy ovládnout sousední území a v závěru sjednotit Egypt. Pokud jde o klimatické změny, na základě archeologických údajů můžeme usoudit, že nízké záplavy a s nimi spojený nedostatek úrody nebyly na samém konci Staré říše, ale dříve.

V práci byl rovněž věnován prostor mezinárodním vztahům Egypta a Syropalestiny. Z dostupných archeologických a epigrafických pramenů vyplývá, že asijská populace se v Egyptě během Prvního přechodného období a Střední říše vyskytovala. Její zmínka v Nefertiho proroctví se tedy může zakládat na skutečné události, avšak nemáme ani písemné, ani archeologické doklady pro násilný vpád Asijců skrze východní deltu.

Pokud jde o gramatickou výstavbu textu, mezi dvě nejčastější formy spadá stativ a pseudoverbální konstrukce. Stativ vyjadřuje výsledek děje, ale nepopisuje činnost, a proto se obvykle (ale nikoliv výhradně) překládá minulým časem, neboť ten je v češtině vhodný pro vyjádření výsledku dokončené činnosti či děje. Pseudoverbální konstrukce, v případě

Nefertiho proroctví s predikátem v podobě *r* + infinitiv, byla dána do kontrastu se subjunktivem, protože obě formy vyjadřují odlišný typ budoucnosti, překládají se tedy obvykle (relativním) budoucím časem. Vzniklý kontrast mezi (relativním) minulým a budoucím časem je pro překlad do češtiny problematický, a na tento problém narazili i mnozí autoři antologií s překladem Nefertiho proroctví. Z tohoto důvodu byl v případě stativu navržen jednotný překlad (relativním) budoucím časem. Tento čas sice není pro překlad stativu běžný, ale v případě Nefertiho proroctví je vhodný.

Společenská situace v Egyptě během První přechodné doby značně ovlivnila tematiku literárních děl Střední říše a podnítila tak sepsání mj. i Nefertiho proroctví. Tento text byl natolik populární, že se dochoval v několika opisech především na ostrakách a sloužil jako učební pomůcka. Během psaní této práce si autor uvědomil, jak je důležité porovnávat různé verze textu a že nelze pracovat pouze s jedním opisem na papyru Hermitage 1116 B, byť se nám dochoval prakticky kompletní. Dále je zapotřebí konstatovat, že k úplnému pochopení jakéhokoliv literárního díla sepsaného ve starověkém Egyptě, Nefertiho proroctví nevyjímaje, je zapotřebí znát i historický a společenský, případně i archeologický kontext.

Autor práce se domnívá, že by následné bádání mohlo směřovat k přesnější dataci Nefertiho proroctví a jiných tematicky podobných děl. K tomu by mohla napomoci případná publikace grafit nalezených v asjútské hrobce N13.1, nebo objevení nových dokladů. Jelikož některé gramatické konstrukce použité v textu jsou stále nejasné nebo jazykově zajímavé, je zapotřebí, aby se jimi mohli zabývat i obecní lingvisté. Pro tento účel je k dispozici analýza překladu pomocí interlineárního glosování, která byla pro text Nefertiho proroctví vyhotovena poprvé. Následná hloubková lingvistická analýza textu by nyní byla vhodnější než samotný překlad textu.

Seznam použité literatury:

Allen, James P.: 2010 *Middle Egyptian. An Introduction to the Language and Culture of Hieroglyphs*, Cambridge: Cambridge University Press (2. vyd.).

2013: *The Ancient Egyptian language. An historical study*, Cambridge: Cambridge University Press.

2014 *Middle Egyptian. An Introduction to the Language and Culture of Hieroglyphs*, Cambridge: Cambridge University Press (3. vyd.).

Altenmüller, Hartwig: 1998 *Die Wanddarstellungen im Grab des Mehu in Saqqara, Archäologische Veröffentlichungen*, Mainz: Zabern [Archäologische Veröffentlichungen 42].

2010 „Die Erzählungen des Papyrus Westcar: Geschichte am Hof des Königs Cheops und die Prophezeiung der Geburt der Könige der frühen 5. Dynastie als Söhne des Sonnengottes“, in: Brinkmann, Vinzenz (ed.). *Sahure. Tod und Leben eines großen Pharaos. Eine Ausstellung der Liebieghaus Skulpturensammlung, Frankfurt am Main, 24. Juni bis 28. November 2010*, Frankfurt: Liebieghaus Skulpturensammlung, s. 264-273.

2015 *Zwei Annalenfragmente aus dem frühen Mittleren Reich*, Hamburg: Helmut Buske Verlag [Studien zur altägyptischen Kultur. Beihefte 16].

Andrássy, Petra: 1993 „Das *pr-šn* im Alten Reich“, Studien zur Altägyptischen Kultur 20, s. 17-35.

Anthes, Rudolf: 1928 *Die Felseninschriften von Hatnub: nach den Aufnahmen Georg Möllers*, Leipzig: Hinrichs'sche Buchhandlung [Untersuchungen zur Geschichte und Altertumskunde Aegyptens 9].

1954 „The Original Meaning of M3^c ḥrw“, Journal of Near Eastern Studies 13 (1), s. 50.

Arnold, Dorothea: 1991 „Amenemhat I and the Early Twelfth Dynasty in Thebes“, Metropolitan Museum Journal 26, s. 5-48.

Avdijev, Vsevolod I.: 1955 *Dějiny starověkého Východu*, Praha: Státní nakladatelství politické literatury (2., přeprac. a dopl. vyd.).

Bagnato, Domenica: 2006 *The Westcar Papyrus. A Transliteration, Translation and Language Analysis*, Wien: Edition Atelier.

Baines, John: 1982 „Interpreting Sinuhe“, The Journal of Egyptian Archaeology 68, s. 31-44.

2007 *Visual and Written Culture in Ancient Egypt*, New York: Oxford University Press.

Baker, Darell: 2008 *The encyclopedia of the Egyptian pharaohs. Volume I, Predynastic to the twentieth dynasty (3300-1069 BC)*, London: Stacey International.

Barta, Winfried: 1971 "Zu einigen Textpassagen der Prophezeiung des Neferti", *Mitteilungen des Deutschen Archäologischen Instituts, Abteilung Kairo (MDAIK)* 27), s. 35-45.

Bárta, Miroslav: 1999 *Sinuhetův útěk z Egypta. Egypt a Syropalestina v době Abrahamově*, Praha: Set Out.

2008 *Život a smrt ve stínu pyramid. Staroegyptská hrobka a společnost v době stavitelů pyramid Staré říše*, Praha: Paseka.

2013 „In Mud Forgotten: Old Kingdom Palaeoecological Evidence from Abusir“, *Studia Quaternaria* 30 (2), s. 75, 82.

2016 *Příběh civilizace. Vzestup a pád stavitelů pyramid*, Praha: Academia.

Beckerath, Jürgen von: 1984 *Handbuch der ägyptischen Königsnamen*, München: Deutscher Kunstverlag [Münchner ägyptologische Studien 20].

Ben-Tor, Amnon: 2006 „Do the Execration Texts Reflect an Accurate Picture of the Contemporary Settlement Map of Palestine?“, in: Amit, Yairah – Zvi, Ehud B. – Finklestein, Israel – Lipschits, Obed (eds.). *Essays on Ancient Israel in Its Near Eastern Context: A Tribute to Nadav Na'aman*, Winona Lake, Indiana: Eisenbrauns, s. 63-88.

Björkman, Gun: 1964 „Egyptology and Historical Method“, *Orientalia Suecana* 13, s. 9-33.

Blumenthal, Elke: 1982 „Die Prophezeiung des Neferti“, *Zeitschrift für Ägyptische Sprache und Altertumskunde* 109, s. 1, 27.

Borghouts, Joris F.: 2010 *Egyptian: an Introduction to the Writing and Language of the Middle Kingdom*, Leiden: Nederlands Instituut voor het Nabije Oosten [Egyptologische uitgaven 24].

Cohen, Susan: 2015 „Interpretative Uses and Abuses of the Beni Hasan Tomb Painting“, *Journal of Near Eastern Studies* 74 (1), s. 19-38.

Davis, Ellen N.: 1977 *The Vapheio Cups and Aegean Gold and Silver Ware*, New York, London: Garland Publishing.

Dodson, Aidan – Hilton, Dyan: 2010 *The Complete Royal Families of Ancient Egypt*, London: Thames & Hudson.

Doxey, Denise M.: 1998 *Egyptian Non-royal Epithets in the Middle Kingdom: a Social and Historical Analysis*, Leiden: Brill [Probleme der Ägyptologie 12].

Edel, Elmar: 1964 *Altägyptische Grammatik* [II], Roma: Pontificium Institutum Biblicum.

Enmarch, Roland: 2008 *A World Upturned: Commentary on and Analysis of The dialogue of Ipuwer and the Lord of All*, Oxford: Published for The British Academy by Oxford University Press [A British Academy postdoctoral fellowship monograph].

Erman, Adolf: 1890a *Die Märchen des Papyrus Westcar* [II], Berlin: Spemann.

1890b *Die Märchen des Papyrus Westcar* [II], Berlin: Spemann.

1923 *Die Literatur der Ägypter*, Leipzig: J. C. Hinrichs'sche Buchhandlung.

1927 *The Literature of the Ancient Egyptians: Poems, Narratives and Manuals of Instruction from the 3. and 2. Millennia B.C*, London: Methuen.

Erman, Adolf – Grapow, Hermann: 1982 *Wörterbuch der ägyptischen Sprache*, Berlin: Akademie.

Franke, Detlef: 1990 „Erste und Zweite Zwischenzeit. Ein Vergleich“, *Zeitschrift für Ägyptische Sprache und Altertumskunde* 117, s. 119-129.

1998 „Kleiner Mann (nds) - was bist Du?“, *Göttinger Miszellen* 167, s. 33-48.

Gardiner, Alan H.: 1909 *The Admonitions of an Egyptian Sage from a Hieratic Papyrus in Leiden (Pap. Leiden 344 Recto)*, Leipzig: Hinrichs'sche Buchhandlung.

1914 „New Literary Works from Ancient Egypt: II. Pap. Petersburg 1116 B, recto. (Continued)“, *The Journal of Egyptian Archaeology* 1 (2), s. 100-106.

1923 „The Eloquent Peasant“, *Journal of Egyptian Archaeology* 9, s. 5-25.

1935 *Hieratic Papyri in the British Museum. 3 series, Chester Beatty Gift* [I, II], London: British Museum, printed by order of the Trustees.

1937 *Late-Egyptian miscellanie*, Bruxelles: Édition de la Fondation égyptologique Reine Elisabeth [Bibliotheca Aegyptiaca VII].

1938 „The Idiom iT in“, *Journal of Egyptian Archaeology* 24 (1), s. 124-145.

1964 *Egyptian Grammar: Being an Introduction to the Study of Hieroglyphs*, London: Oxford University Press (3. vyd.).

Gauthier, Henri: 1927 *Dictionnaire des noms géographiques contenus dans les textes hiéroglyphiques* [IV], Caire: Institut Français d'Archéologie Orientale.

Gee, John: 2015 „Did the Old Kingdom collapse? A new view of the First Intermediate Period“, in: Manuelian, Peter D. – Schneider, Thomas (eds.). *Towards a New History for the Egyptian Old Kingdom: perspectives on the pyramid age*, Leiden, Boston: Brill [Harvard Egyptological Studies 1], s. 60-75.

Goedicke, Hans: 1977 *The Protocol of Neferyt: The Prophecy of Neferti*, Baltimore, Johns Hopkins University Press [The Johns Hopkins Near Eastern Studies].

Goelet, Ogden: 1982 *Two Aspects of the Royal Palace in the Egyptian Old Kingdom*, Ann Arbor: University Microfilms International.

Goleniščev, Vladimir: 1876 „Le papyrus Nr, 1 de St. Petersburg“, Zeitschrift für ägyptische Sprache und Altertumskunde (ZÄS) 14, s. 107-111.

1913 *Les Papyrus Hiératiques No . 1115, 1116A et 1116B de l 'Ermitage Impérial à St . Pétersbourg*, Leipzig: Otto Harrassowitz.

Gophna, Ram: 1992 „The Intermediate Bronze Age“, in Ben-Tor, Amnon (ed.). *The archaeology of ancient Israel*, New Haven: Yale University Press, s.126-158.

Graefe, Erhart: 1990 „Die gute Reputation des Königs „Snofru“, in: Groll, Sarah I. (ed.). *Studies in Egyptology presented to Miriam Lichtheim*, Jerusalem: Magnes, s. 257-263.

Grajetzki, Wolfram: 2006 *The Middle Kingdom of Ancient Egypt*, London: Duckworth.

Griffith, Francis L.: 1889 *The Inscriptions of Siut and Der Rifeh*, London: Trübner.

Guey, Eve E. – Ockinga, Boyo: 2008 „Neferty P 20 Reconsidered E“, *Lingua Aegyptia* 16, s. 307-310.

Helck, Wolfgang: 1969 *Der Text der "Lehre Amenemhets I. für seinen Sohn "*. Wiesbaden: Harrassowitz.

1970 *Die Lehre des Dw3-Htjj*, Wiesbaden: Otto Harrassowitz [Kleine ägyptische Texte].

1977 *Die Lehre für König Merikare*, Wiesbaden: Otto Harrassowitz [Kleine ägyptische Texte].

1992 *Die Prophezeiung des Nfr.tj*. Wiesbaden: Harrassowitz (2. vyd.).

Herrmann, Siegfried: 1957 *Untersuchungen zur Überlieferungsgestalt mittelägyptischer Literaturwerke*, Berlin: Akademie-Verlag.

Hoffmeier, James K.: 2006 „‘The Walls of the Ruler‘ in Egyptian Literature and the Archaeological Record: Investigating Egypt's Eastern Frontier in the Bronze Age“, *Bulletin of the American Schools of Oriental Research* 343, s. 1-20.

Hornung, Erik: 1959 „Neferti im Alten Reich“, in: Zeitschrift für ägyptische Sprache und Altertumskunde (ZÄS) 84, s. 157-158.

Hornung, Erik – Krauss, Rolf – Warburton, David A. (eds.): 2006 *Ancient Egyptian Chronology*. Leiden: Brill [Handbook of Oriental Studies. Section 1, The Near and Middle East 38]

Janák, Jiří: 2005 *Brána nebes: bohové a démoni starého Egypta*, Praha: Libri.

2009 *Staroegyptské náboženství 1: Bohové na zemi a v nebesích*, Praha: OIKOYMENH [Oikúmené 151].

2012 *Staroegyptské náboženství 2: Život a úděl člověka*, Praha: OIKOYMENH [Oikúmené 171].

Jánosi, Peter: 2010 „‘He is the son of a woman of Ta-Sety...’: The offering table of the King's Mother Nefret (MMA 22.1.21)“, in: D'Auria, Sue H. (ed.) *Offerings to the Discerning Eye: An Egyptological Medley in Honor of Jack A. Josephson*, Leiden: Brill [Culture and History of the Ancient Near East 38], s. 201-208.

Junge, Friedrich: 1977 „Die Welt der Klagen“, in: Assmann, Jan – Freucht, Erika – Grieshammer, Reinhard (eds.). *Fragen an die altägyptische Liteartur: Studien zum Gedenken an Eberhard Otto*, Wiesbaden: Reichert, s. 275-284.

Kahl, Jochem: 2006 „Ein Zeugnis altägyptischer Schulausflüge“. Kahl, Jochem. In: *Göttinger Miszellen*, 211, s25-29.

Kahl, Jochem – El-Khadragy, Mahmoud – Verhoeven, Ursula: 2007 „The Asyout Project: Fourth Season Fieldwork (2006)“, *Studien zur Altägyptischen Kultur* 36, s. 81-103.

Kammerzell, Frank: 1986 „Die Prophezeiung des Neferti“, in: Dietrich, Manfred – Hecker, Karl – k Hoftijzer, Jacob – Kammerzell, Frank – Loretz, Oswald – Müller, Walter W. – Römer, Willem H. Ph. – Sternberg, Heike (eds.). *Deutungen der Zukunft in Briefen, Orakeln und Omina. Texte aus der Umwelt des Alten Testaments, hrsg. von Otto Kaiser et al., Band II: Religiöse Texte, Lieferung 1*, Gütersloh: Gütersloher Verlagshaus Mohn, s. 101-110

Landgráfová, Retana: 2006 „Proroctví a věštby ve starověkém Egyptě“, in: Vitek, Tomáš, Starý, Jiří, Atalík, Dalibor (eds.). *Věštění a prorokování v archaických kulturách*, Praha: Herrmann [Svět archaických kultur I], s. 29-47.

2011 *It is my Good Name that you Should Remember*, Prague: Charles University, Faculty of Arts, Czech Institute of Egyptology.

2017a „No Imagined Worlds, No Imagined Achievements. Veracity statements in Twelfth Dynasty auto/biographies with military-like topic“ (*v tisku*).

2017b „Self-presentation in the Eleventh Dynasty“ (*v tisku*).

Kemp, Barry: 2006 *Ancient Egypt: anatomy of a civilization*, London: Routledge (2. vyd.)

Kitchen, Kenneth: 1996 *The Third Intermediate Period in Egypt (1100-650 B.C.)*, Warminster: Aris and Phillips Ltd.

Lexa, František: 1923 *Beletristická literatura staroegyptská*, Kladno: Šnajdr [Knihy východní 9].

Lichtheim, Miriam: 1996 „Didactic Literature“, in: Loprieno, Antonio (ed.). *Ancient Egyptian Literature: History and Forms*, Leiden: Brill, 1996. Probleme der Ägyptologie 10], s. 243-263.

2006 *Ancient Egyptian literature: Vol. 1., The Old and Middle Kingdoms*, London: University of California Press (2. vyd.).

Malaise, Michel – Winand, Jean: 1999 *Grammaire raisonnée de l 'égyptien classique* , Liège: Centre Informatique de Philosophie et Lettres.

Magen, Itzhak: 1992 Shechem. Tell Balâtah, in: Stern, Efraim (ed.). *Ha-encyklopedia ha-chadaša la-chafiroi archiologi be-Erec Jisrael: The new encyclopedia of archeological excavations in the holy Land. Kerach 4*, Jerušalajim: Karta Jerušalajim.

Martin, Karl 1978: *Reliefs des Alten Reiches* [I], Mainz/Rhein: Zabern [Corpus Antiquitatum Aegyptiacarum, Pelizaeus-Museum Hildesheim 3].

Mathieu, Bernard: 1993 „Sur quelques ostraca hiératiques littéraires récemment publiés [avec 4 planches]“, Bulletin de l'Institut français d'archéologie orientale (BIFAO) 93, s. 335-347.

Meskel, Lynn: 1999 *Archaeologies of Social Life: Age, Sex, Class et cetera in Ancient Egypt*, Oxford: Blackwell.

Moeller, Nadine: 2005 „The First Intermediate Period: A Time of Famine and Climate Change?“, Ägypten und Levante 15, s. 153-167.

Morenz, Ludwig D.: 1996 *Beiträge zur Schriftlichkeitskultur im Mittleren Reich und in der 2. Zwischenzeit*, Wiesbaden: Harrassowitz [Ägypten und Altes Testament 29].

2003 „Literature as a Construction of the Past in the Middle Kingdom“, in: Tait, John (ed.). *Never Had the Like Occured. Egypt's view of its past*, London: University College London Press [Encounters with Ancient Egypt], s. 101-118.

Montet, Pierre: 1998 *Byblos et l'Égypte: quatre campagnes de fouilles 1921-1924. Texte*, Beyrouth: Éditions Terre du Liban, [Bibliothèque archéologique et historique 11].

Murnane, William R.: 1977 *Ancient Egyptian Coregencies*, Chicago: Oriental Institute of the University of Chicago [Studies in Ancient Oriental Civilization 40].

Mynářová, Jana: 2015 *Počátek vítězství krále Horního a Dolního Egypta: dějiny starověké Levanty*, Praha: OIKOYMENH ve spolupráci s Filozofickou fakultou Univerzity Karlovy v Praze, 2015. [Starověké písemnictví Levanty 6].

Newberry, Percy E.: 1893 *Beni Hasan I*, London: Kegan Paul, Trench, Trubner & Co. Memoir of Archaeological Survey of Egypt II].

Nicholson, Paul – Shaw, Ian: 2000 *Ancient Egyptian Materials and Technology*, Cambridge: Cambridge University Press.

Onderka, Pavel: 2007 „Moncu, pán Théb“, in: Mynářivá, Jana – Onderka, Pavel (eds.). *Théby. Město bohů a faraonů. Thebes. City of Gods and Pharaohs*, Praha: Národní muzeum, s. 62-63.

Oréal, Elsa: 2011 *Les particules en égyptien ancien: de l'ancien égyptien à l'égyptien classique*, Le Caire: Institut Français d'Archéologie Orientale [Bibliothèque d'étude / Institut Français d'Archéologie Orientale 152].

Parkinson, Richard B.: 1996a „Types of Literature in the Middle Kingdom“, in: Loprieno, Antonio (ed.). *Ancient Egyptian Literature: History and Forms*, Leiden: Brill, 1996. Probleme der Ägyptologie 10], s. 297-312.

1996b „Individual and Society in Middle Kingdom Literature“, in: Loprieno, Antonio (ed.). *Ancient Egyptian Literature: History and Forms*, Leiden: Brill, 1996. Probleme der Ägyptologie 10], s. 137-155.

1997 *The Tale of Sinuhe and Other Ancient Egyptian Poems, 1940-1640 BC*, Oxford: Clarendon Press.

2002 *Poetry and Culture in Middle Kingdom Egypt*, London: Continuum.

Peet, Thomas E.: 1914 *The Stela of Sebek-khu*, Manchester: Sherratt & Hughes.

Posener, Georges: 1951 *Catalogue des ostraca hiératiques littéraires de Deir el Médineh II*. Caire: Institut français d'archéologie orientale.

1956 *Littérature et politique dans l'Égypte de la XIIe dynastie*, Paris: H. Champion.

Quack, Joachim F.: 1992 *Studien zur Lehre für Merikare*, Wiesbaden: O. Harrassowitz.

Quirke, Stephen: 1988 „State and Labour in the Middle Kingdom. A Reconsideration of the Term *hnrt*“, *Revue d'Égyptologie* 39, s. 83-106.

1996 „Archive“, in: Loprieno, Antonio (ed.). *Ancient Egyptian Literature: History and Forms*, Leiden: Brill, 1996. Probleme der Ägyptologie 10], s. 379-402.

2004 *Egyptian literature 1800 BC: Questions and Readings*, London: Golden House Publications [Golden House publications. Egyptology 2].

Rilly, Claude: 2001 „Une nouvelle interprétation du nom royal Piankhy“, *Bulletin de l'Institut français d'archéologie orientale (BIFAO)* 101, s. 351-368.

Ryholt, Kim: 1990 „A Reconsideration of Some Royal Nomens of the Thirteenth Dynasty“, Göttinger Miszellen 119, s. 101-113.

Saretta, Phyllis: 2016 *Asiatics in Middle Kingdom Egypt*, New York: Bloomsbury Academic.

Sethe, Kurt: 1926 *Die Ächtung feindlicher Fürsten, Völker und Dinge auf altägyptischen Tongefässcherben des mittleren Reiches*, Berlin: Akademie der Wissenschaften.

Sharon, Ilan: 2014 „Levantine Chronology“, in: Steiner, Margreet – Killebrew, Ann E (eds.): 2014, s. 44-68.

Schneider, Thomas: 2003 *Ausländer in Ägypten während des Mittleren Reiches und Hyksoszeit II: Die ausländische Bevölkerung*, Wiesbaden: Harrassowitz [Ägypten und Altes Testament 42].

Sikora, Uwe: 2015 „Sohn des Ipuw als Autor der Lehre des Amunnacht. Ein Artefakt ägyptologischer Beschreibungspraxis“, in: Neunert, Gregor – Simon, Henrike – Verbovsek, Alexandra – Gabler, Kathrin – Jones, Catherine – Backes, Burkhard (eds.). *Text : Wissen - Wirkung - Wahrnehmung: Beiträge des vierten Münchner Arbeitskreises Junge Ägyptologie (MAJA 4), 29.11. bis 1.12.201*, Wiesbaden: Harrassowitz Verlag [Göttinger Orientforschungen. Reihe 4, Ägypten].

Simpson, Williams K.: 1996 „Belles Lettres and Propaganda“, in: Loprieno, Antonio (ed.). *Ancient Egyptian Literature: History and Forms*, Leiden: Brill, 1996. Probleme der Ägyptologie 10], s. 435-443.

Simpson, Williams K. – Ritner, Robert K.: 2003 *The literature of ancient Egypt: an anthology of stories, instructions, and poetry*, New Haven, Conn.: Yale University Press (3. vyd.).

Stauder, Andréas: 2013 *Linguistic dating of middle Egyptian literary texts*, Hamburg: Widmaier Verlag [Lingua aegyptia. Studia monographica 12].

Stauder, Andréas – Kammerzell, Frank – Moers, Gerald – Widmaier, Kai: 2014 *The Earlier Egyptian Passive: Voice and Perspective*, Hamburg: Widmaier, 2014 [Lingua Aegyptia. Studia Monographica / herausgegeben von Frank Kammerzell, Gerald Moers und Kai Widmaier 14].

Steiner, Margreet – Killebrew, Ann E (eds.): 2014 *The Oxford handbook of the archaeology of the Levant: c. 8000-332 BCE*, Oxford: Oxford University Press, 2014.

Struve, Vasilij V.: 1925 *Zapiski Kollegiji vostokovedov pri Aziatskom muzeje Rossijskoj akademiji nauk 1*, Leningrad: Akademija Nauk Sojuza Sovetskikh Sotsialisticheskij Respublik.

Šonka, Jaroslav (překl.): 2003 *Hérodotos. Dějiny, aneb Devět knih dějin nazvaných MÚSY*, Praha: Academia (3. vyd.).

Štubňová, Silvia: 2012 *The Words of Khakheperreseneb: How are the sources of Khakheperreseneb's Distress Formulated and How do they Fit into the Context of Middle Kingdom Literature?*, nepublikovaná bakalářská práce. University of Liverpool. Vedoucí práce Roland Enmarch.

Tobin, Vincent A: 2003 „The Prophecies of Neferty“, in: Simpson, William K. (ed.). *The Literature of Ancient Egypt: an Anthology of Stories, Instructions and Poetry*, New Haven: Yale University Press (3. vyd.), s. 214-220.

Török, László 1997: *The Kingdom of Kush: Handbook of the Napatan-Meroitic Civilization*, Leiden: Brill.

Trigger, Bruce G. – Kemp, Barry J. – O'Connor, David O. – Lloyd, Alan. B.: 2004 *Starověký Egypt: dějiny společnosti*, Praha: Volvox Globator.

Vachala, Břetislav: 1980 „‘Neferjetova audience‘, staroegyptský politický spis“, *Nový orient* 35 (11), s. 43-45.

1992 *Moudrost starého Egypta*, Praha: Knižní podnikatelský klub.

Vandersleyen, Claude: 1995 *L'Égypte et la vallée du Nil. 2. De la fin de l'Ancien Empire a la fin du Nouvel Empire*, Paris: Presses Universitaires de France [Nouvelle Clio].

Vandier, Jacques: 1966 „Iousâas et (Hathor)-Nébet-Hétépet, troisième article“, *Revue d'Égyptologie* 18, s. 67, 142.

Verhoeven, Ursula: 2012 „The New Kingdom Graffiti in Tomb N13.1. An Overview“, in: Kahl, Jochem et al. (vyd.). *Seven Seasons at Asyut. First Results of the Egyptian-German Cooperation in Archaeological Fieldwork. Proceedings of an International Conference at the University of Sohag, 10th-11th of October, 2009*, Wiesbaden: Harrassowitz [The Asyut Project 2], s. 47-58.

Verner, Miroslav: 2008 *Pyramidy*, Praha: Academia (2., přeprac. a rozš. vyd.).

2014 *Sons of the Sun. Rise and Decline of the Fifth Dynasty*, Prague: Charles University in Prague, Faculty of Arts.

Vernus, Pascal 1990: *Future at Issue: Tense, Mood and Aspect in Middle Egyptian: Studies in Syntax and Semantics*, New Haven: Yale University [Yale Egyptological Studies 4].

Vítek, Tomáš – Starý, Jiří: 2006 „O věštění a prorokování: úvodní studie“, in: Vítek, Tomáš – Starý, Jiří – Antalík, Dalibor (eds.). *Věštění a prorokování v archaických kulturách*, Praha: Herrmann [Svět archaických kultur I], s. 9-28.

Vogelsang, Friedrich – Gardiner, Alan H.: 1908 *Literarische Texte des Mittleren Reiches I, Die Klagen des Bauern*, Leipzig: Hinrichs'sche Buchhandlung [Hieratische Papyrus aus den Königlichen Museen zu Berlin 4].

Walle, Baudouin van de: 1940 *Princes et Pays d'Asie et de Nubie. Textes hiératiques sur des figurines d'envoûtement du Moyen Empire*, Bruxelles: Fondation Égyptologique Reine Élisabeth

Ward, William A.: 1961 „Egypt and the East Mediterranean in the Early Second Millennium B. C.“, *Orientalia* 30 (1), s. 22-45.

Warren, Jeri: 2011 *Show Don't Tell: A Guide to Purpose Driven Speech*, Jerianne Warren.

Warren, Peter M. – Hankey, Vronwy: 1989: *Aegean Bronze Age Chronology*, Bristol: Bristol Classical Press.

Watrous, Livingston V.: 1994 „Review of Aegean Prehistory III: Crete from Earliest Prehistory through the Protopalatial Period“, *American Journal of Archaeology* 98 (4), s. 695-753.

Wengrow, David: 2006 *The Archaeology of Early Egypt: Social Transformations in the North-East Africa, 10,000 to 2650 BC*, Cambridge: Cambridge University Press.

Wildung, Dietrich: 1984 *Sesostris und Amenemhet*, München: Hirmer.

Wilkinson, Richard H: 1992 *Reading Egyptian Art*, London: Thames & Hudson.

Wilkinson, Toby A. H.: 2000 *Royal Annals of Ancient Egypt. The Palermo Stone and its Associated Fragments*, London: Kegan Paul International [Studies in Egyptology].

Wilson, John A.: 1951 *The Burden of Egypt: An Interpretation of Ancient Egyptian Culture*, Chicago: University of Chicago Press.

Žába, Zbyněk: 1974 *The Rock Inscriptions of Lower Nubia: Czechoslovak Concession*, Praha: Univerzita Karlova [Czechoslovak Institute of Egyptology in Prague and in Cairo publications 1].

Internetové zdroje:

Excellence Cluster Topoi, Humboldtova univerzita v Berlíně: https://wikis.humboldt-berlin.de/interlinear_glossing/Ancient_Egyptian:Glossing_recommendations.

Leipzig Glossing Rules, Institut Maxe Plancka pro evoluční antropologii v Lipsku: <https://www.eva.mpg.de/lingua/resources/glossing-rules.php>.

Thesaurus Linguae Aegyptiae: <http://aaew.bbaw.de/tla/index.html>.

7 Seznam zkratek:

BIFAO	Bulletin de l'Institut français d'archéologie orientale
BM	Britské muzeum
DEM	Deir el-Medína
EA	Egyptian Antiquities
GČ	Gardiner-Černý
LGL	Leipzig Glossing Rules
MBA	Střední doba bronzová
NP	jmenná/nominální fráze
PŘ. N. L.	Před naším letopočtem
SROV.	Srovnejte
TJ.	To jest
TLA	Thesaurus Linguae Aegyptiae ¹³⁷
TZN.	To znamená
UCL	Univerzita College London
VAND	Vandier
ŽPZ	Život, prosperita, zdraví
WB	Erman a Grapow (1982)

¹³⁷ Dostupné online na: <http://aaew.bbaw.de/tla/servlet/TlaLogin>.

Příloha 1.: Seznam pramenů s textem Nefertiho proroctví

Prameny¹³⁸	Datace	Lokalita
BM 5627	20. dynastie	Egypt (neznámá)
BM 5647 (tabulka)	18. dynastie	Egypt (neznámá)
C 25224 (tabulka)	polovina 18. dynastie	Sakkára
CGT 57435	Nová říše	Egypt (neznámá)
Dawson 78	Nová říše	Egypt (neznámá)
DeM 1074	19.-20. dynastie	DeM
DeM 1182	19.-20. dynastie	DeM
DeM 1183	19.-20. dynastie	DeM
DeM 1184	19.-20. dynastie	DeM
DeM 1185	19.-20. dynastie	DeM
DeM 1186	19.-20. dynastie	DeM
DeM 1187	19.-20. dynastie	DeM
DeM 1188	19.-20. dynastie	DeM
DeM 1189	19.-20. dynastie	DeM
DeM 1261	19.-20. dynastie	DeM
DeM 1407	19.-20. dynastie	DeM
DeM 1732	19.-20. dynastie	DeM
DeM 1735	19.-20. dynastie	DeM
G 326	19.-20. dynastie	Egypt (neznámá)
G 331	19.-20. dynastie	Egypt (neznámá)
G 371	19.-20. dynastie	Egypt (neznámá)

¹³⁸ Zpracováno podle Posener 1956: 145-147 a Mathieu 1993: 343, n. 43 a Quirke (1996: 383).
Není-li uvedeno v závorkách jinak, jedná se o ostraka.

G 372	19.-20. dynastie	Egypt (neznámá)
Herm. = Pet. (papyrus)	polovina 18. dynastie	Egypt (neznámá)
Hrobka N13.1 (graffiti) ¹³⁹	18.-20. dynastie	Asjút
OTur	19.-20. dynastie	Egypt (neznámá)
OLiv 13624	19.-20. dynastie	Egypt (neznámá)
P 38	19.-20. dynastie	Egypt (neznámá)
Vand	19.-20. dynastie	Egypt (neznámá)
<i>Papyrus v UCL</i>	pozdní Střední říše	Láhún

V hrobce v Asjútu č. N13.1 byla objevena graffiti s výňatky z egyptských literárních děl, Nefertiho proroctví nevyjímaje (Verhoeven 2012). Jedná se konkrétně o pasáže /Ia-IIIe/ a /6a/ a zatím tato graffiti nebyla publikovaná, proto při zpracovávání textu této práce nemohla být brána v potaz. Quirke se navíc zmiňuje o nepublikovaném fragmentu papyru z Láhúnu uloženém v University College London (UCL) (1996: 384). Uvádí, že fragment pochází z pozdní Střední říše, neuvádí ale jeho evidenční číslo (ibid.).

¹³⁹ Verhoeven 2012.

Příloha 2.: Analýza textu pomocí LGL

hpr.n swt wnn hm
 hpr:n swt wn~n hm
 become\NMLZ:ANT PTCL exist\NMLZ~IPFV majesty(M)[SG]

(Ia) Bylo jednou Veličenstvo

n(j) *nswt-bjtj* *snfr.w*
 nī nswt_bjtj snfr:w
 of[M.SG] dual_king(M)[SG] PN
 krále Horního a Dolního Egypta Snofru,
m^{3c}-hrw *m* *nswt* *mnḥ*
m^{3c}-hrw *m=* *nswt* *mnḥ*
 true_of_voice[M.SG] as= king(M)[SG] effective[M.SG]
 ospravedlněný, vynikajícím králem

m *t3* *pn* *r* *dr=f*
m= *t3* *pn* *r=* *dr-f*
 INESS= land(M)[SG] DEM.PROX:M.SG ATTD= end(M)[SG]-3SG.M

(Ib) v celé této zemi.

w^c *m* *nn n(j)* *hrw* *hpr(.w)*
w^c *m=* *nn_nī* *hrw* *hpr-w*
 one(M)[SG] INESS= DEM.PROX:PL day(M)[SG] become\RES-3PL

(Ic) Jednoho dne se stalo,

ḳ *pw* *jr(.w).n* *ḳnb.t* *n(j).t* *hnw* *r*
aq *pw* *jr-w:n* *qnb:t* *nī-t* *hnw* *r=*
 enter\INF COP do\REL-M:ANT council:F[SG] of-F residence(M)[SG] ALL=
 že rada rezidence přišla za

$pr-^c3$ $[^c n \underline{h}.w$ $w \underline{d}3.w]$ $snb.w$
 $pr-^c3$ $^c n \underline{h}-w$ $w \underline{d}3-w$ $snb-w$
 pharaoh(M)[SG] be_alive\RES-3SG.M be_prosperous\RES-3SG.M be_healthy\RES-3SG.M

(Id) panovníkem, jenž žije, je prospěšný a zdravý,¹⁴⁰

r $n \underline{d}$ $\underline{h}r.t$

$r=$ $n \underline{d}$ $\underline{h}r:t$

to= ask \INF condition:F[SG]

aby (ho) pozdravila.

$pr.t$ pw $jr(.w).n=sn$ $n \underline{d}=sn$ $\underline{h}r.t$ mj

$pr:t$ pw $jr-w:n-sn$ $n \underline{d}-sn$ $\underline{h}r:t$ mj

come_forth\INF COP do\REL-M:ANT-3PL ask\IPFV-3PL condition:F[SG] like

(Ie) Přišli pozdravit, jak bylo

$nt(j)-^c.w=sn$ $n(j).t$ r^c nb

$nti-^c-w-sn$ $n\ddot{i}-t$ r^c nb

REL:M.SG_ arm(M)-PL-3PL of-F day(M)[SG] every[M.SG]

jejich zvykem každý den.

$\underline{d}d.jn$ $\underline{h}m=f$ $^c.w.s.$ n $\underline{h}tm.w$

$\underline{d}d:jn$ $\underline{h}m-f$ c_w_s $n=$ $\underline{h}tm:w$

say\CNSV majesty(M)[SG]-3SG.M ŽPZ\RES[3SG.M] DAT= sealer:M[SG]

(If) Načež Jeho Veličenstvo (ŽPZ) řeklo pečovníkovi,

ntj $r-gs=f$

nti r_gs-f

REL[M.SG] beside-3SG.M

který byl vedle něj:

¹⁴⁰ Dále z úsporných důvodů pouze pod zkratkou „ŽPZ“ (život, prosperita, zdraví). V egyptštině se rovněž jednalo o zkratku.

j.zj jn n=j knb.t n(j).t hnw

j:zi jn n-j qnb:t ni-t hnw

go\IMP bring\IMP BEN-1SG council:F[SG] of-F residence(M)[SG]

(Ig) „Jdi a přived’ mi tu radu rezidence,

pr.t ʕ r nd hr.t

pr-t ʕ r= nd hr:t

come_out\PA-F here to= ask \INF condition:F[SG]

která sem vyrazila (mě) pozdravit

m [hrw] pn

m= hrw pn

INESS= day(M)[SG] DEM.PROX:M.SG

dnes.“

stʒ.jn.tw <n>=f hr-ʕ

stʒ:jn-tw n-f hr_ʕ

drag\CNSV-PASS BEN-3SG.M straight_away

(Ih) Nato byli okamžitě k němu přivedeni.

wn.jn=sn hr h.t=sn m-bʒh-ʕ

wn:jn-sn hr= h:t-sn m_bʒh_ʕ=

CJVB:CNSV-3PL SUPR= belly:F[SG]-3PL in_front=

(Ii) Potom si znovu lehli na svá břicha před

hm=f ʕ w. s. m-wħm-ʕ

hm-f ʕ_w_s m_wħm_ʕ

majesty(M)[SG]-3SG-M ŽPZ\RES[3SG.M] again

Jeho Veličenstvem (ŽPZ),

$\underline{d}d[.jn]$ $\underline{h}m=f$ $\text{c. } w. s.$ $n=sn$

$\underline{d}d:jn$ $\underline{h}m-f$ c_w_s $n-sn$

say\CNSV majesty(M)[SG]-3SG ŽPZ\RES[3SG.M] DAT-3PL

(Ij) načež jim Jeho Veličenstvo (ŽPZ) řeklo:

$r\dot{h}.w$ $m\dot{t}n$ $rdj.n=j$ $j\beta$ $\text{c}\acute{s}.tw$ $n=tn$

$r\dot{h}:w$ $m\dot{t}n$ $rd\dot{i}:n-j$ $j\beta$ $\text{c}\acute{s}-tw$ $n-\dot{t}n$

folks:COLL.M[SG] behold cause:ANT-1SG PTCL summon\SBJV-PASS DAT-2PL

Hle, vážení, nechal jsem si vás vskutku zavolat,

r $rdj.t$ $\underline{d}^{\text{c}}r=tn$ $n=j$

$r=$ $rd\dot{i}:t$ $\underline{d}^{\text{c}}r-\dot{t}n$ $n-j$

to= give\INF seek\SBJV-2PL BEN-1SG

(Ik) abyste mi mohli najít

$z\beta=tn$ m $s\beta$

$z\beta-\dot{t}n$ $m=$ $s\beta$

son(M)[SG]-2PL as= wise_one[M.SG]

vašeho syna, který je moudrý,

$sn=tn$ m $j\dot{k}r$ $\underline{h}nms=tn$

$sn-\dot{t}n$ $m=$ jqr $\underline{h}nms-\dot{t}n$

brother(M)[SG]-2PL as= excellent_one[M.SG] friend(M)[SG]-2PL

vašeho bratra, který je výtečný, (II) vašeho přítele,

$w\dot{d}$ $z\dot{p}$ $n\dot{f}r$

$w\dot{d}$ $z\dot{p}$ $n\dot{f}r$

put\PA[M.SG] moment(M)[SG] beautiful[M.SG]

který podnítí krásnou chvíli,

dd.tj=f(j) *n=j* *nhj* *n(j)* *mdw.(w)t* *nfr.(w)t*
dd:ti:f *n-j* *nhj* *nī* *mdw:t* *nfr-t*
 say\PPA:M.SG BEN-1SG some of[M.SG] word:F:PL beautiful-F:PL

který mi poví pár pěkných slov

t3z.w *stp.w* *d3y* *hr*
t3z-w *stp-w* *d3y* *hr*
 phrase(M)-PL choose-M.PL take_pleasure\REL[M.SG] face

(Im) a vybraných frází,

n(j) *[hm]=j* *n* *sdm* *st*
nī *hm-j* *n=* *sdm* *=st*
 of[M.SG] majesty(M)[SG]-1SG due_to= hear\INF =3SG.C

jejichž slyšením bude potěšeno Mé Veličenstvo.“

rdj.jn=sn *hr* *h.wt=sn* *m-b3h-^c*
rdj:jn-sn *hr=* *h:t-sn* *m_b3h_a=*
 give\CNSV-3PL SUPR= belly:F:PL-3PL in_front=

(In) Načež si znovu lehli na svá břicha před

hm=f *^c. w. s.* *m-w3hm-^c*
hm-f *^c_w_s* *m_w3hm_^c*
 majesty(M)[SG]-3SG.M ŽPZ\RES-3SG.M again

Jeho Veličenstvem (ŽPZ)

dd.jn=sn *hft* *hm=f* *^c. w. s.*
dd:jn-sn *hft* *hm-f* *a_w_s*
 say\CNSV-3PL to= majesty(M)[SG]-3SG-M ŽPZ\RES[3SG.M]

(IIa) a řekli nato Jeho Veličenstvu (ŽPZ):

j[w] <*wn*> *hr(.j)-h3b.t* ʕ3 *n(j)* *b3s.t(jt)*

jw *wn* *hr-ī_h3b:t* ʕ3 *nī* *b3s:tīt*

GRND exist/PFV lector_priest(M)[SG] great[M.SG] of[M.SG] GN

(IIb) „Je tu jeden velký kněz-předčítatel Bastety,

jty *nb=n* *nfr.tj rn<=f>*

jty *nb-n* *nfr:tī rn-f*

sovereign(M)[SG] lordd(M)[SG]-1PL PN name-3SG.M

vládce, náš pane, jehož jméno je Neferti,

nds *pw* *kn* *g3b=f*

nds *pw* *qn* *g3b-f*

man(M)[SG] COP strong[M.SG] arm(M)[SG]-3SG

(IIc) je to člověk silný svou paží,

zš *pw* *jkr* *db^c.w=f*

zš *pw* *jqr* *db^c-w-f*

scribe(M)[SG] COP excellent[M.SG] finger(M)[SG]-PL-3SG

je to písař šikovný svými prsty,

špss *pw* ʕ3 *n=f* *jḥ.t*

špss *pw* ʕ3 *n-f* *jḥ:t*

nobleman(M)[SG] COP great[M.SG] BEN-3SG property:F[SG]

(IIId) je to vznešený muž, který má majetku více

r *mj.tj=f* *nb*

r= *mj-tī-f* *nb*

CPR=¹⁴¹ like-ADJZ-3SG every[M.SG]

než kohokoliv jemu rovný,

¹⁴¹ Komparativ.

$\dot{h}wj \quad jn[.tw]=f \quad m\{3\} \quad \dot{h}m\{=f\}<k>$

$\dot{h}wj \quad jn-tw-f \quad m\{ \quad \dot{h}m-k$

PTC bring\SBJV-PASS-3SG see\SBJV majesty(M)[SG]-3SG

(IIe) kéž je přiveden, aby jej Tvé Veličenstvo mohlo spatřit!“

$\dot{d}d:jn \quad \dot{h}m=f \quad \text{c. w. s.}$

$\dot{d}d:jn \quad \dot{h}m-f \quad \text{c_w_s}$

say\CNSV majesty(M)[SG]-3SG.M ŽPZ\RES[3SG.M]

(IIff) Načež to Jeho Veličenstvo (ŽPZ) řeklo:

$j.zj \quad [jn] \quad n=j \quad sw$

$j:z\dot{i} \quad jn \quad n-j \quad \neq sw$

go\IMP bring\IMP BEN-1SG =3SG.M

„Jděte a přiveďte mi jej!“

$st3.jn.tw=f \quad n=f \quad \dot{h}r-\text{c.}wj$

$st\dot{3}:jn-tw-f \quad n-f \quad \dot{h}r_c-w\ddot{i}$

drag\CNSV-PASS-3SG.M BEN-3SG.M straight_away

(IIgg) Nato byl k němu okamžitě přiveden,

$wn.jn=f \quad \dot{h}r \quad \dot{h}.t=f \quad m-b3\dot{h}-\text{c}$

$wn:jn-f \quad \dot{h}r\neq \quad \dot{h}:t-f \quad m_b\dot{3}\dot{h}_c\neq$

CJVB:CNSV-3SG.M SUPR= belly:F-3SG.M in_front=

(IIhh) načež si lehl na břicho před

$\dot{h}m=f \quad \text{c. w. s.}$

$\dot{h}m-f \quad \text{c_w_s}$

majesty(M)[SG]-3SG-M ŽPZ\RES[3SG.M]

Jeho Veličenstvem (ŽPZ).

dd.jn *hm=f* ^c w. s.

dd:jn *hm-f* ^c _w_s

say\CNSV majesty(M)[SG]-3SG.M ŽPZ\RES[3SG.M]

(IIIi) A tak Jeho Veličenstvo (ŽPZ) řeklo:

mj *m* *nfr.tj* *hnms=j* *dd=k* *n=j*

mj *m* *nfr:tj* *hnms-j* *dd-k* *n-j*

come\IMP PTCL PN friend-1SG say\SBJV-2SG.M BEN-1SG

„Tak přístup Neferti, můj příteli, pověz mi

nhj *n(j)* *mdw.(w)t* *nfr.(w)t*

nhj *nj* *mdw:t* *nfr-t*

some[M.SG] of[M.SG] word:F:PL beautiful-F:PL

(IIIj) pár překných slov

t3z.w *stp.w* *d3y* *hr*

t3z-w *stp-w* *d3y* *hr*

phrase(M)-PL choose-M.PL take_pleasure\REL[M.SG] face(M)[SG]

a vybraných frází,

n(j) *hm=j* *n* *sdm* *st*

nī *hm-j* *n=* *sdm* *=st*

of[M.SG] majesty(M)[SG]-1SG due_to= hear\INF =3SG.C

(IIIk) jejichž slyšením bude potěšeno Mé Veličenstvo!“

dd.jn *hr(.j)-h3b.t* *nfr.tj*

dd:jn *hr-ī_h3b:t* *nfr:tj*

say\CNSV lector_priest(M)[SG] PN

(III) Nato kněz-předčítatel Neferti prohlásil:

jn-jw \emptyset *m* *hpr.t* *jn-jw* \emptyset *m* *hpr.t(j)=\{=f\}<s>j*

jn-jw *m=* *hpr-t* *jn-jw* *m=* *hpr:ti:f*

Q *as=* *become\PA-F* Q *as=* *become\PPA:F.SG*

(II_m) „Něco, co se stalo, nebo co se má stát,

jty ζ *w. s.* *nb[=j]*

jty ζ *_w_s* *nb-j*

sovereign(M)[SG] ŽPZ\RES[3SG.M] lord(M)[SG]-1SG

vládce (ŽPZ), můj pane?“

dd.jn *hm=f* ζ *w. s.*

dd:jn *hm-f* ζ *_w_s*

say\CNSV majesty(M)[SG]-3SG.M ŽPZ\RES[3SG.M]

(II_n) Načež Jeho Veličenstvo (ŽPZ) řeklo:

\emptyset *m* *hpr.t(j)=s(j)* *swt*

m= *hpr:ti:f* *swt*

as= *become\PPA:F.SG* PTCL

„Přeci něco, co se má stát,

mjn *js* *hpr(.w)* *sw3* [*hr*] *n=j*

mjn *js* *hpr-w* *sw3* *hr=* *n-j*

today(M)[SG] PTCL *become\RES-3SG.M* *pass\IMP* *by=* BEN-1SG

dnešek už nastal, tak (ho) pro mě přeskoč.“

ζ ζ *.n* *dwn.n=f* *r* *hnw* *n(j)* *hr.(j)t- ζ*

ζ ζ *:n* *dwn:n-f* *r=* *hnw* *nĩ* *hr-ĩ-t- ζ*

CJVB:ANT *stretch_out\ANT-3SG.M* ALL= *chest(M)[SG]* *of[M.SSG]* *kit(M)[SG]*

(II_o) Potom sáhlo rukou po truhle s písarským náčiním

$\text{ḥ}^{\text{c}}.n$ $\text{šd}.n=f$ $n=f$ $\text{šfd}.w$ ḥn^{c} gstj
 $\text{ḥ}^{\text{c}}:n$ $\text{šd}:n-f$ $n-f$ $\text{šfd}:w$ $\text{ḥn}^{\text{c}}=$ gstj
 CJVB:ANT take\ANT-3SG.M BEN-3SG.M scroll:M[SG] with= palette(M)[SG]

(IIp) a vzalo si svitel s písářskou paletou.

$\text{wn}.jn=\{n\}f$ ḥr $\text{jr}.t$ m $z\text{š}$ $\text{dd}.t.n$
 $\text{wn}:jn-f$ $\text{ḥr}=$ $\text{jr}:t$ $m=$ $z\text{š}$ $\text{dd}:t:n$
 CJVB:CNSV-3SG.M at= do\INF INESS= writing(M)[SG] say\REL:F:ANT

(IIq) A tak zaznamenávalo to, co vykládal

$\text{hr}(j)-\text{ḥ}[3b.t]$ $\text{nfr}.tj$
 $\text{hr}-j_ḥ3b:t$ $\text{nfr}:tj$
 lector_priest(M)[SG] PN
 kněz-předčítatel Neferti.

$\text{rh}(w)$ $\text{jḥ}.wt$ pw $n(j)$ $\text{j3b}.t$ $n(j)$ sw
 $\text{rh}:w$ $\text{jḥ}:t$ pw $n\ddot{i}$ $\text{j3b}:t$ $n-\ddot{i}$ $=sw$
 know\PA[M.SG] thing:F:PL COP of[M.SG] east:F of-ADJZ[M.SG] =3SG:M

(IIr) Byl to mudrc z východu, jenž patřil

$\text{b3s}.t(jt)$ m $\text{wbn}=s$
 $\text{b3s}:t\ddot{i}t$ $m=$ $\text{wbn}-s$
 GN INESS= appear\INF-3SG.F

Bastetě při jejím vystavování,

$\text{ms}.w$ pw $n(j)$ $\text{ḥk3-}^{\text{c}}\text{nd}.w$
 $\text{ms}-w$ pw $n\ddot{i}$ $\text{ḥq3-}^{\text{c}}\text{nd}:w$
 born\PP-M.SG COP of[M.SG] TN

(IIs) byl to rodák z Heka-andžu.

[jw]=f mḥ.j=f ḥr ḥpr.tj m t3
 jw-f mḥ:j-f ḥr= ḥpr:t:j m= t3
 GRND-3SG.M care_for\IPFV-3SG.M for= become\PPO:F INESS= land(M)[SG]

(IIIa) Dělal si starosti o to, co se stane na zemi

jw=f sh3=f knj(.w) n(j) j3b.tjt
 jw-f sh3-f qni:w ni j3b:tīt
 GRND-3SG.M remember\IPFV-3SG.M evil_deed:M[SG] of[M.SG] east:F[SG]

(IIIb) a vybavoval si tíživou situaci na východě,

hp 3m.w m hpšw.t=sn
 hp 3m-w m= hpšw:t-sn
 travel\POST Asiat(M)-PL with= battle_axe:f-3PL

(IIIc) když Asijci putovali se svými meči,

sh=sn jb.w [n(j)] ntj.w ḥr šm.w
 sh-sn jb-w ni ntī-w ḥr= šms:w
 terrorize\SBJV-3PL heart(M)-PL of[M.SG] REL-M.PL on= harvest:M[SG]

(IIId) aby utiskovali srdce těch, kteří byli na žnících,

nḥm=sn ḥtr.w ḥr sk3
 nḥm-sn ḥtr-w ḥr= sk3
 take_away\SBJV-3PL team(M)-PL at= cultivate\INF

(IIIe) a aby brali spřežení na orbě.

dd=f ḥws jb=j rmw=k
 dd-f ḥws jb-j rmw-k
 speak\IPFV-3SG.M pound\IMP heart(M)[SG]-1SG beweeep\SBJV-2SG.M

(IIIf) Pravit: „Tluč, mé srdce, oplakávej

$t\beta$ pn $\check{s}\beta^c.n=k$ \emptyset $jm=f$
 $t\beta$ pn $\check{s}\beta^c:n-k$ $jm-f$
 land(M)[SG] DEM.PROX:M.SG begin\ANT-3SG.M INESS-3SG.M

tuto zemi, na níž jsi začalo (bít)!

$gr(.w)$ m $jw\dot{h}$
 $gr:w$ $m\neq$ $jw\dot{h}$
 be_silent\IMP INESS= sprinkle\INF

(IIIg) ustaň s děláním $jw\dot{h}$!

mk wn $\underline{dd}.tj$ $r=f$ m $stry.t$
 mk wn $\underline{dd}:t:j$ $r=f$ m $s-try:t$
 PTCL exist/PFV say\PPO:F about-3SG.M INESS= CAUS-respect\PP-F

(IIIh) Hle, je něco, co by se o tom mělo říci s vážností.

mk rf wr m pth $<t\beta>$
 mk rf wr $m\neq$ pth $t\beta$

PTCL PTCL great_one(M)[SG] in= throw_down\INF land(M)[SG]

(IIIi) Hle, však i úředník ničí tuto zemi,

$\check{s}\beta^c.n=k$ jm \emptyset $\{t\beta\}$
 $\check{s}\beta^c:n-k$ jm
 begin\ANT-3SG.M there

na níž jsi začalo (bít).

\underline{m} \underline{wrd} \underline{mk} st $\underline{hft}-\underline{hr}=k$
 m wrd mk $\neq st$ $\underline{hft}_{\underline{hr}}-k$

PROH be_weary\ADVZ PTCL =3SG.C in_front-2SG.M

(IVa) Neumldevej! Hle, máš to před tebou,

$\text{h}^{\text{c}}=k$ r $ntj.t$ $m-b\text{h}=k$
 $\text{h}^{\text{c}}-k$ $r=$ $nti-t$ $m_b\text{h}-k$
 stand\SBJV-2SG.M against= REL-F in_front-2SG.M

mělo by ses tedy postavit proti tomu, co je před tebou,

mk rf $<nn>$ wn rf $wr.w$
 mk rf nn wn rf $wr-w$
 PTCL PTCL NEG exist/PFV PTCL great_one(M)-PL

(IVb) Hle, však úředníci nejsou

m $shr.w$ $n(j).w$ $t\beta$
 $m=$ $shr-w$ $n\ddot{i}-w$ $t\beta$
 INESS= plan(M)-PL of-M.PL land(M)[SG]

ve správě země!

$jry.t$ m $tm.t$ jr
 $jry-t$ $m=$ $tm-t$ jr
 do\PP-F as= not_do\PP-F do\ADVZ

(IVc) To, co bylo vykonáno, je jakoby to nebylo uděláno

š^{c} r^{c} m grg \emptyset
 š^{c} r^{c} $m=$ grg

begin\SBJV GN INESS= establish\INF

a Re tedy bude muset začít se (znovu)založením (země),

$t\beta$ $\text{š}k.w$ $r-\text{š}w$ n_hpr $d\beta.t$
 $t\beta$ $aq-w$ r_w $nj=hpr$ $d\beta:t$
 land(M)[SG] perish\RES-3SG.M entire[M.SG] NEG=become\PFV remainder:F[SG]

(IVd) protože celá země byla zničena beze zbytku.

nn zp km n(j) ʕn.t
nn zp km nĩ ʕn:t
 NEG remain_over\SBJV black(M)[SG] of[M.SG] finger(M)[SG]:F

(IVe) ani černo z nehtu nezůstalo

m š3w.t=f

m= š3w-t-f

INESS= ordain\PP-F-3SG.M

z jejího osudu.

ħd(.w) t3 pn

ħd:w t3 pn

damage\PFV.PASS land(M)[SG] DEM.PROX:M.SG

(Va) Tato země bude zničena.

nn mħ ħr=f

nn mħ ħr-f

non_existent care_for\PA[M.SG] about-3.SG.M

aniž by na ni někdo myslel,

nn dđ nn jr rm.w

nn dđ nn jr rm:w

NEG speak\PA[M.SG] NEG do\PP[M.SG] weeping:M[SG]

mluvil (o ní) nebo (pro ni) plakal.

wnn t3 pn mj m

wn~n t3 pn mj m

exist\NMLZ~IPFV land DEM.PROX:M.SG as= what

(Vb) A co tedy bude s touto zemí?

jtn *ḥbs.w* *nn psd=f*
jtn Hbs-w nn psD-f
sun_disc(M)[SG] cover\RES-3SG.M NEG shine\SBJV

(Vc) Slunce bude zakryté a nebude svítit,

m33 *rḥ.yt*
m3 rḥ:yt
see\IPFV common_folk:COLL.F

aby lidé mohli vidět.

nn ʕnh.tw *ḥbs(.w)* *šnʕ*
nn ʕnh-tw ḥbs-w šnʕ
NEG live\SBJV-PASS cover\RES-3SG.M storm_cloud(M)[SG]

(Vd) Lidé nebudou moci žít zakryti mrakem,

wn {j}n *<j>s* *ḥr-nb* *jd(.w)*
wn~n js ḥr_nb jd-w
exist\NMLZ~IPFV PTCL face_every(M)[SG] be_deaf\RES-3SG.M

(Ve) Všichni však budou přehlížet

{m} *<n>* *g3.w=f*
 n= *g3:w-f*
 for= *lack:M[SG]-3SG.M*

její nouzi.

jw=j *r* *dd* *ntj* *ḥf[t]-ḥr=j*
jw-j r= dd ntī ḥft_ḥr-j
GRND-1SG to= speak\INF REL[M.SG] in_front_of-1SG

(Vf) Budu vykládat, co je přede mnou,

$n<n> sr\{.n\}=j$ $ntj.t$ $n jy<.t>$

nn sr:n-j ntī-t n=jy:t

NEG foretell\SBJV-1SG REL-F NEG=come\COMPL

nechci předvídat, co se ještě nestalo.

$jtr[.w]$ $šw(.w)$ $n(j).w$ $km.t$

jtr-w šw-w nj-w km:t

river(M)-PL dry\RES-3PL of-M.PL TN

(VIa) Řeka Egypta vyschne,

$d3.tw$ mw hr $rd.wj$

$d3-tw$ mw hr= rd-wī

cross\SBJV-PASS water on= foot(M)-DU

vodu bude možno přejít pěšky.

tw r $[hḥ]$ mw n $ḥḥ.w$ r $skd=f$

tw r= ḥḥ mw n= ḥḥ-w r= sqd-f

IMPRS at= seek\INF water(M)[SG] for= ship(M)-PL to= travel\INF-3SG.M

(VIb) lidé budou se hledat voda pro (své) lodě, aby se dala splavit,

$w3.t=f$ $[hpr].tj$ m wdb

$w3:t-f$ hpr-tj m= wdb

way:F-3SG.M become\RES-3SG.F as= bank(M)[SG]

(VIc) protože její tok bude břehem,

jw wdb r $n.t$

jw wdb r= n:t

GRND bank ALL= water:F[SG]

souš se stane vodou

s.t *mw* *r* *ntj*
s:t *mw* *r=* *nti*
place:F[SG] water(M)[SG] ATTD= REL[M.SG]

(VI_d) a místo vody se stane tím, co je

m *s.t* {*mw*} *wdb*
m= *s:t* *wdb*
as= place:F[SG] bank(M)[SG]

místem břehu.

jw *rs.w* *r* *hsf* *m* *mḥ.yt*
jw *rs:w* *r=* *hsf* *m=* *mḥ:yt*
GRND south_wind:M[SG] to= spin\INF with= north_wind:F[SG]

(VI_e) Jižní vítr se setká se severním větrem,

nn *p.t* *m* *t3.w* *w^c*
nn *p:t* *m=* *t3:w* *w^c*
non_existent sky:F[SG] *as=* wind:M[SG] one(M)[SG]

nebude nebe o jednom větru,

jw *3pd* *drdr{.t}* *r* *ms.t*
jw *3pd* *drdr* *r=* *ms:t*
GRND bird(M)[SG] foreign[M.SG] to= give_birth\INF

(VI_f) cizí ptactvo se rozmnoží

m *h3.t* *n(j).t* *t3-mḥ.w*
m= *h3:t* *nī-t* *t3_mḥ:w*
INESS= marshes:F[SG] of-F delta:M[SG]

v mokřadech delty

jr.n=f *zš.w* *hr* *gs.wj* *r(m)t*
jr:n-f *zš-w* *hr=* *gs-wi* *rmṭ*
 make\ANT-3SG.M nest(M)-PL ATTD= side(M)-DU people:F[PL]

(VIg) poté, co si udělá hnízda po vedle lidí,

stkn *sw* *r(m)t* *n* *gʒ.w*
s-tkn *=sw* *rmṭ* *n=* *gʒ:w*
 CAUSE-be_near\IPFV =3SG.M people:F[PL] due_to= lack:M[SG]

protože ho lidé nechali přiblížit se kvůli nedostatku,

hd(.w) *nhm(.w)* *nfʒ*
hd-w *hm-w* *nḥ*
 destroy\POST.PASS-3SG.M take\POST.PASS-3SG.M DEM.DIST:C

(VIIa) Zničené a zabrané bude to

n(j) *bw-nfr* *nʒ* *n(j)* *š.w* *ḳʕh.w*
nī *bw_nfr=* *nʒ* *nī* *š-w* *qʕh-w*
 of[M.SG] good[M.SG]= DEM.PROX.C of[M.SG] lake(M)-PL bend\RES-3PL

to krásné z oněch rybníků,

wny.w *hr* *wgs.w*
wny-w *hr=* *wgs-w*
 exist\PA-M.PL INFR= cut_open\RES-3SG.M

(VIIb) vnichž se lovilo

wbn.w *hr* *rm.w* *ʒpd.w*
wbn-w *hr=* *rm-w* *ʒpd-w*
 shine\RES-3SG.M INFR= fish(M)-PL bird(M)-PL

a které se hemžily rybami a ptáky.

bw-nfr nb rwj.w pth.w
 bw_nfr nb rwj-w pth-w
 good[M.SG] every[M.SG] go_away-3SG-M throw_down\RES-3SG-M

(VIIc) Všechno krásné bude pryč, vyhnané

m t3 n ksn.t
 m= t3 n= qsn:t
 INESS= land(M)[SG] due_to= trouble:F[SG]

ze země kvůli potížím

m-^c nf3 n(j) df3.w
 m_^c= nf3 nĩ dḏ3-w=
 because_of= DEM.DIST:C of[M.SG] provision(M)-PL=

(VIIId) a kvůli obživě

st.tjw ht.jw t3
 st-tjw ht-ĩ-w t3
 Asiatic(M)-PL through-ADJZ-M.PL land(M)[SG]

Asiatů, kteří budou napříč zemí.

jw hrw.w hpr(.w) hr j3b.t
 jw hrw-w hpr-w hr= j3b:t
 GRND enemy(M)-PL become\RES-3M.PL SUPR= east:F[SG]

(VIIe) Nepřátelé se objeví na východě

jw 3m.w h3{.t}<w> r km.t
 jw 3^cm-w h3-w r= km:t
 GRND Asiatic(M)-PL descend\RES-3M.PL ALL= TN

a Asiaté sestoupí do Egypta,

gʷw.tw ḥnrt? ky r-gs

gʷw-tw ḥnrt ky r-gs

lack\SBJV-PASS fortress(M)[SG] other(M)[SG] beside

(**VIIIf**) jedna pevnost bude ztracena, přestože druhá bude blízko,

nn sdm.w mwnf=f

nn sdm-w mwnf-f

non_existent hear\PA-M.PL guard-3SG.M

nikdo však neuslyší (její) hlídku (volat o pomoc),

tw r jsḳ mʷḳ.t m grḥ

tw r= jsq mʷq:t m= grḥ

IMPRS to= hold_back\INF ladder:F[SG] INESS= night(M)[SG]

(**VIIIf**) protože lidé musejí v noci bránit (vztyčení) žebříku

tw r ʕḳ ḥnrt?

tw r= ʕq ḥnrt

IMPRS to= enter\INF fortress(M)[SG]

(**VIIIf**) a protože (nepřátelé) vtrhnou do pevnosti

tw r sbn.t ḳdd m jr.tj {=j}

tw r= zbn:t qdd m= jr:tī

IMPRS to= make_fall\INF sleep(M)[SG] ABL= eye:F:DU

a naruší spánek v očích,

sḍr {kwj} ḥr Ø jw=j rs.kwj

sḍr ḥr jw-j rs-kw

spend_night\PA[M.SG] at= GRND-1SG wake\RES-1SG

(**VIIIf**) takže ten, který by měl spát, bude (říkat): „Jsem vzhůru!“.

$\text{c}_{w.t}$ $\text{h}\text{3s.t}$ r s_{wr} mw
 $\text{c}_{w:t}$ $\text{h}\text{3s:t}$ $\text{r}=\text{}$ zwr mw
 small_cattle:COLL.F foreign_lad:F[SG] to= drink\INF water(M)[SG]

(VIIIa) Cizí stáda budou pít vodu

hr jtr.w n(j).w km.t
 $\text{hr}=\text{}$ jtr-w $\text{n}\ddot{\text{i}}-\text{w}$ km:t
 SUPR= river(M)-PL of-M.PL TN
 z řeky Egypta,
 $\text{s}\text{qbb}=\text{sn}$ hr $\text{w}\text{db}=\text{sn}$
 $\text{s-qb}\sim\text{b-sn}$ $\text{hr}=\text{}$ $\text{w}\text{db-sn}$
 CAUS-refresh\SBJV-3PL SUPR= shore-3PL

(VIIIb) aby se osvěžila na jejich březích

n $\text{g}\text{3.w}$ str.w $\text{s}<\text{t}>\{n\}$
 $\text{n}=\text{}$ $\text{g}\text{3:w}$ str-w $=\text{st}$
 due_to= lack:M.SG drive_away\PA-M.PL =3PL
 kvůli nedostatku těch, kteří by je zahnali.

jw $\text{t}\text{3}$ pn $<\text{r}>$ $\text{j}\text{t}<\text{.t}>$ jn.t nn rh bs.w
 jw $\text{t}\text{3}$ pn $\text{r}=\text{}$ $\text{j}\text{t:t}$ jn:t nn rh bs:w
 GRND land(M)[SG] this to= take\INF bring\INF NEG know\INF result:M[SG]

(VIIIc) Tato země se bude potácet odnikud nikam, nikdo nebude znát výsledek,

$\text{hpr.t(j)}=\text{ff}$ jmn m $\text{d}\text{d}[\text{.w?}]$
 $\text{hpr:t}\ddot{\text{i}}:\text{f}$ jmn $\text{m}=\text{}$ $\text{d}\text{d-w}$
 become\PPA:M.SG be_hidden[M.SG] INESS say\PA-M.PL

to, co se má stát, je skryto v úsloví:

ptr sdm(.w) hr jd jw gr(.w) hft-hr Ø

ptr sdm.w hr= jd jw gr:w hft_hr

behold hear\PA[M.SG] SUPR= be_deaf\INF GRND silence:M[SG] in_front

(VIII d) „Pohled, když ten, který by měl naslouchat, je hluchý, ticho všude převládá.“

dj=j n=k t3 pn

dj-j n-k t3 pn

give\SBJV-1SG BEN-2SG.M land(M)[SG] DEM.PROX:M.SG

(VIII e) Vyličím ti tuto zemi

m znj mn(.t)

m= znj mn:t

INESS= pass_by\INF suffering:F[SG]

v žalostném stavu,

tm hpr hpr(.w)

tm hpr hpr-w

not_do \PA[M.SG] become\ADVZ become\RES-3SG.M

když se stalo to, co se nemělo stát,

tw r šzp h^c.w n(j).w ʕ3

tw r= šzp h^c-w nī.w ʕ3

IMPRS to= receive\INF equipment(M)-PL of-M.PL fight(M)[SG]

(VIII f) a když se lidé chopí válečné výzbroje

ʕnh t3 m sh3

ʕnh t3 m= sh3

live\SBJV land(M)[SG] INESS= confusion(M)[SG]

země bude žít ve zmatku.

jw=tw *r* *jr.t* *ʕh3.w* *m* *hm.t*
 jw-tw r= jr:t ʕh3-w m= hm:t
 GRND-IMPRS to= do\INF weapon(M)-PL ALL= copper:F[SG]

(IXa) Lidé budou vyrábět zbraně z mědi

dbh.tw *t* *m* *znf*
 dbh-tw t m= snf
 ask_for\SBJV-IMPRS bread(M)[SG] INESS= blood(M)[SG]

a budou krvavě lačnit po chlebu

sbt.tw *m* *s(b) t* *n(j)* *mr*
 zbt-tw m= zbt nī mr
 laugh\SBJV-IMPRS ALL= laughter(M)[SG] of[M.SG] pain(M)[SG]

(IXb) budou se hystericky smát

nn rm.tw *n* *m(w)t*
 nn rw-tw n= mwt
 NEG weep\SBJV-IMPRS BEN= dead_one(M)[SG]

a nebudou plakat kvůli mrtvému,

nn sdr.tw *hkr(.w)* *n* *m(w)t*
 nn sdr-tw hqr-w n= mwt
 NEG spend_night\SBJV-IMPRS be_hungry\RES-3SG.M BEN= dead_one(M)[SG]

(IXc) kvůli mrtvému nebudou ani trávit noc o hladu,

jb *z.j* *m* *s3=f* *dz=f*
 jb= z:ī m= s3-f ds-f
 heart(M)[SG]= man:M[SG] ALL= back(M)[SG]-3SG.M REFL¹⁴²-3SG.M

protože každý se bude starat sám o sebe.

¹⁴² Reflexivní (zdravné) zájmeno.

nn jr.tw *smʒ.t* *mjn*
 nn jr-tw smʒ:t mjn
 NEG do\SBJV-IMPRS disheveled_hair:COLL.F today

(IXd) Lidé dnes nebudou truchlit,

jb *stn(.w){.n}* *hr=s* *r-ʒw*
 jb s-tn-w hr-s r-ʒw
 heart(M)[SG] CAUS-release\RES-3SG.M at-3SG.F entire
 protože srdce se od toho zcela oprostí.

hms *z.j* *r* *kʰh{=f}* *sʒ=f*
 hms z:ḷ r qʰh sʒ-f
 sit\SBJV man:M[SG] to= bend\INF back-2SG.M

(IXe) Člověk se bude krčit, aby se uhnul,

ky *hr* *smʒ* *ky*
 ky hr= smʒ ky
 other(M)[SG] at= slay\INF other(M)[SG]

když jeden bude vraždit druhého.

dj=j *n=k* *zʒ* *m* *hrw.y*
 dj-j n-k zʒ m= hrw:y
 give\SBJV-1SG BEN-2SG.M son(M)[SG] as= enemy:M[SG]

(IXf) Vylíčím ti syna jako nepřítele,

sn *m* *hft* *z.j* *hr* *smʒ* *jt.j*
 sn m= hft z:ḷ hr= smʒ jt:j
 brother(M)[SG] as= enemy(M)[SG] man:M[SG] at= slay\INF father:M[SG]

bratra jako soupeře a muže, jak zabíjí svého otce,

<u>r3</u>	<u>nb</u>	<u>mh(.w)</u>	<u>m</u>	<u>mr={w}j</u>
r3	nb	mḥ-w	m=	mr-j

speech(M)[SG] every[M.SG] full\RES-3SG.M INESS= want\SBJV-1SG

(Xa) Všechna ústa budou plná (výroků) „Já bych chtěl,“

<u>bw-nfr</u>	<u>nb</u>	<u>rw.w</u>
bw-nfr	nb	rw-w

good[M.SG] every[M.SG] go_away\RES-3SG.M

protože vše dobré bude pryč.

<u>3k.w</u>	<u>t3</u>	<u>š3.tw</u>	<u>rf</u>	<u>hp.w</u>
3q:w	t3	š3.tw	rf	hp-w

perish\POST.PASS land(M)[SG] ordain\IPFV-PASS PTCL law(M)-PL

(Xb) země bude zničená navzrody tomu, že budou vydány zákony.

<u>hdd<.t></u>	<u>m</u>	<u>jry.t</u>	<u>wš.tw</u>	<u>m</u>	<u>gmy[.t]</u>
hḏ~ḏ-t	m=	jry-t	wš-tw	m=	gmy-t

damage~PDP-F INESS= do\PP-F destroy\REL[M.SG]-IMPRS INESS= find\PP-F

(Xc) Už v děláni bude ničení a v nalézání rozpad,

<u>[jr]y.t</u>	<u>m</u>	<u>tmm.t</u>	<u>jr{.tw}</u>
jry-t	m=	tm~m-t	jr

do\PP-F as= not_do\PDP-F do\ADVZ

(Xd) protože to, co se udělá, bude tím, co se udělat nemělo.

<u>nḥm</u>	<u>h.t</u>	<u>z.j</u>	<u>r=f</u>
nḥm	ḥ.t=	z:ḵ	r-f

take\PFV.PASS property:F[SG]= man:M[SG] ATTD-3SG.M

(Xe) Majetek muže mu bude odebrán

$rd.w$ n ntj m $rw.tj$
 $rd:w$ $n\neq$ $nt\ddot{i}$ $m\neq$ $rw-t-\ddot{i}$
 give\PFV.PASS BEN= REL[M.SG] ALL= outside-F[SG]-ADJZ
 a bude předán tomu cizinci.

$dj=j$ $n=k$ nb m $nh[p]$
 $dj-j$ $n-k$ nb $m\neq$ nhp
 $dj\backslash$ SBJV-1SG BEN-2SG.M lord(M)[SG] INESS= mourn\INF

(Xf) Vylíčím ti pána v žalu

$rw.tj$ $h\dot{t}p(.w)$
 $rw-t-\ddot{i}$ $h\dot{t}p-w$
 outside-F[SG]-ADJZ be_concent\RES-3SG.M
 a spokojeného cizince.

tm jr $m\dot{h}(.w)$ $n=f$ \emptyset
 tm jr $m\dot{h}-w$ $n-f$
 not_do\PA[M.SG] do\ADVZ fill\RES-3SG.M BEN-3SG.M

(Xg) Pro toho, který nepracoval, bude plno

jr $[šw](.w)$
 jr $šw-w$
 do\PA[M.SG] empty\RES-3SG.M

a ten, který pracoval, bude mít prázdno.

tw $[r]$ $r[dj.t]$ $h[.t]$ m $msd\{d\}$
 tw $r\neq$ $rd\dot{i}:t$ $h:t\neq$ $m\neq$ msd
 IMPRS to= give\INF property:F[SG] INESS= hate\INF

(Xh) Lidé budou majetek vydávat s nevolí,

r *sgr<.t>* *r3* *mdw*
r= *sgr:t* *r3* *mdw*
to= *silence\INF* *mouth(M)[SG]* *speak\PA[M.SG]*

aby umlčeli mluvící ústa,

wšb.tw *t3z* *c* *pr.w*
wšb-tw *t3z* *c* *pr-w*
answer\NMLZ-IMPRS *phrase(M)[SG]* *arm(M)[SG]* *come_out\RES-3SG.M*

(Xi) budou na výroky odpovídat vztyčenou rukou

hr *ht*
hr= *ht*
INFR= *stick(M)[SG]*

s holí

[mdw.t]w *m* *sm3* *sw*
mdw-tw *m=* *sm3* *=sw*
speak\NMLZ-IMPRS *INESS=* *slay\IMP* *=3SG.M*

a budou říkat : „Zabijte ho!“

hn *md.wt* *hr* *jb* *mj* *h.t*
hn *md:t* *hr=* *jb* *mj* *h:t*
align\SBJV *word:F:PL* *SUPR=* *heart(M)[SG]* *like=* *fire:F[SG]*

(XIa) Řeči budou hořet na srdci jako plamen,

nn whd.n.tw *pr(.w)-n-r3*
nn whd:n-tw *pr-w_n_r3*
NEG endure\ANT-IMPRS *utterance(M)-PL*

výroky už nebude možno přetrpět,

ʕnd $t\beta$ $\text{ʕ}\text{š}\text{ʕ}$ $hpr.w=f$

ʕnd $t\beta$ $\text{ʕ}\text{š}\text{ʕ}$ $hpr-w-f$

be_deminshed[M.SG] land(M)[SG] numerous[M.SG] administrator(M)-PL-3SG.M

(XIb) země bude omezená, ale bude mít mnoho úředníků,

$w\text{š}$ \emptyset $\text{ʕ}\text{ʕ}$ $b\text{ʕ}k.w=f$

$w\text{š}$ $\text{ʕ}\text{ʕ}$ $b\text{ʕ}k-w-f$

be_empty[M.SG] be_great[M.SG] tax(M)-PL-3SG.M

(země) bude prázdná a její daně budou vysoké,

ktt jt wr $jp.t$

ktt jt wr $jp:t$

be_small[M.SG] grain(M)[SG] be_great[M.SG] measuring_vessel:F[SG]

(XIc) obilí bude málo a měřice bude veliká,

$h\text{ʕ}.tw=s$ m wbn

$h\text{ʕ}-tw-s$ m wbn

measure\SBJV-PASS-3SG.F INESS= overflow\INF

a ještě bude měřena vrchovatě.

$[jw]$ r^c $jwd=f$ sw $r(m)\text{t}$

jw r^c $jwd-f$ $=sw$ $r(m)\text{t}$

GRND GN separate\IPFV-3SG.M =3SG.M people:F[PL]

(XIId) Re se bude odvracet od lidí,

$wbn=f$ wn $wnw.t$ $nn\text{ }rh.tw$

$wbn-f$ wn $wnw:t$ $nn\text{ }rh-tw$

shine\NMLZ-3SG.M exist\SBJV hour:F[SG] NEG know\SBJV-IMPRS

(XIe) bude zářit, když nastane (jeho) hodina, ale lidé nebudou vědět,

ḥpr *mtr.t*

ḥpr *mtr:t*

become\SBJV midday:F[SG]

že nastalo poledne,

nn tn.tw *šw.t=f*

nn tn-tw *šw:t-f*

NEG distinguish\SBJV-IMPRS shadow:F[SG]-3SG.M

(XI_f) lidé nebudou schopni rozeznat svůj stín,

nn *b3ḳ* *ḥr* *dg3.tw* *Ø*

nn *b3q* *ḥr* *dg3-tw*

NEG be_bright[M.SG] sight(M)[SG] behold\SBJV-IMPRS

nebude ozářený obličej, když se (na něj) zadívají.

{[jw]} *nn jbh* *jr.tj{=j}* *m* *mw*

nn jbh *jr:tj* *m=* *mw*

 NEG be_suffused\SBJV eye:F:DU with= water(M)[SG]

(XI_g) Oči se nezalijí vodou,

wnn=f *m* *p.t* *mj* *jʿḥ*

wn~n=f *m=* *p:t* *mj=* *jʿḥ*

exist\NMLZ~n-3SG.M INESS= sky:F[SG] like= moon(M)[SG]

protože bude na nebi jako měsíc.

[*nn*] *th* *nw=f* *n(j).w* *šs3<.t>*

nn th *nw-f* *nī-w* *šs3-t*

NEG go astray\SBJV time-3SG.M of-M.PL wisdom:F[SG]

(XI_h) Jeho období noci nepřejde.

wnn js $stw.t=f$ m hr
 $wn\sim n$ js $stw:t-f$ $m=$ hr
 exist\NMLZ~IPFV PART ray:COLL.F-3SG.M INESS= face(M)[SG]

(XIi) Budou kdy jeho paprsky na tváři

m $zp.w$ $jm.jw-h^3.t$
 $m=$ $zp-w$ $jm-jw_h^3-t$
 $as=$ time(M)-PL INESS-ADJZ-M.PL_before

jako za časů předků?

$dj=j$ $n=k$ t^3
 $dj-j$ $n-k$ t^3
 give\SBJV-1SG BEN-2SG.M land(M)[SG]

(XIIa) Vylíčím ti zemi

m znj $mn(.t)$
 $m=$ znj $mn:t$
 INESS= pass_by\INF suffering:F[SG]

v žalostném stavu

s^3 c m nb c
 s^7 c $m=$ $nb=$ c
 weak[M.SG] arm(M)[SG] as= lord(M)[SG]= arm(M)[SG]

(XIIb) a slabocha jako pána paže.

tw $\langle r \rangle$ nd $hr.t$ $nd(.w)$ $hr.t$
 tw $r=$ nd $hr:t$ $nd-w$ $hr:t$
 IMPRS to= ask \INF condition:F[SG] ask \PA-M[SG] condition:F[SG]

Lidé mají zdravit toho, kdo (sám dříve) zdravil.

$dj=j$ $n=k$ $[hr:j]$ r $hr:j$
 $dj-j$ $n-k$ $hr-i$ $r\neq$ $hr-i$
 give\SBJV-1SG BEN-3SG.M under-ADJZ[M.SG] to= above- ADJZ[M.SG]

(XIIc) Vyličím ti podřízeného, jak se stane nadřízený,

$phr.tj$ m s^3 phr $h.t$
 $phr:t:j$ $m\neq$ s^3 phr $h.t$
 turn_round\PPO:F INESS= back(M)[SG] turn_round\PA[M.SG] belly:F[SG]

jak to, co bude otočené na zádech, bude otočené na břiše,

$^c nh.tw$ m $hr.t-ntr$
 $^c nh-tw$ $m\neq$ $hr-t_ntr$

live\NMLZ-IMPRS INESS= necropolis(M)[SG]

(XIId) a jak lidé budou muset žít na pohřebišti.

jw $hwrw$ r $jr.t$ $^c h^c.w$ wr
 jw $hwrw$ $r\neq$ $jr:t$ $^c h^c.w$ wr
 GRND wretch(M)[SG] to= do\INF quantity:M[SG] great[M.SG]

(XIIe) Chudák si udělá veliké jmění

tw r [...] r hpr
 tw $r\neq$ $r\neq$ hpr

IMPRS to= to= become\INF

a lidé budou [...], aby mohli (vůbec) existovat.

jn $sw^3w.w$ $wnm=sn$ t
 jn sw^3w $wnm-sn$ t
 FOC wretch(M)-PL eat\POST-3SG.PL bread(M)[SG]

(XIIf) Jen chudáci budou jíst chléb

b3k.w *bḥ* *k3(.w)*
b3k-w= *bḥ* *k3-w*
 servant(M)-PL= labour(M)[SG] be_exalted \RES-3PL
 a sluhové budou svévolní (?).

nn wn ḥk3-ʿnd.w r t3 mshn.t
nn wn ḥq3-ʿnd:w r= t3 mshn:t
 NEG exist\PFV TN ALL= land(M)[SG] abode:F[SG]

(XIIg) Heka-Andžu nebude na zemi, (tedy nebude) rodištěm

n ntr nb
n= ntr nb
 for= god(M)[SG] every[M.SG]
 žádného boha.

nswt pw r jy.t n(j) rs.j
nswt pw= r= jy:t nĩ rs:ĩ
 king(M)[SG] COP to= come\INF of[M.SG] south:M[SG]

(XIIIa) Je to tak, že z jihu přijde král,

jmn.y m3ʿ-ḥrw ḥrw rn=f
jmn:y m3ʿ-ḥrw ḥrw rn-f
 PN true_of_voice[M.SG] voice(M)[SG] name(M)[SG]-3SG.M
 jehož jméno bude Amení, vítězný.

z3 ḥm.t pw n(j) t3-ztj
z3= ḥm:t pw nĩ t3_ztj
 son(M)[SG]= woman:F[SG] COP of[M.SG] TN

(XIIb) Bude to syn ženy z *Ta-seti*,

$ms.w$ pw $n(j)$ $\underline{hn-n\dot{h}n}$
 $ms:w$ pw $n\ddot{i}$ $\underline{hn-n\dot{h}n}$
 born\PP[M.SG] COP of[M.SG] Upper_Egypt(M)[SG]
 bude to rodák z *Chen-nechen*.

$jw=f$ r $\dot{s}zp$ $\underline{h\dot{d}.t}$
 $jw-f$ $r=$ $\dot{s}zp$ $\underline{h\dot{d}:t}$
 GRND-3SG.M to= receive\INF White_crown:F[SSG]

(XIIIc) Ujme se Bílé koruny

$jw=f$ r $w\dot{t}z$ $\underline{d\dot{s}r.t}$
 $jw-f$ $r=$ $w\dot{t}z$ $\underline{d\dot{s}r:t}$
 GRND-3SG.M to= lift_up\INF Red_crown:F[SG]

a uchopí Červenou,

$jw=f$ $\langle r \rangle$ sm^3 $\underline{s\dot{h}m.tj}$
 $jw-f$ $r=$ sm^3 $\underline{s\dot{h}m:t\ddot{i}}$
 GRND-3SG.M to= unite\INF Two_powerful_ones:F:DU

(XIIIId) sjednotí Obě mocné

$jw=f$ r $s\dot{h}tp$ $nb.wj$
 $jw=f$ $r=$ $s-\dot{h}tp$ $nb-w\ddot{i}$
 GRND-3SG.M to= CAUS-be_content\INF lord(M)-DU

a usmíří Oba pány

m $mrr.t=sn$
 $m=$ $mr \sim r-t=sn$
 INS= wish ~REL.IPFV-F-3PL

(XIIIe) tím, co si oni přejí.

phr-jhj *m* *hf* *wsr* *m* *nwd{.t?}*
phr_jhḯ *m=* *hf* *wsr* *m=* *nwd*
phr-jhj-object(M)[SG] INESS= grasp(M)[SG] oar(M)[SG] INESS= move:F[SG]

(XIII^f) Předmět *phr-jhj* bude v pevném stisku a pádlo bude v pohybu,

ršy *r(m)t* *n(j).t* *h3w=f*
ršy *r(m)t* *n(i)-t* *h3w-f*
 rejoyce\SBJV people:F[SG] of-F time-3SG.M

(XIV^a) lidé jeho doby se budou radovat,

z3 *n(j)* *z.j* *r* *jr.t* *rn=f*
z3 *nḯ* *z:ḯ* *r=* *jr:t* *rn-f*
 son(M)[SG] of[M.SG] man:M[SG] to= do\INF name(M)[SG]-3SG.M
 protože urozený si udělá jméno

r *nḥḥ* *d.t*
r= *nḥḥ* *d:t*
 to= eternity(M)[SG] eternally

(XIV^b) na věky věků.

w3.yw *r* *dw.t* *k3.yw* *sbj.w*
w3:y-w *r=* *dw:t* *k3:y-w* *sbj:w*
 fall_into\PDA-M.PL to= evil:F[SG] plan\PDA-M.PL hostility:COLL.M[SG]

(XIV^c) Ti, kteří budou mít zlé úmysly, a ti, kteří budou plánovat se vzepřít,

shr.n=sn *r3=sn* *n* *snd.w=f*
s-hr:n-sn *r3-sn* *n* *snd-w-f*
 CAUS-fall:ANT-3PL utterance(M)[SG]-3SG due_to= fear(M)-PL-3SG.M

(XIV^d) své výroky přemohou kvůli strachu z něj.

jw *ʕ3m.w* *r* *hr* *n* *šʕ.t=f*

jw *ʕ3m-w* *r=* *hr* *n* *šʕ:t-f*

GRNS Asiat(M)-PL to= fall\INF due_to= terror:F[SG]-3SG.M

(XIVe) Asijci podlehnou hrůze z něj,

tmḥ.w *r* *hr* *n* *nsw.t=f*

tmḥ-w *r=* *hr* *n* *nsw:t-f*

Libyan(M)-PL to= fall\INF due_to= fire:F[SG]-3SG.M

(XIVf) Libyjci podlehnou jeho zápalu.

jw *sbj.w* *<r hr>* *n{(j).w}* *{ndnd}<dndn>=f*

jw *sbj-w* *r=* *hr* *n=* *dndn-f*

GRND hostile_one(M)-PL to= fall\INF due_to= wrath(M)[SG]-3SG.M

(XIVg) (Ostatní) nepřátelé <podlehnou> jeho zlobě

h3k.w-jb *n{(j).w}* *šfšf.{y}t=f*

h3k-w_jb *n* *šfšf:t-f*

rebel(M)-PL due_to= respect:F[SG]-3SG.M

a povstalcí respektu z něj.

jw *ʕr.t* *jm.jt* *<m>hnt=f*

jw *ʕr.t* *jm-ī-t* *mḥnt-f*

GRND serpent:F[SG] in-ADJZ-F forehead(M)[SG]-3SG.M

(XIVh) Uraeus, který bude na jeho čele,

hr *shr{y}.t* *n=f* *h3k.w-jb*

hr= *s-hr:t* *n-f* *h3k-w_jb*

at= CAUS-satisfy\INF BEN-3SG.M rebel(M)-PL

pro něj upokojí povstalce.

tw *r* *kd* *jnb.w-ḥk3* *ᶜ. w. s.*

tw r= qd jnb:w_HqA *ᶜ_w_s*

IMPRS to= build\INF TN ŽPZ\RES-3SG.M

(XVa) Budou postaveny Vládcovy (ŽPZ) zdi

nn rdj.t(w) *h3y* *ᶜ3m.w* *r* *km.t*

nn rdj_tw h3y ᶜ3m-w r= km:t

NEG give\SBJV-PASS descend\SBJV Asiat(M)-PL to= TN

(XVb) a nebude tak umožněno Asijcům sestoupit do Egypta,

dbḥ=sn *mw* *mj* *sḥr.w* *sš3.w*

dbḥ-sn mw mj= sḥr-w sš3-w

ask_for\SBJV-3PL water(M)[SG] like= plan(M)-PL beseech\PA-M.PL

(XVc) budou muset škemrat o vodu po vzoru prosebníků,

r *rdj.t* *swr* *ᶜw.t=sn*

r= rdj:t swr ᶜw:t-sn

to= give\INF drink\SBJV small_cattle:COLL.F-3PL

(XVd) aby dali svým stádům napít.

jw *m3ᶜ.t* *r* *jy.t* *r* *s.t=s*

jw m3ᶜ:t r= jy:t r= s:t-s

GRND Truth:F[SG] to= come\INF to= seat:F[SG]-3SG.F

(XVe) Řád *maat* přijde na své místo,

[jsf].t *dr.tj* *r-rw.t*

jsf:t dr-tj r-rw:t

Chaos:F[SG] drive_away\RES-3SG.F away

ne-řád bude zahnán pryč,

ršy *gmḥ.t(j)[=fj]* *[wn]n.t(j)=fj* *ḥr* *šms* *nswt*
ršy *gmḥ:ti:f* *wn~n:tj:f* *ḥr=* *šms* *nswt*
 rejoyce\SBJV look\PPA:M.SG exist\PPA:M.SG at= follow\INF king(M)[SG]

(XVf) ten, který se bude dívat a který bude následovat krále, se bude radovat.

jw *rh(.w)* *jḥ.wt* *r* *st[.t* *n=j]* *[mw]*
jw *rx:w* *jx:t* *r=* *st:t* *n-j* *mw*
 GRND know\PA thing:F:PL to= pour\INF BEN-1SG water(M)[SG]

(XVg) Moudrý muž pro mne ulije vodu

[m33=f *dd.t.n=j]* *ḥpr<.tj>*
m33-f *dd:t:n-j* *ḥpr-tj*
 see\IPFV say\REL:F:ANT-1SG become\RES-3SG.F

protože uvidí, že se stalo to, co jsem řekl.